

Značenjske razlike među različitim izdanjima istoga prijevoda prispodobe Isus kod Zakeja

Svetec, Klementina

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:336907>

Rights / Prava: [In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-19**

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za kroatistiku

Katedra za hrvatski standardni jezik

**ZNAČENJSKE RAZLIKE MEĐU RAZLIČITIM IZDANJIMA ISTOGA
PRIJEVODA PRISPODOBE *ISUS KOD ZAKEJA***

DIPLOMSKI RAD

12 ECTS bodova

Klementina Svetec

Zagreb, 13. srpnja 2022.

Mentorica:

dr. sc. Zrinka Jelaska, red. prof.

Sažetak

U ovome se diplomskome radu raščlanjuju razlike u 27 različitih prijevoda istoga teksta, dijelu Evanđelja o Luki u kojemu se govori o odnosu Isusa i Zakeja. U uvodu se raspravlja o nazivima povezanim uz grane jezikoslovlja, posebno o semantici i njenim podvrstama, što se povezuje s problemima u prevođenju u jeziku i u književnosti. U drugome dijelu rada iznose se cjeloviti prijevodi te opće razlike među prijevodima prema dosad objavljenim istraživanjima (npr. Jelaska 2008, Babić 2018, Mihić 2012, Barševski et al. 2020), uključujući prevođenje biblijskim ili kakvim drugim stilom. U trećemu dijelu rad se bavi značenjskim razlikama kako bi se usporedile semantičke značajke te semantičke razlike koje utječu na različito razumijevanje teksta. Razlike se raščlanjuju redak po redak kako bi se dobio uvid u cjelovit tekst i odredile značenjske razlike među različitim izdanjima. Pokazuje se koliko različiti prijevodi, zbog odabira različitih leksičkih i gramatičkih rješenja, drugačije grade značenje pa se pokazuju različiti pogledi na isti događaj, ali i dobiva dojam da događaj nije isti, nego da su to različiti događaji. U četvrtomu se dijelu posebno raspravlja o šest različitih prijevoda šestorice autora, od kojih svaki autor ima barem četiri ili više različita izdanja. Uspoređuju se prijevodi istoga autora, uključujući i prijevod Gracijana Raspudića zbog usporedbe s prijevodima Ljudevita Rupčića u izdanju iz 1961. Usporedbom sa svim ostalim prijevodima donose se zaključci o tomu jesu li različita izdanja jednoga autorskoga prijevoda doista inačica jednoga, prvoga ili prethodnoga prijevoda, ili pak novi prijevod.

Ključne riječi: Lukino evanđelje, sinonimi, prijevodi, inačice prijevoda

Sadržaj

1.	Uvod	1
1.1.	Građa	2
1.2.	Način rada	5
2.	Cjeloviti prijevodi.....	6
2.1.	Zagodini prijevodi	6
2.2.	Šarićevi prijevodi	8
2.3.	Rupčićevi prijevodi i jedan Raspudićev prijevod	10
2.4.	Vrtarićevi prijevodi	16
2.5.	Prijevodi Varaždinske Biblije	17
3.	Raščlamba redaka.....	19
3.1.	Naslov (Lk 19, 1-10)	19
3.2.	Prvi redak (Lk 19, 1)	22
3.3.	Drugi redak (Lk 19, 2).....	26
3.4.	Treći redak (Lk 19, 3)	31
3.5.	Četvrti redak (Lk 19, 4).....	37
3.6.	Peti redak (Lk 19, 5).....	43
3.7.	Šesti redak (Lk 19, 6)	50
3.8.	Sedmi redak (Lk 19, 7).....	52
3.9.	Osmi redak (Lk 19, 8)	58
3.10.	Deveti redak (Lk 19, 9)	65
3.11.	Deseti redak (Lk 19, 10).....	70
4.	Općenite značenjske razlike među prijevodima	74
4.1.	Inverzija.....	75
4.2.	Točke / uskličnici / zarezi.....	75

4.3. Navodnici	76
4.4. Navesci	76
4.5. Vezna sredstva.....	77
4.6. Perfekt / aorist / imperfekt.....	77
5. Razlike među izdanjima	77
5.1. Sitnije promjene u izdanjima.....	78
5.2. Razlike u Vrtarićevim prijevodima	78
5.3. Razlike među Rupčićevim prijevodima i problem autorstva	80
6. Zaključak	83
7. Literatura	84
7.1. Internetski i elektronički izvori	85
7.2. Građa	86

1. Uvod

Dosadašnji su radovi koji su se bavili prijevodnim razlikama biblijskih inačica utvrdili razlike među njima (Kovačević 2011., Mihić 2012a, 2012b, Škrlebek 2013., Markić 2016., Babić 2017., Roca 2018.). Biljana Škrlebek kaže da su neki “prijevodi obavjesniji od drugih, to jest daju više podataka, bilo činjenica, bilo da jasnije pokazuju odnose.” (Škrlebek 2013).

Ovaj diplomski rad bavi se proučavanjem razlika među prijevodima istoga teksta, dijela Lukina evanđelja u kojemu se radi o Isusu i Zakeju te Zakejevom odrješenju od grijeha (Lk 19, 1-10), kojih je 27. Izabrani su prijevodi Zagode, Šarića, Rupčića, Raspudića, Vrtarića te Varaždinske Biblije. Fućakove prijevode nisam uključivala u obzir jer su u prijevodnim inačicama razlike u pravopisu, koje su sitne te nepotrebne za analiziranje razlika među značenjima riječi. Razlike se gledaju u sinonimnim odnosima, odnosno jesu li izvučene riječi sinonimi te koje su razlike u značenju. Uz to, najvažniji je zadatak vidjeti kako se isti prijevod u različitim izdanjima mijenjao, a što će se opisivati u komentarima ispod svakoga retka. Pritom će se promatrati razlika u korištenju glagolskih vremena, različitih vrsta riječi, upravnog i neupravnog govora te će se objašnjavati svi prijevodi osim Rupčićeva iz 1961. godine te Raspudićeva iz 2010. godine, koji će biti objašnjeni u posebnomu poglavlju. Sinonimija je vrsta značenjskoga odnosa među riječima, jedna od najvažnijih. Riječi u sinonimnome odnosu imaju različiti izraz i isto značenje. Isto značenje ne znači *uvijek* isto značenje, niti *potpuno* isto značenje (Jelaska 2007:125). U hrvatskoj se literaturi prihvatila osnovna podjela sinonima na istoznačne i bliskoznačne. Pri tome se *istoznačnicama* naziva podskupina međusobno zamjenjivih riječi u svim kontekstima, s potpunim podudaranjima sadržaja, odnosno značenja (Jelaska 2007:127), što će se vidjeti i u ovome radu. *Bliskoznačnicama* se nazivaju riječi među kojima postoji razlika u jednom od značenja koja su međusobno zamjenjiva samo u nekim kontekstima ili riječi različita opsega sadržaja (Jelaska 2007:127). Detaljnije, koristit će se samo one riječi koje odgovaraju kontekstu ili određenome vokabularu (na primjer automehaničarskome ili kuharskome vokabularu). Sinonimi su zanimljivi jer se mogu naći semantičke jednakosti, pa se tako mogu u istome kontekstu mijenjati, a da im se značenje ne promijeni, pritom je bitno da imaju jednako denotativno značenje. Ipak, nije uvijek tako te se uz takozvane prave sinonime mogu naći i nepravi sinonimi (bliskoznačnice), što može pridonijeti problemima tijekom prevođenja bilo izvornika ili neke druge inačice prijevoda. Upravo tom značenjskom analizom

bavi se Zrinka Jelaska u radu *Ljubiš li me? Ti znaš da te volim* (2007). Proučavala je prijevode u dijelu Ivanova evanđelja o Isusovu razgovoru s Petrom gdje je pokazala kako postojeći glagoli (ljubiti, voljeti) mogu utjecati na Isusov i Petrov odnos te na razumijevanje teksta.

U ovome se radu pristupa slično, na izabranome tekstu pokazat će se razlike među prijevodima, s naglaskom na razlike među prijevodima Rupčića i Raspudića. Neke prijevodne inačice su u potpunosti iste, neke su vrlo različite. Navode se različiti jezični izrazi u prevođenju istoga teksta, bilo gramatički, bilo pravopisno (neki utječu na stil pisanja). U radu se usredotočuje na velike različite jezične odabire i značenja koja su jednaka ili različita, a koja slušatelj ili čitatelj drugačije doživljava s obzirom na to da postoji mogućnost da se promijeni kontekst.

1.1. Građa

Građa ovoga rada preuzeta je iz Lukina evanđelja (Lk 19, 1 - 10) iz teksta o Zakeju i njegovome odnosu s Isusom. Iz odabranoga teksta saznaje se da je Isus prolazio gradom koji se zove Jerihon. U tome trenutku javlja se Zakej, carinik i bogataš, koji pokušava vidjeti Isusa, ali je maloga rasta. Pritom se penje na drvo kako bi ga vidio. Isus ga u tome trenu zove i govori mu da treba boraviti kod Zakeja. Zakej ga radosno primi, a u isto vrijeme narod stade šaputati kako je Isus ušao u kuću grješnika. U tome trenu Zakej se obrati Gospodinu i reče mu da će dati svoju polovicu imanja siromasima te ako je zbilja nekoga prevario, vratit će mu četverostruko. Isus je takav čin smatrao spasenjem te je zaključio da je Zakej Abrahamov sin i da je došao potražiti i spasiti što je izgubljeno.

U radu se obrađivalo šest prijevoda i njihove prijevodne inačice o susretu Isusa i Zakeja. Od 27 prijevodnih inačica, neke su posve jednake, a u nekih se inačica primjećuju promjene. Obradeno je četiri **Zagodinih** prijevodnih inačica u razdoblju od 1925. godine do 1959. godine. Zatim šest **Šarićevih** prijevoda od 1942. godine do 2014. godine. Jelaska kaže da je prijevod iz 2006. godine izišao je u brojnim izdanjima, kao cjelovita Biblija, ili posebno Novi zavjet te da je različit od izvornika 1941/42., pa bi se zato mogla smatrati posebnim izdanjem. (Jelaska: 2018). Iza Šarića slijedi **Rupčić** sa devet prijevoda zapisanih u razdoblju od 1961. godine do 2017. godine te jedan **Raspudićev** prijevod iz 2010. godine. Ovdje je bitno i pitanje autorstva Rupčićeva prijevoda iz 1961., jer je građa za prvo izdanje prijevod Gracijana Raspudića koje je Rupčić obradio i popravio, o čemu će biti više riječi u posebnome poglavlju. Naime, prema tekstu Zrinke Jelaske objavljene u zborniku posvećenom Stipi Botici, Rupčić nije izdao svoj prijevod

1961. godine, već obradbu Raspudićeva rukopisa prijevoda što je naknadno tvrdio i Raspudić. (više Jelaska: 2018). Nakon Raspudića obrađeno je četiri **Vrtarićevih** prijevoda od 1998. godine do 2016. godine te tri prijevoda **Varaždinske Biblije** u razdoblju od 2006. godine do 2015. godine. U nabrojenim prijevodima postoje nova izdanja istoga autora i istoga djela, uz neke promjene ili su posve jednake, što će se primijetiti u analizi.

Prijevodni su redom složeni kao na popisu niže, zajedno s kraticama koje će se pojavljivati u svakome retku (kratica autora i godina izdanja). Izdanja svakoga autora navedena su od starijih izdanja prema novijima, počevši sa Zagodom iz 1925. godine, a završivši sa Varaždinskom Biblijom iz 2015. godine.

1.1.1. Prijevodi Franje Zagode (1925 - 1959)

Zd1925 **Zagoda, Franjo**, *Sveto Pismo Novoga zavjeta*, Naklada dr. Stjepana Markulina, Zagreb, 1925.

Zd1938 **Zagoda, Franjo**, *Sveto pismo Novoga zavjeta, Prvi dio: Evanđelja i Djela apostolska*, Hrvatsko književno društvo svetog Jeronima, Zagreb, 1938.

Zd1941 **Zagoda, Franjo**, *Sveto Pismo Novoga Zavjeta, Prvi dio: Evanđelja i Djela apostolska*, drugo izdanje, Hrvatsko književno društvo svetog Jeronima, Zagreb, 1941.

Zd1959 **Zagoda, Franjo**, *Sveto Pismo Novoga zavjeta, Prvi dio: Evanđelja i Djela apostolska*, četvrto, nepromijenjeno izdanje, Salzburg, 1959.

1.1.2. Prijevodi Ivana Evanđelista Šarića (1942 - 2014)

Šr1942 **Šarić, Ivan Ev.**, *Novi zavjet*, treće izdanje, Sarajevo, ARA, 1942.

Šr1959 **Šarić, Ivan Ev.**, *Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta*, treće popravljeno izdanje, Osvit, Madrid, 1959.

Šr1966 **Šarić, Ivan Ev.**, *Sveto pismo Novoga zavjeta*, četvrto izdanje, Salzburg, 1966.

Šr1967 **Šarić, Ivan Ev.**, *Sveto pismo Novoga zavjeta*, peto izdanje, Oberndorf, 1967.

Šr2006 **Šarić, Ivan**, *Biblija, Sveto pismo Staroga i Novoga Zavjeta*, Zagreb: Hrvatsko biblijsko društvo, Sarajevo: Vrhbosanska nadbiskupija, Zagreb: Glas koncila, 2006.

Šr2014 **Šarić, Ivan Ev.**, *Novi Zavjet*, Hrvatsko biblijsko društvo, Zagreb; Vrhbosanska nadbiskupija, Sarajevo; Verbum, Split, 2014.

1.1.3. Prijevodi Ljudevita Rupčića i Gracijana Raspudića (1961 - 2017)

Rp1961 **Rupčić, Ljudevit**, *Sveto Pismo, Novi Zavjet*, Sarajevo: Pastoralna biblioteka, 1961.

Rp1967 **Rupčić, Ljudevit**, *Sveto Pismo, Novi Zavjet*, drugo izdanje, Sarajevo, 1967.

Rp1983 **Rupčić, Ljudevit**, *Novi zavjet*, treće, doručeno izdanje, Kršćanska sadašnjost, Zagreb; Pastoralna biblioteka, Sarajevo; Provincijalat hercegovačkih franjevaca, Mostar, 1983.

Rp1988 **Rupčić, Ljudevit**, *Novi zavjet*, četvrto izdanje, Kršćanska sadašnjost, Zagreb; Pastoralna biblioteka, Sarajevo; Sveta baština – Duvno, 1988.

Rp1996 **Rupčić, Ljudevit**, *Novi zavjet*, peto izdanje, Naša ognjišta, Tomislavgrad, Hrvatsko ekumensko biblijsko društvo, Zagreb, 1996.

Rp2000 **Rupčić, Ljudevit**, *Novi zavjet i psalmi*, šesto izdanje Novoga zavjeta i prvo izdanje Psalama, Mostar: Ziral, 2000.

Rp2003 **Rupčić, Ljudevit**, *Novi zavjet i psalmi*, Sedmo izdanje Novog zavjeta i drugo izdanje Psalama, Hrvatsko biblijsko društvo, Zagreb, Ziral, Mostar – Zagreb, 2003.

Rp2008 **Rupčić, Ljudevit**, *Sveto Pismo, Novi zavjet i psalmi*, Zagreb: Hrvatsko biblijsko društvo, Tomislavgrad: Naša ognjišta, 2008.

Rp2017 **Rupčić, Ljudevit**, *Novi zavjet*, Hrvatsko biblijsko društvo Zagreb, Naša ognjišta i Tomislavgrad, 2017.

Rs2010 **Raspudić, Gracijan**, *Franjevačka Biblija*, prvo izdanje, Zagreb: Kršćanska sadašnjost; Sarajevo: Teološka biblioteka; Mostar: Provincijalat hercegovačkih franjevaca, 2010.

1.1.4. Prijevodi Ivana Vrtarića (1998 – 2016)

Vr1998 **Vrtarić, Ivan**, *Novi Zavjet po Prihvaćenom tekstu*, Pušćine: Riječi iskrene, 1998.

Vr2005 **Vrtarić, Ivan**, *Novi Zavjet po Prihvaćenom tekstu*, Krasica: Živa riječ, Rijeka: Udruga kršćana, 2005.

Vr2012 **Vrtarić, Ivan**, *Biblija, Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta*, prvo izdanje, Dillenburg: GBV, Rijeka: Živa riječ, 2012.

Vr2016 **Vrtarić, Ivan**, *Biblija, Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta*, drugo izdanje, Dillenburg: GBV, Rijeka: Živa riječ, 2016.

1.1.5. Prijevodi Hrvoja - Emila Šredla (2006 - 2015)

VB2006 *Novi zavjet i Psalmi*, Varaždin, 2006., Hrvoje – Emil Šredl, ur.

VB2012 *Biblija, Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta*, Varaždinska biblija, prvo izdanje, Hrvatski biblijski nakladnik, Varaždin, 2012.

VB2015 *Biblija, Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta*, Varaždinska biblija, drugo izdanje, Hrvatski biblijski nakladnik, Varaždin, 2015.

1.2. Način rada

U radu se nakon popisane građe donose cjeloviti prijevodi, zajedno s naslovom. Nakon cjelovitih prijevoda iznose se općenite razlike. U trećemu poglavlju svaki se redak dijeli na rečenice koje se zapisuju jedna ispod druge kako bi se lakše istaknule i primijetile razlike među redcima. U slučajevima da je rečenica preduga, dijelila se na više dijelova kako bi stala u jedan red ili se nekoliko riječi zapisalo ispod te rečenice. Ispod svakog retka ili dijela retka analiziraju se značenjske razlike, izdvajaju se one razlike koje utječu na značenjske razlike te se iznose komentari za svaki od prijevoda kako bi se razlike upotpunile. Rečenični i pravopisni znakovi objašnjeni su zajednički ili u općenitim razlikama. Iako oni mogu promijeniti značenje, neće se posebno komentirati. Leksemi koji se analiziraju bit će označeni kurzivom i potamnjeni kako bi se znalo kojemu leksemu je riječ i koji se objašnjava. Tijekom analize prijedložnih izraza i sličnih struktura, oni se objašnjavaju u skladu sa sintagmom u kojoj se nalaze, ili odvojeno, ovisno o

kontekstu. Značenja riječi i normativni statusi provjeravani su u *Velikome rječniku hrvatskoga standardnoga jezika* (Jojić et al 2015), *Hrvatskoj gramatici* (Barić et al 2005) te u *Gramatici hrvatskoga jezika* (Silić, Pranjković 2007).

2. Cjeloviti prijevodi

U ovom su poglavlju navedeni prijevodi koji se pojavljuju u nekoliko inačica. Navedeni su redom prema prvomu izdanju.

2.1. Zagodini prijevodi

Prvi prijevod Novoga zavjeta Franje Zagode izišao je 1925. godine, a posljednji 1959. godine. Ukupno su u ovom radu navedene četiri inačice.

2.1.1. Zd1925 Zagoda, Franjo, *Sveto Pismo Novoga zavjeta*

Zakej.

1. Zatim uđe u Jerikon i prolazaše kroza nj. 2. Ondje je bio čovjek po imenu Zakej, koji je bio predstojnik carinički i bio bogat. 3. I on je tražio, da vidi Isusa, tko je, i nije mogao od naroda, jer je bio malena stasa. 4. I potrčavši naprijed, pope se na smokvu, sikomor, da ga vidi, jer mu je onuda trebalo proći. 5. I kad dođe Isus na ono mjesto, pogledavši gore, reče mu: Zakeju, siđi brzo, jer mi danas valja ostati u kući tvojoj. 6. I siđe brzo, i primi ga radujući se. 7. Kad svi to vidješe, mrmljali su govoreći: Svrati se kod grješnoga čovjeka. 8. A Zakej stade i reče Gospodinu: Evo polovicu svog imanja, Gospodine, dajem siromasima, i ako sam koga u čemu prevario, vraćam četverostruko. 9. Reče mu Isus: Danas dođe spasenje ovoj kući, jer je i on sin Abrahamov; 10. jer je Sin čovječji došao da potraži i spase, što je izgubljeno.

2.1.2. Zd1938 Zagoda, Franjo, *Sveto pismo Novoga zavjeta, Prvi dio: Evanđelja i Djela apostolska*

Zakej. Zatim uđe u Jerikon i prolazaše kroza nj. Ondje je bio čovjek po imenu Zakej, koji je bio predstojnik carinički, i bio bogat. I on je želio da vidi Isusa, tko je, ali nije mogao od naroda, jer je bio malena stasa. I potrčavši naprijed pope se na divlju smokvu, da ga vidi, jer mu je onuda trebalo proći. Kad dođe Isus na ono mjesto, pogledavši s gore reče mu: Zakeju, siđi brzo, jer mi danas valja ostati u kući tvojoj. I siđe brzo, i primi ga radujući se. Ali svi koji to vidješe, mrmljali su govoreći: Svrati se kod grješnoga čovjeka. A Zakej stade i reče Gospodinu: Evo, polovicu svog imanja, Gospodine, dajem siromasima, i ako sam koga u čemu prevario, vraćam četverostruko. Reče mu Isus: Danas dođe spasenje ovoj kući, jer je i on sin Abrahamov; jer je Sin čovječji došao da potraži i spase, što je izgubljeno.

2.1.3. Zd1941 Zagoda, Franjo, Sveto Pismo Novoga Zavjeta, Prvi dio: Evandjelja i Djela apostolska

Zakej. Zatim uđe u Jerihon i prolazaše kroza nj. Ondje je bio čovjek po imenu Zakej, koji je bio predstojnik carinički, i bio bogat. On je želio da vidi Isusa, tko je, ali nije mogao od naroda, jer je bio malena stasa. Zato potrčavši naprijed pope se na divlju smokvu, da ga vidi, jer mu je onuda trebalo proći. Kad dođe Isus na ono mjesto, pogleda gore i reče mu: Zakeju, siđi brzo, jer mi danas valja ostati u kući tvojoj. I siđe brzo, i primi ga radujući se. Ali svi koji to vidješe, mrmljali su govoreći: Svrati se kod grješnoga čovjeka. A Zakej stade i reče Gospodinu: Evo, polovicu svog imanja, Gospodine, dajem siromasima, i ako sam koga u čemu prevario, vraćam četverostruko. Reče mu Isus: Danas dođe spasenje ovoj kući, jer je i on sin Abrahamov; jer je Sin čovječji došao da potraži i spase, što je izgubljeno.

2.1.4. Zd1959 Zagoda, Franjo, Sveto Pismo Novoga zavjeta, Prvi dio: Evandjelja i Djela apostolska

Zakej. ¹Zatim uđe u Jerihon i prolazaše kroza nj. ²Ondje je bio čovjek po imenu Zakej, koji je bio predstojnik carinički, i bio bogat. ³On je želio da vidi Isusa, tko je, ali nije mogao od naroda, jer je bio malena stasa. ⁴Zato potrčavši naprijed pope se na smokvu, sikomor, da ga vidi, jer mu je onuda trebalo proći. ⁵Kad dođe Isus na ono mjesto, pogleda gore i reče mu: Zakeju, siđi brzo, jer mi danas valja ostati u kući tvojoj. ⁶I siđe brzo, i primi ga radujući se. ⁷Ali svi, koji to vidješe,

mrmljali su govoreći: Svрати se kod grješnoga čovjeka. ⁸A Zakej stade i reče Gospodinu: Evo, polovicu svoga imanja, Gospodine, dajem siromasima; i ako sam koga u čemu prevario, vraćam četverostruko. ⁹Reče mu Isus: Danas dođe spasenje ovoj kući, jer je i on sin Abrahamov; ¹⁰jer je Sin čovječji došao da potraži i spasse, što je izgubljeno.

2.2. Šarićevi prijevodi

Prvi prijevod Novoga zavjeta Ivana Evanđelista Šarića izišao je 1942. godine kao treća knjiga. Iduće je izdanje izišlo 1959. godine u Madridu, nedugo nakon Šarićeve smrti. Preuredio ga je Luka Brajnović. Taj je prijevod izlazio i samo kao Novi zavjet. U ovom je stoljeću ta Madridska Biblija promijenjena i izlazi kao Sukladničko izdanje (Babić 2017). Ukupno je u ovom radu navedeno šest inačica.

2.2.1. Šr1942 Šarić, Ivan Evanđelist, *Novi Zavjet*

On dođe u Jeriho i prolazio je kroz mjesto. Tu je bio čovjek po imenu Zakej. Bio je starješina carinički, i bio je bogat. Želio je da vidi Isusa, tko je, ali nije mogao od mnoštva naroda; jer je bio maloga rasta. Zato potrča naprijed i pope se na divlju smokvu, da ga mogne vidjeti; jer je onuda morao proći. Kad dođe Isus na ono mjesto, pogleda gore i reče mu: »Zakeju, siđi brzo; jer danas moram proboraviti u kući tvojoj. « I siđe brzo, i primi ga s radošću. Svi, koji to vidješe, mrmljali su i govorili: »Svratio se u kuću jednome grješniku. « A Zakej stupi pred Gospodina i reče: »Gospodine, pola imanja svojega dajem siromasima; i ako sam koga prevario, vraćam četverostruko. « Isus mu reče: »Danas dođe spasenje kući ovoj, jer je i on sin Abrahamov. Jer je Sin čovječji došao da potraži i spasi, što je bilo izgubljeno. «

2.2.2. Šr1959 Šarić, Ivan Ev., *Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta*

ZAKEJ

¹On dođe u Jeriho i prolazio je kroz mjesto. ²Tu je bio čovjek po imenu Zakej. Bio je carinički starješina, i bio je bogat. ³Želio je da vidi Isusa, i da ga upozna, ali nije mogao od mnoštva naroda; jer je bio maloga rasta. ⁴Zato potrča naprijed i popne se na divlju smokvu, da ga mogne

vidjeti; jer je Isus onuda morao proći. ⁵Kad dođe Isus na ono mjesto, pogleda gore i reče mu: »Zakeju, brzo siđi; jer danas moram proboravit u tvojoj kući.« ⁶I siđe brzo, i primi ga s radošću. ⁷Svi, koji to vidješe, mrmljali su i govorili: »Svratio se u kuću grješniku.« ⁸A Zakej stupi pred Gospodina i reče: »Gospodine, pola svog imanja dajem siromasima; i ako sam koga prevario, vraćam četverostruko.« ⁹Isus mu reče: »Danas je došlo spasenje ovoj kući, jer je i on Abrahamov sin. ¹⁰Sin čovječji je došao da potraži i spasi, što je bilo izgubljeno.«

2.2.3. Šr1966 Šarić, Ivan Ev., *Sveto pismo Novoga zavjeta*

ZAKEJ

¹On dođe u Jeriho i prolazio je kroz mjesto. ²Tu je bio čovjek po imenu Zakej. Bio je carinički starješina, i bio je bogat. ³Želio je da vidi Isusa, i da ga upozna, ali nije mogao od mnoštva naroda; jer je bio maloga rasta. ⁴Zato potrča naprijed i popne se na divlju smokvu, da ga mogne vidjeti; jer je Isus onuda morao proći. ⁵Kad dođe Isus na ono mjesto, pogleda gore i reče mu: »Zakeju, brzo siđi; jer danas moram proboraviti u tvojoj kući.« ⁶I siđe brzo, i primi ga s radošću. ⁷Svi, koji to vidješe, mrmljali su i govorili: »Svratio se u kuću grješniku.« ⁸A Zakej stupi pred Gospodina i reče: »Gospodine, pola svog imanja dajem siromasima; i ako sam koga prevario, vraćam četverostruko.« ⁹Isus mu reče: »Danas je došlo spasenje ovoj kući, jer je i on Abrahamov sin. ¹⁰Sin čovječji je došao da potraži i spasi, što je bilo izgubljeno.«

2.2.4. Šr1967 Šarić, Ivan Ev., *Sveto pismo Novoga zavjeta*

ZAKEJ

¹I on dođe u Jeriho i prolazio je kroz mjesto. ²Tu je bio čovjek po imenu Zakej. Bio je carinički starješina, i bio je bogat. ³Želio je da vidi Isusa, i da ga upozna, ali nije mogao od mnoštva naroda; jer je bio maloga rasta. ⁴Zato potrča naprijed i popne se na divlju smokvu, da ga mogne vidjeti; jer je Isus onuda morao proći. ⁵Kad dođe Isus na ono mjesto, pogleda gore i reče mu: »Zakeju, brzo siđi; jer danas moram proboraviti u tvojoj kući.« ⁶I siđe brzo, i primi ga s radošću. ⁷Svi koji to vidješe, mrmljali su i govorili: »Svratio se u kuću grješniku.« ⁸A Zakej stupi pred Gospodina i reče: »Gospodine, pola svog imanja dajem siromasima; i ako sam koga prevario, vraćam četverostruko.« ⁹Isus mu reče: »Danas je došlo spasenje ovoj kući, jer je i on Abrahamov sin. ¹⁰Sin čovječji je došao da potraži i spasi, što je bilo izgubljeno.«

2.2.5. Šr2006 Šarić, Ivan, *Biblija, Sveto pismo Staroga i Novoga Zavjeta*

Zakej, bogataš koji prihvaća spasenje

On dođe u Jerihon i prolazio je kroz mjesto. ²Tamo je bio čovjek po imenu Zakej. Bio je carinički starješina, i bio je bogat. ³Želio je vidjeti Isusa i upoznati ga, ali nije mogao od mnoštva naroda; jer je bio maloga rasta. ⁴Zato potrčea naprijed i popne se na divlju smokvu da ga mogne vidjeti; jer je Isus onuda trebao proći. ⁵Kad dođe Isus na ono mjesto, pogleda gore i reče mu: »Zakeju, brzo siđi; jer danas trebam proboraviti u tvojoj kući.« ⁶I siđe brzo, i primi ga s radošću. ⁷Svi koji to vidješe mrmljali su i govorili: »Svratio je u kuću grješnika.« ⁸A Zakej stupi pred Gospodina i reče: »Gospodine, pola svog imanja dajem siromasima; i ako sam koga prevario, vraćam četverostruko.« ⁹Isus mu reče: »Danas je došlo spasenje ovoj kući, jer je i on Abrahamov sin. ¹⁰Sin čovječji je došao potražiti i spasiti što je bilo izgubljeno.«

2.2.6. Šr2014 Šarić, Ivan Ev., *Novi Zavjet*

Zakej, bogataš koji prihvaća spasenje

On dođe u Jerihon i prolazio je kroz mjesto. ²Tamo je bio čovjek po imenu Zakej. Bio je carinički starješina, i bio je bogat. ³Želio je vidjeti Isusa i upoznati ga, ali nije mogao od mnoštva naroda; jer je bio maloga rasta. ⁴Zato potrčea naprijed i popne se na divlju smokvu da ga mogne vidjeti; jer je Isus onuda trebao proći. ⁵Kad dođe Isus na ono mjesto, pogleda gore i reče mu: » Zakeju, brzo siđi; jer danas trebam proboraviti u tvojoj kući.« ⁶I siđe brzo, i primi ga s radošću. ⁷Svi koji to vidješe mrmljali su i govorili: »Svratio je u kuću grješnika.« ⁸A Zakej stupi pred Gospodina i reče: »Gospodine, pola svog imanja dajem siromasima; i ako sam koga prevario, vraćam četverostruko.« ⁹Isus mu reče: »Danas je došlo spasenje ovoj kući, jer je i on Abrahamov sin. ¹⁰Sin Čovječji je došao potražiti i spasiti što je bilo izgubljeno.«

2.3. Rupčićevi prijevodi i jedan Raspudićev prijevod

Prvo je izdanje prijevoda Novoga zavjeta Ljudevita Rupčića, napravljeno na temelju rukopisa Gracijana Raspudića, 1961. godine. Ukupno je u ovom radu navedeno devet inačica. Prirodan im je i tiskani prijevod Gracijana Raspudića zbog njegova sudjelovanja u prvom izdanju.

2.3.1. Rp1961 Rupčić, Ljudevit, Sveto Pismo, Novi Zavjet

Isus kod Zakeja – carinskog starješine. Isus uđe u Jerihon i pođe kroz grad. Najedamput se pojavi neki čovjek imenom Zakej, carinički starješina i bogataš. I nastojao je da vidi, tko je Isus. Ali nije mogao od mnoštva naroda, jer je bio malog stasa. Zato potrča naprijed, pope se na divlju smokvu da ga vidi, jer je tuda morao proći.

Kad Isus dođe na to mjesto, pogleda gore te mu reče:

- Zakeju, siđi brzo, jer mi se danas treba u tvojoj kući zadržati.

I on siđe brzo te ga veselo primi u goste. Svi, koji to vide, počnu mrmljati i govoriti:

- Svratio se na odmor u kuću jednoga grešnika!

Zakej, stojeći, reče Gospodinu:

- Evo, polovicu svog imanja, Gospodine, hoću da dam siromasima. I ako sam koga u čemu prevario, hoću da vratim četverostruko.

Reče mu na to Isus:

- Danas je došlo spasenje u ovu kuću poradi toga, što je i on Abrahamov sin. Da, Sin je Čovječji došao da traži i spasi, što je propalo.

2.3.2. Rp1967 Rupčić, Ljudevit, Sveto Pismo

Isus kod Zakeja – cariničkog starješine. Isus uđe u Jerihon i pođe kroz grad. Najedanput se pojavi neki čovjek imenom Zakej koji bijaše carinički starješina i bogataš. Nastojao je da vidi tko je Isus. Ali nije mogao od mnoštva naroda, jer je bio malog stasa. Zato potrča naprijed, uspe se na divlju smokvu da ga vidi, jer je tuda morao proći.

Kad Isus dođe na to mjesto, pogleda gore te mu reče:

- Zakeju, siđi brzo jer treba da se danas zadržim u tvojoj kući.

On siđe brzo te ga s veseljem primi u goste. Svi koji to vidješe počеше međusobno mrmljati i govoriti:

- Svratio se da prenoći u kući jednog grešnika!

Zakej stade te reče Gospodinu:

- Evo, polovicu svog imanja, Gospodine, dat ću siromasima. I ako sam koga u čemu prevario, vratit ću četverostruko.

Reče mu nato Isus:

- Danas je došlo spasenje ovoj kući poradi toga što je i on Abrahamov sin. Da, Sin je Čovječji došao »da traži« i spasi »što je izgubljeno«.

2.3.3. Rp1983 Rupčić, Ljudevit, Novi zavjet

Isus kod Zakeja, cariničkog starješine

Tada Isus uđe u Jerihon i pođe kroz grad. ²Odjednom se pojavi čovjek imenom Zakej, koji bijaše carinički starješina i bogataš. ³Nastojao je vidjeti tko je Isus. Ali nije mogao od mnoštva naroda, jer je bio malog rasta. ⁴Zato potrča naprijed, uspe se na divlju smokvu da ga vidi jer je tuda kanio proći. ⁵Kad Isus dođe na to mjesto, pogleda gore te mu reče: »Zakeju, siđi brzo, jer treba da danas u tvojoj kući budem u gostima.« ⁶On siđe brzo, te ga, radostan, primi u goste. ⁷Svi koji to vidješe mrmljali su i govorili: »Svratio se k jednom grješniku!« ⁸A Zakej se obrati Gospodinu i reče: »Evo, polovicu svog imanja, Gospodine, hoću dati siromasima. I, ako sam zbilja koga u čemu prevario, vraćam četverostruko.« ⁹Reče nato Isus s obzirom na njega: »Danas je ovoj kući darovano spasenje, jer je i on sin Abrahamov. ¹⁰Sin je Čovječji, naime, došao da traži i spasi što je izgubljeno.«

2.3.4. Rp1988 Rupčić, Ljudevit, Novi zavjet

Isus kod Zakeja, cariničkog starješine

Tada Isus uđe u Jerihon i pođe kroz grad. ²I, evo pojavi se čovjek imenom Zakej, koji bijaše carinički starješina i bogataš. ³Nastojao je vidjeti tko je Isus. Ali nije mogao od mnoštva naroda, jer je bio malog rasta. ⁴Zato potrča naprijed, uspe se na divlju smokvu da ga vidi jer je tuda kanio proći. ⁵Kad Isus dođe na to mjesto, pogleda gore te mu reče: »Zakeju, siđi brzo, jer treba da danas

u tvojoj kući budem u gostima.«⁶On siđe brzo, te ga, radostan, primi u goste.⁷Svi koji to vidješe mrmljali su i govorili: »Svratio se k jednom grješniku!«⁸A Zakej se obrati Gospodinu i reče: »Evo, polovicu svog imanja, Gospodine, hoću dati siromasima. I ako sam zbilja koga u čemu prevario, vraćam četverostruko.«⁹Reče nato Isus s obzirom na njega: »Danas je ovoj kući darovano spasenje, jer je i on sin Abrahamov.¹⁰Sin je Čovječji, naime, došao da traži i spasi što je izgubljeno.«

2.3.5. Rp1996 Rupčić, Ljudevit, Novi zavjet

Isus kod Zakeja, cariničkog starješine

Tada Isus, ušavši, prolazio je Jerihonom.²Odjednom se pojavi čovjek po imenu Zakej, koji bijaše carinički starješina i bogataš.³Nastojao je vidjeti tko je Isus. Ali nije mogao od mnoštva naroda, jer je bio malog rasta.⁴Zato potrča naprijed, uspe se na divlju smokvu da ga vidi jer je tuda kanio proći.⁵Kad Isus dođe na to mjesto, pogleda gore te mu reče: »Zakeju, siđi brzo, jer treba da danas u tvojoj kući budem u gostima.«⁶On siđe brzo, te ga, radostan, primi u goste.⁷Svi koji to vidješe mrmljali su i govorili: »Svratio se k jednom grješniku!«⁸A Zakej se obrati Gospodinu i reče: »Evo, polovicu svog imanja, Gospodine, hoću dati siromasima. I, ako sam zbilja koga u čemu prevario, vraćam četverostruko.«⁹Reče nato Isus s obzirom na njega: »Danas je ovoj kući darovano spasenje, jer je i on sin Abrahamov.¹⁰Sin je Čovječji, naime, došao da traži i spasi što je izgubljeno.«

2.3.6. Rp2000 Rupčić, Ljudevit, Novi zavjet i psalmi

Isus kod Zakeja, cariničkog starješine

Tada Isus, ušavši, prolazio je Jerihonom.²Odjednom se pojavi čovjek imenom Zakej, koji bijaše carinički starješina i bogataš.³Nastojao je vidjeti tko je Isus. Ali nije mogao od mnoštva naroda, jer je bio malog rasta.⁴Zato potrča naprijed, uspe se na divlju smokvu da ga vidi jer je tuda kanio proći.⁵Kad Isus dođe na to mjesto, pogleda gore te mu reče: »Zakeju, siđi brzo, jer treba da danas u tvojoj kući budem u gostima.«⁶On siđe brzo, te ga, radostan, primi u goste.⁷Svi koji to vidješe mrmljali su i govorili: »Svratio se k jednom grješniku!«⁸A Zakej se obrati Gospodinu i reče: »Evo, polovicu svog imanja, Gospodine, hoću dati siromasima. I, ako sam zbilja koga u čemu

prevario, vraćam četverostruko.« ⁹Reče nato Isus s obzirom na njega: »Danas je ovoj kući darovano spasenje, jer je i on sin Abrahamov. ¹⁰Sin je Čovječji, naime, došao da traži i spasi što je izgubljeno.«

2.3.7. Rp2003 Rupčić, Ljudevit, Novi zavjet i psalmi

Isus kod Zakeja, cariničkog starješine

Tada Isus, ušavši, prolazio je Jerihonom. ²Odjednom se pojavi čovjek imenom Zakej, koji bijaše carinički starješina i bogataš. ³Nastojao je vidjeti tko je Isus. Ali nije mogao od mnoštva naroda, jer je bio malog rasta. ⁴Zato potrča naprijed, uspe se na divlju smokvu da ga vidi jer je tuda kanio proći. ⁵Kad Isus dođe na to mjesto, pogleda gore te mu reče: »Zakeju, siđi brzo, jer treba da danas u tvojoj kući budem u gostima.« ⁶On siđe brzo, te ga, radostan, primi u goste. ⁷Svi koji to vidješe mrmljali su i govorili: »Svratio se k jednom grješniku!« ⁸A Zakej se obrati Gospodinu i reče: »Evo, polovicu svog imanja, Gospodine, hoću dati siromasima. I, ako sam zbilja koga u čemu prevario, vraćam četverostruko.« ⁹Reče nato Isus s obzirom na njega: »Danas je ovoj kući darovano spasenje, jer je i on sin Abrahamov. ¹⁰Sin je Čovječji, naime, došao da traži i spasi što je izgubljeno.«

2.3.8. Rp2008 Rupčić, Ljudevit, Sveto Pismo, Novi zavjet i psalmi

Isus kod Zakeja, cariničkog starješine

Tada Isus, ušavši, prolazio je Jerihonom. ²Odjednom se pojavi čovjek imenom Zakej, koji bijaše carinički starješina i bogataš. ³Nastojao je vidjeti tko je Isus. Ali nije mogao od mnoštva naroda, jer je bio malog rasta. ⁴Zato potrča naprijed, uspe se na divlju smokvu da ga vidi jer je tuda kanio proći. ⁵Kad Isus dođe na to mjesto, pogleda gore te mu reče: »Zakeju, siđi brzo, jer treba da danas u tvojoj kući budem u gostima.« ⁶On siđe brzo, te ga, radostan, primi u goste. ⁷Svi koji to vidješe mrmljali su i govorili: »Svratio se k jednom grješniku!« ⁸A Zakej se obrati Gospodinu i reče: »Evo, polovicu svog imanja, Gospodine, hoću dati siromasima. I ako sam zbilja koga u čemu prevario, vraćam četverostruko.« ⁹Reče nato Isus s obzirom na njega: »Danas je ovoj kući darovano spasenje, jer je i on sin Abrahamov. ¹⁰Sin je Čovječji, naime, došao da traži i spasi što je izgubljeno.«

2.3.9. Rp2017 Rupčić, Ljudevit, Novi zavjet

Isus kod Zakeja, cariničkog starješine

Tada Isus, ušavši, prolazio je Jerihonom. ²Odjednom se pojavi čovjek imenom Zakej, koji bijaše carinički starješina i bogataš. ³Nastojao je vidjeti tko je Isus. Ali nije mogao od mnoštva naroda, jer je bio malog rasta. ⁴Zato potrča naprijed, uspe se na divlju smokvu da ga vidi jer je tuda kanio proći. ⁵Kad Isus dođe na to mjesto, pogleda gore te mu reče: »Zakeju, siđi brzo, jer treba da danas u tvojoj kući budem u gostima.« ⁶On siđe brzo, te ga, radostan, primi u goste. ⁷Svi koji to vidješe mrmljali su i govorili: »Svratio se k jednom grješniku!« ⁸A Zakej se obrati Gospodinu i reče: »Evo, ako sam zbilja koga u čemu prevario, vraćam četverostruko.« ⁹Reče nato Isus s obzirom na njega: »Danas je ovoj kući darovano spasenje, jer je i on sin Abrahamov. ¹⁰Sin je Čovječji, naime, došao da traži i spasi što je izgubljeno.«

2.3.10. Rs2010 Raspudić, Gracijan, Franjevačka Biblija

Isus kod Zakeja – carinskog starješine

Isus uđe u Jerihon i pođe kroz grad. ²Najedanput se pojavi neki čovjek imenom Zakej, nadcarinik i bogataš. ³I nastojao je da vidi, tko je Isus. Ali nije mogao od mnoštva naroda, jer je bio niska stasa. ⁴Zato potrča naprijed, pope se na divlju smokvu da ga vidi, jer je onuda imao proći.

⁵Kad Isus dođe na to mjesto, pogleda gore te mu reče:

- Zakeju, siđi brzo, jer mi danas treba biti u tvojoj kući.

⁶I on siđe brzo te ga veselo primi. ⁷Svi koji to vidješe, počеше mrmljati i govoriti:

- Svratio se u kuću jednoga grješnika!

⁸Zakej, stojeći, reče Gospodinu:

- Evo, polovicu svog imanja, Gospodine, dajem siromasima. I ako sam koga u čemu prevario, vraćam četverostruko.

⁹Reče mu nato Isus:

- Danas je došlo spasenje ovoj kući, jer je i on Abrahamov sin. ¹⁰Da, Sin je Čovječji došao potražiti i spasiti što je propalo.

2.4. Vrtarićevi prijevodi

Ivan Vrtarić izdao je prijevod Novoga zavjeta 1998. godine i ponovno 2005. godine. Potom je izdao dva puta prijevod cijele Biblije. U ovom su radu navedene sve četiri inačice.

2.4.1. Vr1998 Vrtarić, Ivan, *Novi Zavjet po Prihvaćenom tekstu*

I ušavši u Jerihon prolazio je njime, ²kad eto čovjeka imenom Zakej. A bijaše on nadcarinik, i bijaše bogat. ³Želio je vidjeti tko je to Isus, ali nije mogao zbog mnoštva jer bijaše nizak rastom. ⁴Potrča on naprijed i popne se na smokvu da ga vidi, jer je onuda trebao proći. ⁵Kad je došao do tog mjesta, pogleda Isus gore, spazi ga i reče mu: "Zakeju, žurno siđi! Danas mi se valja zadržati u tvojoj kući." ⁶On žurno siđe i primi ga s radošću. ⁷A svi koji to vidješe mrmljahu govoreći: "Čovjeku je grešniku svratio u goste!" ⁸A Zakej ustane i reče Gospodinu: "Evo, Gospodine, polovicu svojega imanja dajem siromasima; i ako sam ikome uzeo nešto na prijevaru, vraćam četverostruko." ⁹Reče mu Isus: "Danas je došlo spasenje ovoj kući, jer je i on sin Abrahamov!" ¹⁰Ta Sin čovječji došao je potražiti i spasiti ono što je izgubljeno!"

2.4.2. Vr2005 Vrtarić, Ivan, *Novi Zavjet po Prihvaćenom tekstu*

Isus je ušao u Jerihon i prolazio kroza nj, ²kad eto čovjeka imenom Zakej. A bio je on nadcarinik; i bio je bogat. ³Htio je vidjeti tko je Isus, ali nije mogao zbog mnoštva jer je bio nizak rastom.

⁴Potrči on naprijed i popne se na smokvu da ga vidi, jer je onuda trebao proći. ⁵Kad je došao do tog mjesta, pogleda Isus uvis, spazi ga i reče mu: "Zakeju, žurno siđi! Danas se trebam zadržati u tvojoj kući." ⁶On žurno siđe i primi ga s radošću. ⁷A svi koji su to vidjeli mrmljahu govoreći: "Svratio je u goste čovjeku grešniku."

⁸A Zakej ustane i reče Gospodinu: "Evo, Gospodine, polovicu svojega imanja dajem siromasima; i ako sam ikome uzeo nešto na prijevaru, vraćam četverostruko." ⁹Reče mu Isus: "Danas je došlo spasenje ovoj kući; jer je i on sin Abrahamov. ¹⁰ Ta Sin čovječji došao je potražiti i spasiti ono što je izgubljeno."

2.4.3. Vr2012 Vrtarić, Ivan, *Biblija, Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta*

I uđe Isus u Jerihon te je prolazio kroza nj. ²I gle, bijaše ondje čovjek imenom Zakej, koji bijaše nadcarinik i bijaše bogat. ³I htjede on vidjeti tko je to Isus, ali ne mogaše od mnoštva, jer je bio niska rasta. ⁴I potrča on naprijed i uzvere se na smokvu da ga vidi, jer je on trebao proći onuda. ⁵Kada je došao do tog mjesta, pogleda Isus uvis, ugleda ga i reče mu: "Zakeju, žurno siđi jer se danas trebam zadržati u tvojoj kući." ⁶I siđe on žurno i s radošću ga primi. ⁷A svi koji su to vidjeli mrmljahu, rekavši: "Svratio je u goste čovjeku grešniku." ⁸A Zakej ustade i reče Gospodinu: "Evo, Gospodine, polovicu svog imetka dajem siromasima; i ako sam ikome uzeo nešto na prijevaru, vraćam mu četverostruko." ⁹I reče mu Isus: "Danas je došlo spasenje ovoj kući, jer je i on sin Abrahamov." ¹⁰Jer Sin čovječji je došao potražiti i spasiti ono što je izgubljeno."

2.4.4. Vr2016 Vrtarić, Ivan, *Biblija, Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta*

I uđe Isus u Jerihon te je prolazio kroza nj. ²I gle, bijaše ondje čovjek imenom Zakej, koji bijaše nadcarinik i bijaše bogat. ³I htjede on vidjeti tko je to Isus, ali nije mogao zbog mnoštva, jer je bio niska rasta. ⁴I potrča on naprijed i uzvere se na smokvu da ga vidi, jer je on trebao proći onuda. ⁵Kada je došao do tog mjesta, pogleda Isus uvis, ugleda ga i reče mu: "Zakeju, žurno siđi, jer se danas trebam zadržati u tvojoj kući." ⁶I siđe žurno i s radošću ga primi. ⁷A svi koji su to vidjeli mrmljahu, rekavši: "Svratio je u goste čovjeku grešniku." ⁸A Zakej ustade i reče Gospodinu: "Evo, Gospodine, polovicu svog imetka dajem siromasima; i ako sam ikome uzeo nešto na prijevaru, vraćam mu četverostruko." ⁹I reče mu Isus: "Danas je došlo spasenje ovoj kući, jer je i on sin Abrahamov." ¹⁰Jer Sin čovječji došao je potražiti i spasiti ono što je izgubljeno."

2.5. Prijevodi Varaždinske Biblije

Glavni urednik i prevoditelj Ivan Emil Šredl izdao je Novi zavjet 2006. godine, a potom dva izdanja cjelovitoga prijevoda Biblija. U ovome su radu navedene sve tri inačice.

2.5.1. VB2006 *Novi zavjet i Psalmi*

Isus i Zakej

I ušavši, prolazaše Jerihonom. ² Kad evo čovjeka prozvanoga imenom Zakej; a on bijaše nadcarinik, i bijaše on bogat. ³ I nastojao je vidjeti tko je Isus, ali ne mogaše od mnoštva jer je bio malen rastom. ⁴ Potrča naprijed i pope se na divlju smokvu da ga vidi jer je onuda imao proći. ⁵ I kad Isus dođe na to mjesto, pogleda gore i ugleda ga te mu reče: »Zakeju, žurno siđi! Jer danas mi valja proboraviti u tvojoj kući.« ⁶ I žurno siđe i primi ga radujući se. ⁷ A svi, vidjevši to, mrmljahu govoreći: »Ušao je i svratio grješnomu čovjeku!« ⁸ Zakej pak usta i reče Gospodinu: »Evo, Gospodine, polovicu svojega imanja dajem siromasima! I ako sam koga u čemu prevario, vraćam četverostruko.« ⁹ A Isus njemu reče: »Danas je došlo spasenje kući ovoj jer i on je sin Abrahamov! ¹⁰ Ta Sin Čovječji dođe potražiti i spasiti što je izgubljeno.«

2.5.2. VB2012 *Biblija, Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta*

Isus i Zakej

I ušavši, prolazaše Jerihonom. ² Kad evo čovjeka prozvanog imenom Zakej; a on bijaše nadcarinik i bijaše on bogat. ³ I nastojao je vidjeti tko je Isus, ali ne mogaše od mnoštva jer je bio malen rastom. ⁴ Potrča naprijed i pope se na smokviku da ga vidi jer je onuda imao proći. ⁵ I kad Isus dođe na to mjesto, pogleda gore i ugleda ga te mu reče: »Zakeju, žurno siđi! Jer danas mi valja proboraviti u tvojoj kući.« ⁶ I žurno siđe i primi ga radujući se. ⁷ A svi, vidjevši to, mrmljahu govoreći: »Ušao je i svratio grješnomu čovjeku!« ⁸ Zakej pak usta i reče Gospodinu: »Evo, Gospodine, polovicu svojega imanja dajem siromasima! I ako sam koga u čemu prevario, vraćam četverostruko.« ⁹ A Isus njemu reče: »Danas je došlo spasenje kući ovoj, jer je i on sin Abrahamov! ¹⁰ Ta Sin Čovječji dođe potražiti i spasiti ono što bijaše izgubljeno.«

2.5.3. VB2015 *Biblija, Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta*

Isus i Zakej

I ušavši, prolazaše Jerihonom. ² Kad evo čovjeka prozvanog imenom Zakej; a on bijaše nadcarinik i bijaše on bogat. ³ I nastojao je vidjeti tko je Isus, ali ne mogaše od mnoštva jer je bio malen rastom. ⁴ Potrča naprijed i pope se na smokviku da ga vidi jer je onuda imao proći. ⁵ I kad Isus dođe na to mjesto, pogleda gore i ugleda ga te mu reče: »Zakeju, žurno siđi! Jer danas mi valja proboraviti u tvojoj kući.« ⁶ I žurno siđe i primi ga radujući se. ⁷ A svi, vidjevši to, mrmljahu govoreći: »Ušao je i svratio grješnomu čovjeku!« ⁸ Zakej pak usta i reče Gospodinu: »Evo, Gospodine, polovicu svojega imanja dajem siromasima! I ako sam koga u čemu prevario, vraćam četverostruko.« ⁹ A Isus njemu reče: »Danas je došlo spasenje kući ovoj, jer i on je sin Abrahamov! ¹⁰ Ta Sin Čovječji dođe potražiti i spasiti što bijaše izgubljeno.«

3. Raščlamba redaka

Redci su popisani jedan ispod drugoga, a bojom su označene riječi koje se razlikuju. Nakon svakog podnaslova retka je objašnjenje radnje toga retka. Izvučene riječi koje čine neku značenjsku razliku navedene su ispod popisanih redaka i analizirani te protumačeni. Ako je neki redak predug, razlomio se na više dijelova ili je nekoliko riječi ubačeno u red ispod. Isto tako, ako se neke riječi ponavljaju, a istoga su značenja, one su izostavljene osim prvog puta kada su objašnjene. Razlike među prijevodima komentirane su nakon svakoga retka te naslova.

3.1.Naslov (Lk 19, 1-10)

Zd1925 Zakej.

Zd1938 Zakej.

Zd1941 Zakej.

Zd1959 Zakej.

Šr1942	Zakej.					
Šr1959	ZAKEJ					
Šr1966	ZAKEJ					
Šr1967	ZAKEJ					
Šr2006	Zakej,	bogataš	koji	prihvaća	spasenje	
Šr2014	Zakej,	bogataš	koji	prihvaća	spasenje	
Rp1961	Isus	kod	Zakeja	-	carinskog	starješine.
Rp1967	Isus	kod	Zakeja	-	cariničkog	starješine.
Rp1983	Isus	kod	Zakeja,	cariničkog	starješine	
Rp1988	Isus	kod	Zakeja,	cariničkog	starješine	
Rp1996	Isus	kod	Zakeja,	cariničkog	starješine	
Rp2000	Isus	kod	Zakeja,	cariničkog	starješine	
Rp2003	Isus	kod	Zakeja,	cariničkog	starješine	
Rp2008	Isus	kod	Zakeja,	cariničkog	starješine	
Rp2017	Isus	kod	Zakeja,	cariničkog	starješine	
Rs2010	Isus	kod	Zakeja	-	carinskog	starješine
Vr1998	-					
Vr2005	-					
Vr2012	-					
Vr2016	-					
VB2006	Isus	i	Zakej			
VB2012	Isus	i	Zakej			
VB2015	Isus	i	Zakej			

Zakej / ZAKEJ – na početku naslova navodi se ime lika o kojemu je riječ u tekstu dajući time do znanja o čemu se radi. Tako Zagoda i Šarić koriste ime lika stavljajući ga u naslov, bilo velikim tiskanim slovima ili pisanim. Ostali autori poput Varaždinske Biblije te Rupčića koriste ime *Zakej* u svrhu da ga opišu kao carinika i bogataša, to jest pridaje se detaljniji opis samoga lika. Tek Vrtarić u potpunosti izostavlja naslov, krećući odmah na prispodobu.

kod / i / - / . - ovdje ima mnogo varijacija kako se spajalo ime s opisom imena, ili pokušaja sastavljanja čim dužeg naslova ili označivanja kraja naslova. Tako prijedlog *kod* obično označuje blizinu neke osobe, ovdje označuje da se nalazi na drugome mjestu, u vlasništvu neke osobe, na primjer *kod Zakeja* (Rupčić). Veznik *i* označava sastavljanje rečenice, bilo s prethodnom ili sljedećom. Ovdje imamo sastavljanje dvaju imena u jednu rečenicu, odnosno naslov: *Isus i Zakej* (Varaždinska Biblija). Također i crtica (-) označava spajanje više dijelova rečenica, s ciljem zastajkivanja i eventualnog pobuđivanja emocija i razotkrivanja tko je to Zakej (Rupčić i Raspudić). Pravopisni znak točke obično označuje kraj rečenice, u ovome slučaju kraj naslova, a početak teksta s obzirom da se naslov nalazi u samome tekstu, što se pojavljuje u Zagodinim prijevodima.

cariničkog / carinskog / bogataš – jedino Rupčić koristi pojam *cariničkog*, tek u starijem izdanju koristi riječ *carinskog*, kao i Raspudić. Šarić se koristi, kao i Rupčić pojmom *bogataš*. *Carinički* se odnosi na carinike, one koji na graničnome prijelazu pregledavaju robu koja se nosi preko granice, no u slučaju Zakeja carinik se tumačio kao osoba koja je prevarant, kao izdajica koji je prevario svoj narod, poreznik koji radi za rimskoga cara. *Carinskog* bi se tumačilo kao nešto što se odnosi na carinu, odnosno u ovome slučaju na neki politički poredak u kojem je bitna careva vlast. *Bogataš* je onaj koji je bogat.

3.1.1. Razlike u naslovu

Ovaj odlomak Lukina evanđelja razlikuje se od autora do autora već prema naslovu teksta. Zagoda u svim svojim izdanjima ima naslov od jedne riječi i točku na kraju riječi, ne upotrebljavajući velika tiskana slova (*Zakej.*), kao što je to slučaj kod Šarića u prijevodima iz 1959., 1966. te 1967. godine (*ZAKEJ*). U prijevodu iz 1942. godine koristi jednak oblik naslova

kao i Zagoda za što bi se moglo reći da se Zagoda ugledao na Šarića s obzirom na godine izdanja. Šarić u novijim izdanjima iz 2006. te 2014. godine upotrebljava naslov kao oblik rečenice: *Zakej, bogataš koji prihvaća spasenje*, a Rupčićev prijevod, odnosno naslov iz 1961. godine te Raspudićev iz 2010. godine su u potpunosti jednaki. Prema ovome dalo bi se zaključiti da se Raspudić tijekom prevođenja tekstova Biblije vodio prema Rupčićevom prijevodu iz 1961. godine. Također, Rupčićev prijevod iz 1961. godine te prijevodi iz novijih izdanja se razlikuju po uporabi riječi *carinski* i *carinički* te po pravopisnim znakovima zareza i crtice. U novijim izdanjima počeo je koristiti zarez u naslovu te termin *carinički* za opis Zakeja. U Vrtarićevim prijevodima nije prisutan naslov, već u svakome od izdanja kreće odmah na prispodobu, a Varaždinska Biblija u svojim je izdanjima u naslovu spomenula dva glavna lika koja se tiču ove prispodobe.

3.2. Prvi redak (Lk 19, 1)

Prvi redak sastoji se od jedne rečenice, koja izvještava o dolasku Isusa u grad Jerihon.

Zd1925	Zatim	uđe	u	Jerikon	i	prolažaše	kroza	nj.	
Zd1938	Zatim	uđe	u	Jerikon	i	prolazaše	kroza	nj.	
Zd1941	Zatim	uđe	u	Jerihon	i	prolazaše	kroza	nj.	
Zd1959	Zatim	uđe	u	Jerihon	i	prolazaše	kroza	nj.	
Šr1942	On	dođe	u	Jeriho	i	prolazio	je	kroz	mjesto.
Šr1959	On	dođe	u	Jeriho	i	prolazio	je	kroz	mjesto.
Šr1966	On	dođe	u	Jeriho	i	prolazio	je	kroz	mjesto.
Šr1967	On	dođe	u	Jeriho	i	prolazio	je	kroz	mjesto.
Šr2006	On	dođe	u	Jerihon	i	prolazio	je	kroz	mjesto.
Šr2014	On	dođe	u	Jerihon	i	prolazio	je	kroz	mjesto.
Rp1961	Isus	uđe	u	Jerihon	i	pođe	kroz	grad.	

Rp1967	Isus	uđe	u	Jerihon	i	pođe	kroz	grad.	
Rp1983	Tada	Isus	uđe	u	Jerihon	i	pođe	kroz	grad.
Rp1988	Tada	Isus	uđe	u	Jerihon	i	pođe	kroz	grad.
Rp1996	Tada	Isus,	ušavši,	prolazio	je	Jerihonom.			
Rp2000	Tada	Isus,	ušavši,	prolazio	je	Jerihonom.			
Rp2003	Tada	Isus,	ušavši,	prolazio	je	Jerihonom.			
Rp2008	Tada	Isus,	ušavši,	prolazio	je	Jerihonom.			
Rp2017	Tada	Isus,	ušavši,	prolazio	je	Jerihonom.			
Rs2010	Isus	uđe	u	Jerihon	i	pođe	kroz	grad.	
Vr1998	I	ušavši	u	Jerihon	prolazio	je	njime,		
Vr2005	Isus	je	ušao	u	Jerihon	i	prolazio	kroza	nj,
Vr2012	I	uđe	Isus	u	Jerihon	te	je	prolazio	kroza nj.
Vr2016	I	uđe	Isus	u	Jerihon	te	je	prolazio	kroza nj.
VB2006	I	ušavši,	prolažaše	Jerihonom.					
VB2012	I	ušavši,	prolažaše	Jerihonom.					
VB2015	I	ušavši,	prolažaše	Jerihonom.					

tada / *Zatim* / **I** - na početku prvoga retka, pri opisivanju Isusova ulaska u grad, spominju se prilozi *tada* (Rupčić), *zatim* (Zagoda) te veznik *i* (Varaždinska Biblija). Prilozi se čine sinonimični, no nisu jer svaki od priloga ima drugačije značenje. Prilog *tada* ističe trenutak u kojemu se to dogodilo, u ono ili u to vrijeme, u tome trenutku ili u trenutku koji nije jako vremenski udaljen od trenutka u kojemu govoritelj govori. Prilog *zatim* govori da se nešto dogodilo nakon toga. Dakle, može biti da se odnosi na prethodnu rečenicu iz prethodne prispodobe u Bibliji, kao i veznik *i*, a koji se ovdje nalazi na početku rečenice u funkciji spajanja ove rečenice sa prethodnom.

Isus / On – u ovome retku neke su od varijacija koje počinju sa samim imenom ili tek zamjenicom koja predstavlja Isusa (Rupčić, Šarić). Imenom se označuje da je osoba o kojoj je riječ bitna, naglašava se te joj se pridaje važnost. Zamjenicom *on* se tek toliko uvodi u tekst i započinje priča, a i već iz naslova vidimo da će biti riječ o Isusu, a ne o Zakeju.

ušavši / uđe / dođe / je ušao – ove glagolske varijacije javljaju se različito kod svakoga prevoditelja. Ovo su sve varijacije glagola *ući*. *Ušavši* (Rupčić, do 1996, Varaždinska Biblija) javlja se u glagolskom prilogu prošlome, a znači da se radnja još uvijek odvija budući da predstavlja nesvršeni glagol. *Uđe* (Rupčić, Zagoda, Vrtarić) koji jest u aoristu označava da je sada ušao u neku prostoriju, mjesto te da je odnekuda došao, odnosno ušao, uputio se određenim smjerom. *Dođe* (Šarić) također u prezentu s kojim pretpostavljamo da dolazi, no još nije ušao, već ide usput kroz grad. Sintagma *je ušao* (Vrtarić 2005) označava perfekt, koji znači da se pretpostavlja da je već ondje ili je već neko vrijeme u Jerihonu.

prolazio je / prolažase / prolazaše / pođe – također različite glagolske varijacije, a donose različita značenja ovisno o vremenu u kojemu se nalaze. *Prolazio je* (Rupčić) u perfektu te *prolažase/prolazaše* (Zagoda, Varaždinska Biblija) u imperfektu označuju radnju u kojoj se prelazi određena udaljenost, znači putovanje, prelaziti kakvu granicu, odnosno mjesto, putujući ostavljati iza sebe, a oblik *pođe* (Rupčić) u aoristu bi značilo da je počeo ići te da ima neko polazište.

kroz / kroza - bez obzira na navezak -a (Rupčić, Raspudić, Vrtarić, Zagoda), oba primjera označuju da tko ili što prolazi unutrašnjim dijelom s jednoga na drugi kraj čega.

grad / nj / mjesto / njime – imenica *grad* (Rupčić, Raspudić) označava gusto izgrađeno veće naselje u kojemu većina zaposlenoga stanovništva radi u nepoljoprivrednim djelatnostima te pruža usluge i stanovništvu širega prostora, *mjesto* (Šarić) označava prostor gdje se tko ili što nalazi, odnosno događa, *nj/njime* (Zagoda, Vrtarić) su zamjenice koje označavaju da se nešto nalazi blizu ili pred njega, uz njega.

(u) Jerihon / Jeriho / Jerikon / Jerihonom – ove inačice se tek fonološki razlikuju pa tako *Jeriho* piše Šarić u starijim izdanjima, što i odgovara tadašnjem izgovoru (gubljenje zadnjih slova u riječi). *Jerikon*, umjesto *Jerihon* piše Zagoda čime zapravo umeće fonem *k*, umjesto *h*. Ostale varijacije – u *Jerihon* (Rupčić, Raspudić) te *Jerihonom* (Varaždinska Biblija) ovise o glagolu koji je prethodio ovome prilogu mjesta te samim time i stvorio nastavak koji mu priliči.

3.2.1. Razlike u prvome retku

U ovome retku najviše se primjećuje različita uporaba glagolskih vremena. Ova rečenica je zavisnosložena te su u prvome dijelu rečenice uglavnom glagoli u aoristu i glagolskome prilogu prošlome. Zagoda u svim svojim izdanjima koristi aorist za glagol *ući*, Rupčić u starijim izdanjima, iz 1961., 1967., 1983. te 1988. godine također koristi aorist, dok u novijim izdanjima koristi glagolski prilog prošli. Ono što je zanimljivo, Raspudić u svome prijevodu iz 2010. godine koristi isti oblik glagola kao i Rupčić u starijim izdanjima. Prema tome, već ovdje se može primijetiti da je Raspudić prevodio tekstove gledajući Rupčićeva starija izdanja. Šarić u svojim izdanjima koristi jedino prezent, a Varaždinska Biblija glagolski prilog prošli. Vrtarić je u svakome od izdanja imao različito glagolsko vrijeme, što možda označuje nesigurnost u ispravan prijevod. U prijevodu iz 1998. koristi glagolski prilog prošli za glagol *ući*, u inačici iz 2005. godine perfekt, a u novijim izdanjima do 2015. godine koristi aorist što je možda neobično s obzirom na to da su gotovo svi autori u starijim izdanjima koristili aorist, a ne u novijim izdanjima poput Vrtarića. U drugome dijelu rečenice zanimljiv je glagol *prolaziti* koji se javlja u imperfektu kod Zagode s dvije različite pojave: *prolažaše* (1925.) te *prolazaše* (1938. – 1959.). Ovaj oblik glagola (*prolažaše*) koristila je i Varaždinska Biblija dok je oblik aorista upotrijebljen kod Rupčića u starijim izdanjima do 1988. godine, kao i u Raspudića u prijevodu iz 2010. godine, opet aludirajući na to da je Raspudić gledao Rupčićev prijevod. Perfekt glagola *prolaziti* koristio je Šarić u svim izdanjima te Rupčić u novijim izdanjima (1996. – 2017.). Vrtarić je u inačici iz 1998. godine koristio oblik glagola s pomoćnim glagolom *biti*, kojega je u novijim izdanjima premjestio ispred glavnoga glagola, to jest učinio je inverziju čime je napravio obilježen poredak riječi te dignuo stil pisanja na višu razinu. U prijevodnoj inačici iz 2005. godine izostavio je pomoćni glagol *biti* te iskoristio samo glavni glagol. Dakle, u prvome dijelu rečenice govori se o Isusovu ulasku u Jerihon, a u drugome o njegovu prolasku kroz Jerihon (Musić: 2010).

Što se tiče početka rečenice, neke započinju vremenskim veznicima (tada, zatim), neke veznikom *i*, a neke subjektom (on, Isus), što upućuje na početak priče. Kod autora koji su započeli rečenicu vremenskim veznikom ili sastavnim veznikom može se reći da takav način pisanja upućuje na prethodni tekst ili događaj s kojim je povezan. Takve rečenice ima Zagoda u svim svojim izdanjima, Rupčić u izdanjima od 1983. do 2017., dok Vrtarić u svim svojim izdanjima koristi veznik *i*, osim u inačici iz 2005. godine gdje je iskoristio subjekt za početak rečenice. A subjekt su koristili i Šarić u svim svojim izdanjima, Raspudić u izdanju iz 2010. godine te Rupčić u starijim izdanjima (1961., 1967.).

Razlike su i u korištenju različitih naziva za *Jerihon* na kraju rečenice. Tako neki prijevodi koriste suznačne riječi *njime* i *nj* koje bi i najviše odgovarale u ovim prijevodima, a koje koriste Vrtarić i Zagoda. Moguće je da je Šarić uzeo loš izbor riječi za opis grada Jerihona u svim svojim izdanjima (mjesto), dok je Rupčić u starijim izdanjima iskoristio riječ *grad*, a u novijim izdanjima nije ga spomenuo, već samo ime grada, kao i Varaždinska Biblija. Ovdje se može primijetiti da sve rečenice završavaju točkom, no Vrtarićeve prijevodne inačice iz 1998. i 2005. godine završavaju zarezmom, koji označavaju nastavak rečenice te dodatnu podjelu na surečenice.

3.3. Drugi redak (Lk 19, 2)

U drugome se retku navodi kako se pojavio Zakej te opis njegovoga zanimanja.

3.3.1. Prvi dio drugoga retka

Zd1925	Ondje	je	bio	čovjek	po	imenu	Zakej,
Zd1938	Ondje	je	bio	čovjek	po	imenu	Zakej,
Zd1941	Ondje	je	bio	čovjek	po	imenu	Zakej,
Zd1959	Ondje	je	bio	čovjek	po	imenu	Zakej,
Šr1942	Tu	je	bio	čovjek	po	imenu	Zakej.

Šr1959	Tu	je	bio	čovjek	po	imenu	Zakej.
Šr1966	Tu	je	bio	čovjek	po	imenu	Zakej.
Šr1967	Tu	je	bio	čovjek	po	imenu	Zakej.
Šr2006	Tamo	je	bio	čovjek	po	imenu	Zakej.
Šr2014	Tamo	je	bio	čovjek	po	imenu	Zakej.
Rp1961	Najedamput	se	pojavi	neki	čovjek	imenom	Zakej,
Rp1967	Najedanput	se	pojavi	neki	čovjek	imenom	Zakej
Rp1983	Odjednom	se	pojavi	čovjek	imenom	Zakej,	
Rp1988	I,	evo,	pojavi	se	čovjek	imenom	Zakej,
Rp1996	Odjednom	se	pojavi	čovjek	imenom	Zakej,	
Rp2000	Odjednom	se	pojavi	čovjek	imenom	Zakej,	
Rp2003	Odjednom	se	pojavi	čovjek	imenom	Zakej,	
Rp2008	Odjednom	se	pojavi	čovjek	imenom	Zakej,	
Rp2017	Odjednom	se	pojavi	čovjek	imenom	Zakej,	
Rs2010	Najedanput	se	pojavi	neki	čovjek	imenom	Zakej,
Vr1998	kad	eto	čovjeka	imenom	Zakej.		
Vr2005	kad	eto	čovjeka	imenom	Zakej.		
Vr2012	I	gle,	bijaše	ondje	čovjek	imenom	Zakej,
Vr2016	I	gle,	bijaše	ondje	čovjek	imenom	Zakej,
VžB2006	Kad	evo	čovjeka	prozvanoga	imenom	Zakej;	
VžB2012	Kad	evo	čovjeka	prozvanoga	imenom	Zakej;	
VžB2015	Kad	evo	čovjeka	prozvanoga	imenom	Zakej;	

odjednom / *najedanput* / *kad* / *najedamput* – na početku ovoga retka javlja se prilog *odjednom* (Rupčić), što označava istodobno, istovremeno, iznenada ili naglo, dok prilog *najedanput*

(Rupčić, Raspudić) označava kad se nešto ne očekuje, bez nagovještaja, u jedan mah. *Kad* (Vrtarić, Varaždinska Biblija) kao prilog označava pitanje ili konstataciju, uvodi neizravno pitanje, u ovome slučaju služi kao poveznica između dviju surečenica ili kao zamjenica u službi izjavne rečenice. Rupčić u prijevodu iz 1961. godine koristi prilog *najedamput* koji ne odgovara normi hrvatskoga standardnoga jezika te se on tako ne piše, već izgovara.

tamo / tu / ondje – ovi mjesni prilozi označavaju mjesto gdje se nešto događa ili gdje se nešto nalazi. Pa tako prilog *tamo* (Šarić) označava na to mjesto, na mjesto koje nije jako udaljeno od mjesta na kojemu se nalazi govoritelj, a *tu* (Šarić) označava mjesto na kojem se nalazi ili blizu kojega je sugovornik, mjesto koje je nadohvat pogleda ili izvan najbližeg govorniku i sugovorniku. Prilog *ondje* (Zagoda) označava na onome mjestu, na mjestu koje je prostorno udaljeno od mjesta na kojemu se nalazi govoritelj.

evo / gle / eto – prezentativ *eto* (Vrtarić) služi za skretanje sugovornikove pozornosti na ono što je u njegovoj blizini, u situaciji da je tko došao, upravo prispio, čestica *evo* (Varaždinska Biblija, Rupčić 1988.) služi također za privlačenje pozornosti, a kao prezentativ služi za privlačenje pozornosti sugovornika na koga ili što. Usklik *gle* (Vrtarić) izražava blago čuđenje ili doživljavanje čega neobičnoga.

je bio / bijaše / pojavi - ovi oblici glagola izriču postojanje čovjeka o kojemu je riječ, a koriste ih tek Šarić, Zagoda i Vrtarić. Glagol *pojaviti se* (Rupčić, Raspudić) u ovome kontekstu označava da nešto dolazi na vidljivo mjesto ili počinje postojati.

po imenu / imenom / prozvanoga – inačice *po imenu* (Zagoda) i *imenom* (Rupčić, Vrtarić) više su stilistički obilježene nego značenjski, a znače imenovati nekoga, nazvati ga onim imenom koje ga predstavlja, dok bi se za *prozvanoga* (Varaždinska Biblija) reklo da je to dati komu ime ili nadimak.

3.3.2. Drugi dio drugoga retka

Zd1925	koji	je	bio	predstojnik	carinički,	i	bio	bogat.
Zd1938	koji	je	bio	predstojnik	carinički,	i	bio	bogat.
Zd1941	koji	je	bio	predstojnik	carinički,	i	bio	bogat.
Zd1959	koji	je	bio	predstojnik	carinički,	i	bio	bogat.
Šr1942	Bio	je	starješina	carinički,	i	bio	je	bogat.
Šr1959	Bio	je	carinički	starješina,	i	bio	je	bogat.
Šr1966	Bio	je	carinički	starješina,	i	bio	je	bogat.
Šr1967	Bio	je	carinički	starješina,	i	bio	je	bogat.
Šr2006	Bio	je	carinički	starješina,	i	bio	je	bogat.
Šr2014	Bio	je	carinički	starješina,	i	bio	je	bogat.
Rp1961	carinički	starješina	i	bogataš.				
Rp1967	koji	bijaše	carinički	starješina	i	bogataš.		
Rp1983	koji	bijaše	carinički	starješina	i	bogataš.		
Rp1988	koji	bijaše	carinički	starješina	i	bogataš.		
Rp1996	koji	bijaše	carinički	starješina	i	bogataš.		
Rp2000	koji	bijaše	carinički	starješina	i	bogataš.		
Rp2003	koji	bijaše	carinički	starješina	i	bogataš.		
Rp2008	koji	bijaše	carinički	starješina	i	bogataš.		
Rp2017	koji	bijaše	carinički	starješina	i	bogataš.		
Rs2010	nadcarinik	i	bogataš.					
Vr1998	A	bijaše	on	nadcarinik,	i	bijaše	bogat.	
Vr2005	A	bio	je	on	nadcarinik;	i	bio	je bogat.
Vr2012	koji	bijaše	nadcarinik	i	bijaše	bogat.		
Vr2016	koji	bijaše	nadcarinik	i	bijaše	bogat.		

VžB2006	a	on	bijaše	nadcarinik,	i	bijaše	on	bogat.
VžB2012	a	on	bijaše	nadcarinik,	i	bijaše	on	bogat.
VžB2015	a	on	bijaše	nadcarinik,	i	bijaše	on	bogat.

carinički / *nadcarinik* / *predstojnik carinički* – *carinički* se već pojavljivalo u naslovu kod Rupčića, a i ovdje se također javlja kod njega, a samo značenje mu je jest da je prevarant te da radi za rimskoga cara, odnosno pretpostavlja se da je lopov, dok *nadcarinik* (Vrtarić, Varaždinska Biblija) podrazumijeva onoga koji je na položaju iznad carinika što se vidi po prefiksu nad-, odnosno nalazi se na položaju višeg carinika. *Predstojnik* (Zagoda) označava onoga koji je na čelu koje organizacije, odjela ili tijela, u ovome slučaju carinika kao što kaže Zagoda: *koji je bio predstojnik nadcarinički*.

bogataš / *bogat* – pojam *bogataša* se također već javljao u naslovu kod Rupčića i Šarića, dok pojam *bogat* koriste gotovo svi prevoditelji osim Rupčića koji i dalje koristi pojam *bogataša*. Samo značenje riječi *bogat* jest biti imućan, obilan, raskošan, koji što sadržava u velikoj količini te kojega ima jako mnogo, koji je jako vrijedan, odnosno koji ima mnogo novaca, dobara ili drugih vrijednosti.

a / *koji* – obje inačice služe za spajanje surečenica, ili se odnose na prethodnu rečenicu. Tako se veznik *a* (Vrtarić, Varaždinska Biblija) u nekim prijevodima pojavljuje na početku, a ako postoji na početku pretpostavlja se da se ovaj tekst, odnosno redak nadovezuje na prethodni s kojim je čitatelj ili slušatelj upoznat. Zamjenica *koji* (Rupčić, Zagoda) služi za to kad se traži obavijest koja će omogućiti da koga ili što prepoznamo među sličnim osobama ili stvarima.

3.3.3. Razlike u drugome retku

Druga rečenica je u ovim prijevodima logičan slijed događaja prve rečenice. To se vidi prema vremenskim i mjesnim priložima kod svih prijevoda, uz iznimku Vrtarićevih prijevoda iz 1998. i 2005. godine koje se nastavljaju na prethodnu rečenicu te je to još uvijek prva rečenica pa

su zapravo ovdje upotrijebljeni veznici koji spajaju surečenice. Različita uporaba vremenskih priloga poput *najedanput* i *odjednom* kod Rupčića i Raspudića te *kad* kod Vrtarića i Varaždinske Biblije govori o iznenadnom događaju, odnosno o neočekivanoj Zakejevoj pojavi, a što se ne primjećuje kod mjesnih priloga *ondje*, *tu* i *tamo* kod Šarića i Zagode. Ujedno se koriste i prezentativi *eto*, *gle*, *evo* kao pojačivači radnje, a koje koriste Rupčić u inačici iz 1988. godine, Vrtarić u svim svojim izdanjima te Vrtarić i Varaždinska Biblija. Šarić i Zagoda u svojim prijevodima ne izriču da se Zakej neočekivano pojavio, nego ovdje ima takvo značenje da je Zakej već bio tamo, u trenutku kada je Isus prolazio Jerihonom. Tada je ovdje razlika u značenju je li Zakej već bio tamo ili je tek došao, a što utječe na daljnju radnju u tekstu. U drugome dijelu ovoga retka većina rečenica se nastavlja na prethodnu, iznimka su Šarić i Vrtarić u inačicama iz 1998. i 2005. godine.

U ovome dijelu glavna razlika vidi se u nazivima kojima se imenuje Zakeja: *predstojnik carinički*, *carinički starješina*, *nadcarinik*, a ovim nazivima još se dodaje pridjev *bogat*, odnosno karakteristika *bogataša* čime se još jače ističe Zakejev status. Tek Zagoda u svim svojim izdanjima koristi naziv *predstojnik carinički*, Šarić i Rupčić *carinički starješina*, a ostali prijevodi (Vrtarić, Varaždinska Biblija), u kojemu se i Raspudić razlikuje od Rupčića, *nadcarinik*. Najbolji prijevod čini se, jest onaj koji koristi naziv *nadcarinik* jer označava onoga koje viši za čin od nekoga.

3.4. Treći redak (Lk 19, 3)

Treći redak sastoji se kod većine prevoditelja od dvije rečenice, ali kod nekih od jedne rečenice. U ovome retku govori se o tome da je Zakej pokušavao vidjeti i upoznati Isusa, no nije mogao od naroda jer je bilo malenoga rasta.

3.4.1. Prvi dio trećega retka

Zd1925	I	on	je	tražio,	da	vidi	Isusa,	tko	je,
Zd1938	I	on	je	želio	da	vidi	Isusa,	tko	je,

Zd1941		On	je	želio	da	vidi	Isusa,	tko	je,
Zd1959		On	je	želio	da	vidi	Isusa,	tko	je,
Šr1942	Želio	je	da	vidi	Isusa,	tko	je		
Šr1959	Želio	je	da	vidi	Isusa,	i	da	ga	upozna,
Šr1966	Želio	je	da	vidi	Isusa,	i	da	ga	upozna,
Šr1967	Želio	je	da	vidi	Isusa,	i	da	ga	upozna,
Šr2006	Želio	je	vidjeti	Isusa	i	upoznati	ga,		
Šr2014	Želio	je	vidjeti	Isusa	i	upoznati	ga,		
Rp1961	I	nastojao	je	da	vidi,	tko	je	Isus.	
Rp1967	Nastojao	je	da	vidi	tko	je	Isus.		
Rp1983	Nastojao	je	vidjeti	tko	je	Isus.			
Rp1988	Nastojao	je	vidjeti	tko	je	Isus.			
Rp1996	Nastojao	je	vidjeti	tko	je	Isus.			
Rp2000	Nastojao	je	vidjeti	tko	je	Isus.			
Rp2003	Nastojao	je	vidjeti	tko	je	Isus.			
Rp2008	Nastojao	je	vidjeti	tko	je	Isus.			
Rp2017	Nastojao	je	vidjeti	tko	je	Isus.			
Rs2010	I	nastojao	je	da	vidi,	tko	je	Isus.	
Vr1998	Želio	je	vidjeti	tko	je	to	Isus,		
Vr2005	Htio	je	vidjeti	tko	je	to	Isus,		
Vr2012	I	htjede	on	vidjeti	tko	je	to	Isus,	
Vr2016	I	htjede	on	vidjeti	tko	je	to	Isus,	
VžB2006	I	nastojao	je	vidjeti	tko	je	Isus,		
VžB2012	I	nastojao	je	vidjeti	tko	je	Isus,		
VžB2015	I	nastojao	je	vidjeti	tko	je	Isus,		

nastojao / htjede / htio / želio / tražio – glagoli *htio* (Vrtarić 2005) i *htjede* (Vrtarić 2016, 2012) istoga su značenja, odnosno znače željeti, zahtijevati, izražavati molbu, to su pomoćni glagoli koji pomažu u tvorbi budućih vremena, te su stilski obilježeni. Glagol *nastojati* (Rupčić, Raspudić, Varaždinska Biblija) ima značenje da se ulaže napor da se što učini ili postigne, a pod *željeti* (Zagoda, Vrtarić, Šarić) se smatra imati želju, težiti da se što ostvari postigne ili dobije. *Tražiti* (Zagoda 1925) znači ići čijim tragom u nastojanju da se koga nađe, truditi se pronaći izgubljeno, nastojati otkriti što nepoznato, imati potrebu za čime što se i vidi u Zagode: *I on je tražio, da vidi Isusa*.

vidjeti / da vidi – nemaju značenjsku razliku, već su stilistički obilježeni, oba glagola su u prezentu te oblik glagola *vidjeti* koriste Rupčić, Varaždinska Biblija, Vrtarić u nekim izdanjima, dok oblik glagola *da vidi* koristi Šarić te Rupčić u starijim izdanjima i Raspudić.

tko je (to) / upoznati / upozna – *upoznati* i *upozna* su također stilski obilježene, u jednakom su glagolskom vremenu, te oboje znači saznati nešto o osobi, saznati osobine ili svojstva, steći znanje o komu ili čemu te predstaviti komu koga te obje inačice koristi Šarić u različitim izdanjima. Sintagma *tko je (to)* također upućuje na upoznavanje neke osobe, cilj je saznati nešto novo, saznati o osobi koja dolazi te ga *vidjeti* i osobno steći neki uvid u tu osobu te ovaj oblik koriste ostali autori.

Isus / ga – u ovome retku nalazi se nenaglašeni oblik zamjenice *njega*, u zamjenu za ime koje se spominje u Šarića ili s ciljem da ne ponavlja Isusovo ime ili se referira na njega, odnosno već je jasno o kome je riječ pa se tako u ostalih autora javlja samo ime *Isus*.

I / On – zamjenicom *on* (Zagoda) želi se naglasiti da isključivo on želi *vidjeti* Isusa, i nitko drugi, dok se veznikom *i* (Rupčić, Raspudić, Zagoda, Varaždinska Biblija) pojašnjava da se nastavlja na prethodnu rečenicu.

3.4.2. Drugi dio trećega retka

Zd1925	i	on	nije	mogao	od	naroda,	jer	je	bio	malena	stasa.
Zd1938	ali		nije	mogao	od	naroda,	jer	je	bio	malena	stasa.
Zd1941	ali		nije	mogao	od	naroda,	jer	je	bio	malena	stasa.
Zd1959	ali		nije	mogao	od	naroda,	jer	je	bio	malena	stasa.
Šr1942	ali	nije	mogao	od	mnoštva	naroda;	jer	je	bio	maloga	rasta.
Šr1959	ali	nije	mogao	od	mnoštva	naroda;	jer	je	bio	maloga	rasta.
Šr1966	ali	nije	mogao	od	mnoštva	naroda;	jer	je	bio	maloga	rasta.
Šr1967	ali	nije	mogao	od	mnoštva	naroda;	jer	je	bio	maloga	rasta.
Šr2006	ali	nije	mogao	od	mnoštva	naroda;	jer	je	bio	maloga	rasta.
Šr2014	ali	nije	mogao	od	mnoštva	naroda;	jer	je	bio	maloga	rasta.
Rp1961	Ali	nije	mogao	od	mnoštva	naroda,	jer	je	bio	malog	stasa.
Rp1967	Ali	nije	mogao	od	mnoštva	naroda,	jer	je	bio	malog	stasa.
Rp1983	Ali	nije	mogao	od	mnoštva	naroda,	jer	je	bio	malog	rasta.
Rp1988	Ali	nije	mogao	od	mnoštva	naroda,	jer	je	bio	malog	rasta.
Rp1996	Ali	nije	mogao	od	mnoštva	naroda,	jer	je	bio	malog	rasta.
Rp2000	Ali	nije	mogao	od	mnoštva	naroda,	jer	je	bio	malog	rasta.
Rp2003	Ali	nije	mogao	od	mnoštva	naroda,	jer	je	bio	malog	rasta.
Rp2008	Ali	nije	mogao	od	mnoštva	naroda,	jer	je	bio	malog	rasta.
Rp2017	Ali	nije	mogao	od	mnoštva	naroda,	jer	je	bio	malog	rasta.
Rs2010	Ali	nije	mogao	od	mnoštva	naroda,	jer	je	bio	niska	stasa.
Vr1998	ali	nije	mogao	zbog	mnoštva	jer	bijaše	nizak	rastom.		
Vr2005	ali	nije	mogao	zbog	mnoštva	jer	je	bio	nizak	rastom.	
Vr2012	ali	ne	mogaše	zbog	mnoštva,	jer	je	bio	niska	rasta.	
Vr2016	ali	nije	mogao	zbog	mnoštva,	jer	je	bio	niska	rasta.	
VB2006	ali	ne	mogaše	od	mnoštva	jer	je	bio	malen	rastom.	

VB2012 ali ne mogaše od mnoštva jer je bio malen rastom.

VB2015 ali ne mogaše od mnoštva jer je bio malen rastom.

3.4.3.

ali / i – *ali* je suprotan veznik koji se javlja gotovo kod svakog prevoditelja te vrši službu ili suprotnoga veznika ili početka nove rečenice, a ovim veznikom pokazuje da se odnosi na prethodnu rečenicu ili surečenicu. Veznik *i* javlja se samo kod Zagode u godini 1925. kada vrši službu sastavnoga veznika te sastavlja dvije surečenice.

nije / ne – oblik niječnog oblika *ne* koriste tek Vrtarić u prijevodu iz 2012. godine te Varaždinska Biblija u svim navedenim prijevodima. Sama niječnica označava riječ za nijekanje ili poricanje, niječe glagolsku radnju ili značenje drugih punoznačnih riječi. *Nije* se javlja u službi čestice koja negira riječi sugovornika u dijaloškoj situaciji, te se koristi u ostalim prijevodima, a koji ne koriste niječnicu *ne*.

mogao / mogaše – ovaj oblik glagola moći upotrijebljen je u perfektu *nije mogao* kod većine autora, dok se u imperfektu *ne mogaše* koristio kod Vrtarića iz izdanja 2012. godine, te kod Varaždinske Biblije u svim nabrojenim izdanjima. Samo značenje jest imati snagu, mogućnost, sposobnost, uvjete da se nešto učini ili izdrži.

mnoštva / naroda- *mnoštvo* i *narod* jedno kraj drugoga može zvučati poput pleonazma, no kada se zadire u dublju analizu, postoji mogućnost dobivanja različiti značenja. Prema tome, *mnoštvo* bi značilo velik broj pripadnika neke skupine ljudi, ili može biti mnoštvo nečega, bilo čega, a *narod* bi bila skupina ljudi povezana zajedničkom tradicijom, poviješću, vjerskom pripadnošću, jezikom i kulturom. Pojam *naroda* koristi jedino Zagoda u prijevodu iz 1925. godine. Prema ostalim autorima koji koriste sintagmu *mnoštvo naroda*, ona bi se objasnila kao mjesto na kojemu se nalazi mnogo ljudi, ali različitih naroda (ako ćemo gledati nacionalnost).

zbog / od – prijedlog *zbog* kojega jedino Vrtarić koristi označava da je što uzrok čemu, odnosi se prema rečenici da je nešto sukladno tome, označava neki razlog te ima vezničku funkciju u ovoj rečenici: *nije mogao zbog mnoštva*. Prijedlog *od* koji koriste ostali autori izriče početak

predikatne radnje, ili označuje smjer radnje ili pak označuje da je što izazvano, prouzročeno čime: *od mnoštva naroda*.

malog / maloga / niska / nizak / malena / malen – *malog / maloga / malena / malen* (Rupčić / Šarić / Zagoda / Varaždinska Biblija) su značenjski jednake, tek stilski obilježene riječi, uz to da se na *maloga* i *malena* nadovezao navezak –a. Ove riječi znače da je nešto malo, označuje malu količinu, mjeru, označava malost kao kada je riječ o Zakejevoj visini. *Malena* i *malen* dočaravaju i da je nešto slatko, dočaravaju emocionalnu stavku u čitatelja, odnosno slušatelja. *Nisko* (Vrtarić) se označuje kao na maloj vertikalnoj udaljenosti od površine, blizu tla ili sasvim pri dnu u kakvoj hijerarhiji, dok se riječ *nizak* (Vrtarić) definira kao nešto što je male visine, kojemu je razmak između donje i gornje točke manji od uobičajene. Prema ovim objašnjenima pojam *niskoga* ne bi odgovaralo kontekstu onoga o čemu se radi. Zanimljivo je da zadnja dva pojma koristi samo Vrtarić, i to u izdanjima 2012. i 2016. koristi riječ *nisko*, a u starijim izdanjima, odnosno u 2005. i 1998. koristi riječ *nizak*.

rasta / rastom / stasa- riječi *rasta* i *rastom* ne razlikuju se značenjski, već ovise o tvorbi riječi u odnosu na prethodnu riječ u rečenici u kojoj se nalaze, a sama riječ znači prirodno povećanje, najčešće u visinu, kao posljedica razmnožavanje stanica. Ove oblike koriste svi autori osim Raspudića, Zagode i starijeg izdanja Rupčića. Značenje riječi *stasa* jest da je to oblik ljudskog tijela s obzirom na omjer visine i širine, držanje i opći dojam.

3.4.3. Razlike u trećemu retku

Ovdje se može uočiti različit broj rečenica. Neki prijevodi imaju jednu rečenicu, a neke su inačice podijeljene na dvije. Takvim prekidima dobiva se emocionalno snažniji utisak u radnje. Kratke rečenice su jasnije i upućuju na ono što će se sljedeće dogoditi, a što se ne vidi u zavisnosloženim rečenicama u prijevodima Zagode, Šarića, Vrtarića i Varaždinske Biblije. Dakle, samo Rupčić i Raspudić koriste kratke rečenice, odnosno rečenica je podijeljena na dva dijela te je time i jasnija. Gotovo svaka rečenica počinje glagolom u perfektu, jedino Vrtarić u izdanjima iz 2012. i 2016. godine koristi glagol *htjede*, čime pojačava i uzvišuje stil pisanja. Također, glagoli mu se razlikuju od inačice do inačice pa tako u prijevodu iz 1998. godine ima

glagol *željeti*, a u prijevodu iz 2005. godine *htjeti*. Zagoda je u starijim izdanjima koristio veznik *i*, čime je povezao ovu rečenicu s prethodnom, odnosno radnju s radnjom, dok je u novijim izdanjima stavio zamjenicu na prvo mjesto u rečenici, koja je dosada bila na drugome mjestu. Također, u izdanju iz 1925. godine koristi glagol *tražiti*, a u sljedećim izdanjima *željeti*, što bi možda značilo da je autor birao koji glagol bolje odgovara prijevodu. Šarić je uz perfekt glagola *željeti* proširio semantičko polje Zakejeve namjere, odnosno jedino u Šarićevom prijevodu Zakej je htio i upoznati Isusa, a ne samo vidjeti ga kao u ostalim prijevodima.

U drugome dijelu rečenice, ili u drugoj rečenici u većini prijevoda se nailazi na zalihost: *mnoštvo naroda*. Tek Zagoda koristi samo *narod* te Vrtarić i Varaždinska Biblija samo *mnoštvo* što je i ispravnije nego koristiti pleonazme. Svaki od prijevoda u drugoj surečenici / rečenici nudi različita rješenja za izjave poput *malena rasta* (Varaždinska Biblija), *niska stasa* (Raspudić), *malog(a) rasta* (Rupčić u novijim izdanjima), *nizak rastom* (Vrtarić), *malog stasa* (Rupčić u starijim izdanjima koristi ovaj izraz, a u novijima je zamijenio stas za rast), *malena stasa* (Zagoda) te se zapravo upotrijebio nepravilan pridjev. Raspudić koristi naziv *stas* kao i Rupčić u izdanjima iz 1961. i 1967. godine, ali koristi drugi pridjev, *niski*, dok Rupčić u svim svojim izdanjima koristi pridjev *malog*. Ipak, najbolji prijevod bi bio Vrtarićev iz 2005. godine jer je pravilno upotrijebljen naziv za mnoštvo te pridjev *nizak* odgovara kontekstu.

3.5. Četvrti redak (Lk 19, 4)

Ovaj redak sastoji se od jedne rečenice u kojoj Zakej trči naprijed kako bi se popeo na divlju smokvu i odande vidio Isusa, koji je trebao proći tim putem.

3.5.1. Prvi dio četvrtoga retka

Zd1925	I	potrčavši	naprijed,	pope	se	na	smokvu,	sikomor,
Zd1938	I	potrčavši	naprijed	pope	se	na	divlju	smokvu,
Zd1941	Zato	potrčavši	naprijed	pope	se	na	divlju	smokvu,
Zd1959	Zato	potrčavši	naprijed	pope	se	na	smokvu,	sikomor,

Šr1942	Zato	potrča	naprijed	i	popne	se	na	divlju	smokvu,
Šr1959	Zato	potrča	naprijed	i	popne	se	na	divlju	smokvu,
Šr1966	Zato	potrča	naprijed	i	popne	se	na	divlju	smokvu,
Šr1967	Zato	potrča	naprijed	i	popne	se	na	divlju	smokvu,
Šr2006	Zato	potrča	naprijed	i	popne	se	na	divlju	smokvu
Šr2014	Zato	potrča	naprijed	i	popne	se	na	divlju	smokvu
Rp1961	Zato	potrča	naprijed,	popne	se	na	divlju	smokvu	
Rp1967	Zato	potrča	naprijed,	uspe	se	na	divlju	smokvu	
Rp1983	Zato	potrča	naprijed,	uspe	se	na	divlju	smokvu	
Rp1988	Zato	potrča	naprijed,	uspe	se	na	divlju	smokvu	
Rp1996	Zato	potrča	naprijed,	uspe	se	na	divlju	smokvu	
Rp2000	Zato	potrča	naprijed,	uspe	se	na	divlju	smokvu	
Rp2003	Zato	potrča	naprijed,	uspe	se	na	divlju	smokvu	
Rp2008	Zato	potrča	naprijed,	uspe	se	na	divlju	smokvu	
Rp2017	Zato	potrča	naprijed,	uspe	se	na	divlju	smokvu	
Rs2010	Zato	potrča	naprijed,	popne	se	na	divlju	smokvu	
Vr1998	Potrča	on	naprijed	i	popne	se	na	smokvu	
Vr2005	Potrči	on	naprijed	i	popne	se	na	smokvu	
Vr2012	I	potrča	on	naprijed	i	uzvere	se	na	smokvu
Vr2016	I	potrča	on	naprijed	i	uzvere	se	na	smokvu
VB2006	Potrča	naprijed	i	popne	se	na	divlju	smokvu	
VB2012	Potrča	naprijed	i	popne	se	na		smokviku	
VB2015	Potrča	naprijed	i	popne	se	na		smokviku	

potrča / potrčavši – *potrča* je oblik glagola *potrčati* u imperfektu koji koriste svi prijevodi osim Zagodinoga. Zagodin prijevod uzeo je oblik glagolskog priloga prošlog, a značenje ove riječi jest početi trčati, ili požuriti.

popne / pope / uspe / uzvere – ovi glagolski oblici tiču se penjanja, pritom se riječ *popne* javlja u prezentu kod Vrtarića i Šarića, a *pope* u imperfektu kod Raspudića, Zagode i Varaždinske Biblije, a značenje im je da se nešto podiže na više mjesto, kreće se s nižega na viši položaj. Oblik glagola *uspeti se*, to jest oblik u aoristu *uspe* kod Rupčića upućuje na to da se Zakej kreće dižući se uvis, također premješta se s nižega na viši položaj. Oblik *uzverati*, odnosno *uzvere* u prezentu u Vrtarićevom prijevodu iz 2012. i 2016. godine znači dospjeti kamo verući se, služeći se samo rukama i nogama.

zato / i – prilog *zato* ističe uzrok nadovezajući se tako na prethodnu rečenicu, uz uzrok ističe i namjeru. Ovdje je riječ o uzroku jer je gužva potaknula Zakeja na penjanje na divlju smokvu. Veznik *i* opet ima funkciju povezivanja dviju rečenica, a pojavljuje se samo u Zagodinim starijim prijevodima i Vrtarićevim novim prijevodima.

smokvu / smokviku / sikomor – većina autora opisuje *smokvu* kao divlju, tek Vrtarić u prijevodima iz 2005. i 1998. godine spominje samo *smokvu*, bez opisa, a sama riječ znači sredozemni listopadni grm ili manje drvo iz porodice dudova, mestan, sočan i sladak kruškolik plod koji je izvana zelen ili ljubičast. *Smokviku* spominje samo Varaždinska Biblija u prijevodima iz 2015. i 2012. godine, a označava nasad, to jest voćnjak smokava, u smislu podizanja smokvike. Zagoda u prijevodima iz 1959. i 1925. godine spominje uz pojam smokve i pojam *sikomora*. *Sikomor* je vrsta smokve s tvrdim drvom i jestivim plodovima, plod te smokve.

3.5.2. Drugi dio četvrtoga retka

Zd1925	da	ga	vidi,	jer	mu	je	onuda	trebalo	proći.
Zd1938	da	ga	vidi,	jer	mu	je	onuda	trebalo	proći.
Zd1941	da	ga	vidi,	jer	mu	je	onuda	trebalo	proći.

Zd1959	da	ga	vidi,	jer	mu	je	onuda	trebalo	proći.	
Šr1942	da	ga	mogne	vidjeti;	jer	je	onuda	morao	proći.	
Šr1959	da	ga	mogne	vidjeti;	jer	je	Isus	onuda	morao	proći.
Šr1966	da	ga	mogne	vidjeti;	jer	je	Isus	onuda	morao	proći.
Šr1967	da	ga	mogne	vidjeti;	jer	je	Isus	onuda	morao	proći.
Šr2006	da	ga	mogne	vidjeti;	jer	je	Isus	onuda	trebao	proći.
Šr2014	da	ga	mogne	vidjeti;	jer	je	Isus	onuda	trebao	proći.
Rp1961	da	ga	vidi,	jer	je	tuda	morao	proći.		
Rp1967	da	ga	vidi,	jer	je	tuda	morao	proći.		
Rp1983	da	ga	vidi	jer	je	tuda	kanio	proći.		
Rp1988	da	ga	vidi	jer	je	tuda	kanio	proći.		
Rp1996	da	ga	vidi	jer	je	tuda	kanio	proći.		
Rp2000	da	ga	vidi	jer	je	tuda	kanio	proći.		
Rp2003	da	ga	vidi	jer	je	tuda	kanio	proći.		
Rp2008	da	ga	vidi	jer	je	tuda	kanio	proći.		
Rp2017	da	ga	vidi	jer	je	tuda	kanio	proći.		
Rs2010	da	ga	vidi,	jer	je	onuda	imao	proći.		
Vr1998	da	ga	vidi,	jer	je	onuda	trebao	proći.		
Vr2005	da	ga	vidi,	jer	je	onuda	trebao	proći.		
Vr2012	da	ga	vidi,	jer	je	on	trebao	proći	onuda.	
Vr2016	da	ga	vidi,	jer	je	on	trebao	proći	onuda.	
VB2006	da	ga	vidi	jer	je	onuda	imao	proći.		
VB2012	da	ga	vidi	jer	je	onuda	imao	proći.		
VB2015	da	ga	vidi	jer	je	onuda	imao	proći.		

mogne vidjeti / ga vidi - sam glagol *vidjeti* označava nešto očima promatrati, uloviti ili gledati, primati osjetilom vida, opaziti, u sintagmi *mogne vidjeti* bi značilo da ima mogućnost nešto vidjeti, može naći način da vidi što želi i što traži, u ovome slučaju Isusa. Sintagmu *mogne vidjeti* koristi samo Šarić u svojim prijevodima dok se ostali autori drže sintagme *da vidi*.

tuda / onuda - oboje su mjesni prilozi, prilog *tuda* koristi samo Rupčić, dok preostali autori upotrebljavaju oblik *onuda*. Ova dva mjesna priloga su slična, ali im se značenja razlikuju. *Tuda* znači tim smjerom ili putom, smjerom ili putom koji nije jako udaljen od govornika, a *onuda* označava onaj smjer ili put koji je udaljen od govornika. Dakle, značenjska razlika je zapravo u udaljenosti o kojoj se govori.

kanio / imao / morao / trebalo / trebao - glagol *kaniti* znači imati nakanu učiniti nešto, namjeravati te ovaj oblik koristi Rupčić u prijevodima od 1983. godine. Zatim se u zadnja dva Vrtićeva prijevoda (1967. i 1961.) te u Šarićevim prijevodima iz 1967., 1966. i 1959. godine koristi glagol *morati* koji označava obveznost, dužnost, ili prisiljenost da se nešto učini, a glagol *imati* u prijevodima Varaždinske Biblije i kod Raspudića znači biti vlasnikom kakve imovine, raspolagati čime ili uživati, biti okružen time. Glagol *trebati* javlja se u dva oblika, u prezentu i u glagolskom prilogu radnom, a znači imati, osjećati potrebu za kime ili čime, znači da je nešto potrebno ili nužno, a pojavljuje se u prijevodima Zagode i Vrtarića. Dakle, u prijevodima gdje se koristi glagol *trebati* upućuje na to da je potrebno da Isus prođe, ali nije navedeno da to mora učiniti.

3.5.3. Razlike u četvrtome retku

U ovome retku rečenica započinje na dva načina, glagolom ili svojevrsnim veznicima *zato* ili *i*. Tako Zagoda u izdanjima iz 1925. godine i 1938 godine koristi veznik *i*, kao i Vrtarić u izdanjima iz 2012. i 2016. godine. Svojevrsnim veznikom *zato* koriste se Zagoda u izdanjima iz 1941. i 1959. godine, Šarić, Rupčić i Raspudić u svim izdanjima, dok glagol *potrčati* koriste Vrtarić u izdanjima iz 1998. i 2005. godine te Varaždinska Biblija u svim izdanjima. Oni prijevodi koji su počeli veznikom odrazili su povezanost s prijašnjim rečenicama na taj način. Nakon toga upotrebljavaju se različiti oblici glagola *potrčati* u glagolskome prilogu prošloga te u

imperfektu. Tako ga u glagolskome prilogu prošlome koristi samo Zagoda, dok ga svi ostali autori spominju u imperfektu, s time da se kod Vrtarića i Varaždinske Biblije javlja na početku rečenice, a ne kao druga riječ u nizu. Nakon glagola *potrčati*, razlike se pronalaze i u glagolu *popeti se*, *uspeti se* te *uzverati se*. Dominira imperfekt glagola *popeti se* kojega koriste Zagoda, Šarić u prijevodu iz 1942. godine, Rupčić u prijevodu iz 1961., Raspudić te Varaždinska Biblija. Oblik prezenta *popeti se* javlja se u Šarićevim prijevodima od 1959. godine do 2014. godine te u Vrtarića u izdanjima iz 1998. i 2005. godine. Rupčić je u izdanjima od 1967. do 2017. godine iskoristio glagol *uspesti se*, a neočekivani jesu Vrtarićevi prijevodi iz 2012. i 2016. godine gdje se koristi glagol *uzverati se*, što se i čini najprikladnijim prijevodom u ovome kontekstu budući da se na drvo obično penje rukama i nogama, odnosno uzvera se. Zakej se uzverao na *divlju smokvu*, odnosno *smokviku*, to jest *smokvu*. Ovo su izrazi koje koriste različiti prijevodi, od kojih najmanje smisla ima Varaždinska Biblija. Postavlja se pitanje zašto bi se Zakej penjao na polje smokava, ako govorimo o *smokviki*. Zagoda kao da se dvoumio pa je u prijevodima iz 1925. i 1959. godine izjavio da se popeo na *smokvu*, *sikomor*, dok je u izdanjima iz 1938. i 1941. godine izjavio da je to *divlja smokva*. Šarić je bio siguran u *divlju smokvu*, kao i Rupčić te Raspudić. Vrtarić je pak koristio samo jednostavan pojam *smokve*, a Varaždinska Biblija je u izdanju iz 2006. godine izrazila da je to *divlja smokva* dok je u novijim izdanjima odlučila prevoditi kao *sikomor*.

Uz ove razlike ističe se razlika i mjesnih priloga *onuda* i *tuda*. Nije riječ o istome značenju budući da *onuda* izriče udaljenost, i vremensku i prostornu, a *tuda* da je nešto bliže. Većina prevoditelja koristi mjesni prilog *onuda*, tek Rupčić koristi prilog *tuda*. Dakle, jedino je Rupčić mislio da je radnja nešto bliža, mjesto je bliže, nešto će se uskoro dogoditi, Isus će se približiti Zakeju, dok su u ostalim prijevodima bili uvjereni da neće tako blizu doći. Sljedeća razlika koja je zanimljiva jest uporaba glagola namjere, od čega je najbolji glagol koji izriče namjeru *kaniti*, a kojega je upotrijebio Rupčić u izdanjima od 1983. do 2017. godine. Time je izricao namjeru, nešto je unaprijed bilo smišljeno. Glagol koji je izazvao čuđenje bio je glagol *imati* koji su koristili Varaždinska Biblija te Raspudić, a za koji se čini da je loš prijevod jer je *imati* nešto zapravo imati vlasništvo nad nečime. Također, ni glagol *morati* kod Šarića ne odgovara kontekstu jer se onda smatra da se Isusa prisililo da prođe tim putem. Glagol *trebati* označava potrebu da se prođe tim putem, dakle nije označeno da mora proći baš *onuda*, već ako

treba. Ovaj glagol upotrijebili su Zagoda u svim izdanjima, Šarić u izdanjima iz 2006. i 2014. godine te Vrtarić.

3.6. Peti redak (Lk 19, 5)

U ovome retku nailazi se na situaciju u kojoj Isus dolazi na određeno mjesto i ugleda Zakeja te ulazi u dijalog sa njime. U drugome dijelu retka je Isusov govor upućen Zakeju, u vezi gostovanja u Zakejevoj kući.

3.6.1. Prvi dio petoga retka

Zd1925	I	kad	dođe	Isus	na	ono	mjesto,
Zd1938		Kad	dođe	Isus	na	ono	mjesto,
Zd1941		Kad	dođe	Isus	na	ono	mjesto,
Zd1959		Kad	dođe	Isus	na	ono	mjesto,
Šr1942	Kad	dođe	Isus	na	ono	mjesto,	
Šr1959	Kad	dođe	Isus	na	ono	mjesto,	
Šr1966	Kad	dođe	Isus	na	ono	mjesto,	
Šr1967	Kad	dođe	Isus	na	ono	mjesto,	
Šr2006	Kad	dođe	Isus	na	ono	mjesto,	
Šr2014	Kad	dođe	Isus	na	ono	mjesto,	
Rp1961	Kad	Isus	dođe	na	to	mjesto,	
Rp1967	Kad	Isus	dođe	na	to	mjesto,	
Rp1983	Kad	Isus	dođe	na	to	mjesto,	
Rp1988	Kad	Isus	dođe	na	to	mjesto,	
Rp1996	Kad	Isus	dođe	na	to	mjesto,	

Rp2000	Kad	Isus	dođe	na	to	mjesto,	
Rp2003	Kad	Isus	dođe	na	to	mjesto,	
Rp2008	Kad	Isus	dođe	na	to	mjesto,	
Rp2017	Kad	Isus	dođe	na	to	mjesto,	
Rs2010	Kad	Isus	dođe	na	to	mjesto,	
Vr1998	Kad	je	došao	do	tog	mjesta,	
Vr2005	Kada	je	došao	do	toga	mjesta,	
Vr2012	Kada	je	došao	do	toga	mjesta,	
Vr2016	Kad	je	došao	do	toga	mjesta,	
VžB2006	I	kad	Isus	dođe	na	to	mjesto,
VžB2012	I	kad	Isus	dođe	na	to	mjesto,
VžB2015	I	kad	Isus	dođe	na	to	mjesto,

dođe / je došao - kao i u prethodnim redcima, ovo su oblici glagola *doći* te se obično javljaju u aoristu i perfektu. U glagolskom obliku perfekta koristi ga Vrtarić u svim nabrojenim prijevodima. Ostali autori upotrebljavaju aorist glagola *dođe*.

ono / to / toga / tog - ove pokazne zamjenice ukazuju na nešto što se pokazuje, ukazuje se na pokazivanje nečega. *Ono* inače vrši službu osobne zamjenice, no u ovome slučaju s obzirom na *ono mjesto*, zamjenjuje imenicu koja bi se inače izrekla. Ovu zamjenicu upotrijebili su u svojim prijevodima Zagoda i Šarić. Zamjenica i njezine izvedenice *tog* i *toga* označuju neki predmet ili osobu označeno imenicom srednjega roda u neposrednoj blizini sugovornika.

3.6.2. Drugi dio petoga retka

Zd1925	pogledavši	gore		reče	mu:
Zd1938	pogledavši	gore,		reče	mu:

Zd1941	pogleda	gore	i	reče	mu:			
Zd1959	pogleda	gore	i	reče	mu:			
Šr1942	pogleda	gore	i	reče	mu:			
Šr1959	pogleda	gore	i	reče	mu:			
Šr1966	pogleda	gore	i	reče	mu:			
Šr1967	pogleda	gore	i	reče	mu:			
Šr2006	pogleda	gore	i	reče	mu:			
Šr2014	pogleda	gore	i	reče	mu:			
Rp1961	pogleda	gore	te	mu	reče:			
Rp1967	pogleda	gore	te	mu	reče:			
Rp1983	pogleda	gore	te	mu	reče:			
Rp1988	pogleda	gore	te	mu	reče:			
Rp1996	pogleda	gore	te	mu	reče:			
Rp2000	pogleda	gore	te	mu	reče:			
Rp2003	pogleda	gore	te	mu	reče:			
Rp2008	pogleda	gore	te	mu	reče:			
Rp2017	pogleda	gore	te	mu	reče:			
Rs2010	pogleda	gore	te	mu	reče:			
Vr1998	pogleda	Isus	gore,	spazi	ga	i	reče	mu:
Vr2005	pogleda	Isus	uvis,	spazi	ga	i	reče	mu:
Vr2012	pogleda	Isus	uvis,	ugleda	ga	i	reče	mu:
Vr2016	pogleda	Isus	uvis,	ugleda	ga	i	reče	mu:
VžB2006	pogleda	gore	i	ugleda	ga	te	mu	reče:
VžB2012	pogleda	gore	i	ugleda	ga	te	mu	reče:
VžB2015	pogleda	gore	i	ugleda	ga	te	mu	reče:

pogleda / pogledavši – ovim glagolom značenje se ne mijenja, već se korištenjem različitih glagolskih oblika pridonosi stilizaciji teksta pritom koristeći glagolske oblike aorist te glagolski prilog prošli.

uvis / gore – prilog *uvis* koristi Vrtarić u tri prijevoda, a znači ići u visinu, dok priložna oznaka mjesta *gore* označuje mjesto koje je iznad drugoga mjesta ili stajališta, više od koga ili čega, od ravnine koja se zamišlja kao srednja ili na kojoj se stoji te ga koriste svi autori osim Vrtarića.

te / i - oba veznika imaju funkciju povezivanja surečenica, ovisno o inverziji u sintagmi *reče mu / mu reče*. U Varaždinskoj Bibliji veznik *i* koristi se i za početak rečenice jer nastavlja radnju iz prethodne rečenice. Veznik *te* koristi tek Rupčić u svim svojim navedenim prijevodima.

spazi / ugleda – Vrtarićevi prijevodi iz 2005. i 1998. godine koriste oblik glagola *spaziti* u odnosu na glagol *ugledati* u prijevodima iz 2012. i 2016. godine te u prijevodima Varaždinske Biblije. *Spaziti* bi značilo da je Isus neočekivano, iznenada vidio koga ili što, odnosno Zakeja. *Ugledati* bi bilo da je Isus u času koga ili što vidio, također neočekivano, primijetio ga je.

3.6.3. Treći dio petoga retka

Zd1925	Zakeju,	sidi	brzo,	jer	mi	danas	valja	ostati	u
	kući	tvojoj.							
Zd1938	Zakeju,	sidi	brzo,	jer	mi	danas	valja	ostati	u
	kući	tvojoj.							
Zd1941	Zakeju,	sidi	brzo,	jer	mi	danas	valja	ostati	u
	kući	tvojoj.							

Zd1959	Zakeju,	sidi	brzo,	jer	mi	danas	valja	ostati	u
	kući	tvojoj.							
Šr1942	»Zakeju,	sidi	brzo;	jer	danas	moram	proboraviti	u	kući
	tvojoj.	«							
Šr1959	»Zakeju,	brzo	sidi;	jer	danas	moram	proboraviti	u	tvojoj
	kući.	«							
Šr1966	»Zakeju,	brzo	sidi;	jer	danas	moram	proboraviti	u	tvojoj
	kući.	«							
Šr1967	»Zakeju,	brzo	sidi;	jer	danas	moram	proboraviti	u	tvojoj
	kući.	«							
Šr2006	»Zakeju,	brzo	sidi;	jer	danas	trebam	proboraviti	u	tvojoj
	kući.	«							
Šr2014	»Zakeju,	brzo	sidi;	jer	danas	trebam	proboraviti	u	tvojoj
	kući.	«							
Rp1961	-Zakeju,	sidi	brzo,	jer	mi	se	danas	treba	u
	tvojoj	kući	zadržati.						
Rp1967	-Zakeju,	sidi	brzo	jer	treba	da	se	danas	zadržim
	u	tvojoj	kući.						
Rp1983	»Zakeju,	sidi	brzo,	jer	treba	da	danas	u	tvojoj
	kući	budem	u	gostima.	«				
Rp1988	»Zakeju,	sidi	brzo,	jer	treba	da	danas	u	tvojoj
	kući	budem	u	gostima.	«				
Rp1996	»Zakeju,	sidi	brzo,	jer	treba	da	danas	u	tvojoj
	kući	budem	u	gostima.	«				
Rp2000	»Zakeju,	sidi	brzo,	jer	treba	da	danas	u	tvojoj

	kući	budem	u	gostima.«					
Rp2003	»Zakeju,	sidi	brzo,	jer	treba	da	danas	u	tvojoj
	kući	budem	u	gostima.«					
Rp2008	»Zakeju,	sidi	brzo,	jer	treba	da	danas	u	tvojoj
	kući	budem	u	gostima.«					
Rp2017	»Zakeju,	sidi	brzo,	jer	treba	da	danas	u	tvojoj
	kući	budem	u	gostima.«					
Rs2010	-Zakeju,	sidi	brzo,	jer	mi	danas	treba	biti	u
	tvojoj	kući.							
Vr1998	“Zakeju,	žurno	sidi!	Danas	mi	se	valja	zadržati	u
	tvojoj	kući”							
Vr2005	“Zakeju,	žurno	sidi!	Danas	se	trebam	zadržati	u	tvojoj
	kući.”								
Vr2012	“Zakeju,	žurno	sidi,	jer	se	danas	trebam	zadržati	u
	tvojoj	kući.”							
Vr2016	“Zakeju,	žurno	sidi,	jer	se	danas	trebam	zadržati	u
	tvojoj	kući.”							
VžB2006	»Zakeju,	žurno	sidi!	Jer	danas	mi	valja	proboraviti	u
	tvojoj	kući.«							
VžB2012	»Zakeju,	žurno	sidi!	Jer	danas	mi	valja	proboraviti	u
	tvojoj	kući.«							
VžB2015	»Zakeju,	žurno	sidi!	Jer	danas	mi	valja	proboraviti	u
	tvojoj	kući.«							

brzo / žurno – *žurno* bi značilo u što kraćem roku, što prije, a *brzo* bi značilo velikom brzinom i u kratkom vremenu. Sam prilog *žurnoga* koriste prijevodi Varaždinske Biblije i Vrtarićevi prijevodi, dok prilog *brzo* koriste ostali prijevodi: Rupčić, Raspudić, Šarić i Zagoda.

trebam / valja / moram / treba – glagoli *trebati* i *morati* su već objašnjeni u prethodnome retku, jedino što imaju imperativnu funkciju, odnosno u ovome retku Isus zapovijeda da treba ući u Zakejevu kuću, a javljaju se u prijevodima Šarića, Vrtarića te Rupčića. Glagol *valja* pojavljuje se u Zagodinim prijevodima, Vrtarićevom (1998) te u prijevodima Varaždinske Biblije, a znači ono što vrijedi, ima poželjna svojstva, odnosno poželjno je da Isus boravi u Zakejevoj kući.

zadržati / zadržim / proboraviti / ostati / biti / budem – glagol *zadržati*, koji se u ovome retku koristi u dva glagolska oblika, u infinitivu te u prezentu, znači ne predati, držeći nositi, ostaviti kod sebe, usmjeriti na što, spriječiti koga ili što u kretanju, dulje vrijeme usmjeriti se na nešto. Ovu riječ u svojim prijevodima koriste Rupčić i Vrtarić u pojedinim prijevodima. U prijevodima se koristi i riječ *proboraviti*, što znači provesti određeno vrijeme na kojemu mjestu, a javlja se u Šarićevom prijevodu i prijevodu Varaždinske Biblije. Pomoćni glagol *biti* u različitim glagolskim oblicima javlja se u smislu postojanja, prisutnosti, u Rupčićevim prijevodima i Raspudićevom prijevodu. Glagol *ostati* u Zagodinom prijevodu znači zadržati se na istome mjestu, u istome stanju, pritom ne mijenjajući svojstvo ili gledište.

u tvojoj kući / u gostima – *kuća* je mjesto koju čine zidine, krov nad glavom, vrata i prozori. Što se tiče sintagme *u gostima*, *gostom* se smatra onaj koji se kratko zadržava u kući, onaj koga ili što posjećuje, ide nekome u privatni ili službeni posjet. Sam pojam *kuće* upotrebljavaju svi prijevodi i Rupčićevi prijevodi iz 1967. i 1961. godine. Ostali Rupčićevi prijevodi koriste sintagmu *u gostima*.

3.6.4. Razlike u petome retku

Nakon prethodnih opisa o Isusovom ulasku u grad, događa se susret Isusa i Zakeja te se ovdje prvi put pojavljuje upravni govor. U svim prijevodima Isus se izravno obraća Zakeju te se

njegovo obraćanje Zakeju doživljava kao zapovijed da siđe. Prilozima *brzo* i *žurno* koji se smatraju sinonimima pojačava se zapovijed. Nakon toga javlja se veznik *jer* koji izriče zašto Zakej mora sići sa smokve. Potreba za odlaskom u Zakejevu kuću iskazana je na različite načine. Tako Zagoda kaže da *danās valja ostati u kući tvojoj* što bi značilo da je riječ o vremenskome okviru kao najvažnijoj odrednici. Isus danas treba *ostati* u kući, *ostati* znači nešto dugotrajno. Dakle Isus bi dugotrajno bio u Zakejevoj kući. U Šarićevim prijevodima iz 1942., 1966. i 1967. godine kaže da Isus *mora proboraviti* u kući, odnosno taj glagol *morati* označava nešto neodgodivo, obavezno mora ići kod Zakeja, dok u novijim izdanjima koristi da *treba proboraviti*, što je blaža verzija od *morati*. Rupčić u prijevodima iz 1961. i 1967. godine kaže da se *treba zadržati* u kući, što znači da je potrebno vrijeme kako bi se nešto promijenilo, kako bi se ispunila ta obveza, dok u prijevodima od 1983. godine do 2017. godine kaže *treba da budem u gostima*, što bi značilo da će se kratko zadržati, dovoljan je sam susret. Raspudić koristi neobičan oblik za izricanje zapovijedi *treba biti*, što je možda i blaži oblik od sintagme *trebam zadržati*, a što bi moglo značiti da postoji mogućnost dolaska u Zakejevu kuću, ali i ne postoji. Ovisi o Isusovoj odluci i Zakeju da li prihvaća tu činjenicu da mu Isus dolazi u kuću. Vrtarićev prijevod iz 1998. godine kaže da se Isus *valja zadržati* u Zakejevoj kući, odnosno potrebno je da ostane neko vrijeme u kući, dok prijevodi od 2005. do 2016. godine imaju jednako značenje kao i u Rupčićevim prijevodima iz 1961. i 1967. godine. Varaždinska Biblija smatra da Isus *valja proboraviti* u njegovoj kući, gdje je naglasak na boravku, na zajedništvu Isusa i Zakeja. Obilježen red riječi koriste tek Zagoda i Šarić u prijevodu iz 1942. godine, odnosno koriste sintagmu *kući tvojoj*, dok svi ostali imaju normalan red riječi *tvojoj kući*.

3.7. Šesti redak (Lk 19, 6)

U šestome retku naglašava se kako Zakej brzo, odnosno žurno silazi i radosno prima Isusa k sebi.

Zd1925	I	siđe	brzo,	i	primi	ga	radujući	se.
Zd1938	I	siđe	brzo,	i	primi	ga	radujući	se.
Zd1941	I	siđe	brzo,	i	primi	ga	radujući	se.

Zd1959	I	side	brzo,	i	primi	ga	radujući	se.		
Šr1942	I	side	brzo,	i	primi	ga	s	radošću.		
Šr1959	I	side	brzo,	i	primi	ga	s	radošću.		
Šr1966	I	side	brzo,	i	primi	ga	s	radošću.		
Šr1967	I	side	brzo,	i	primi	ga	s	radošću.		
Šr2006	I	side	brzo,	i	primi	ga	s	radošću.		
Šr2014	I	side	brzo,	i	primi	ga	s	radošću.		
Rp1961	I	on	side	brzo	te	ga	veselo	primi	u	goste.
Rp1967	On	side	brzo	te	ga	s	veseljem	primi	u	goste.
Rp1983	On	side	brzo,	te	ga,	radostan,	primi	u	goste.	
Rp1988	On	side	brzo,	te	ga,	radostan,	primi	u	goste.	
Rp1996	On	side	brzo,	te	ga,	radostan,	primi	u	goste.	
Rp2000	On	side	brzo,	te	ga,	radostan,	primi	u	goste.	
Rp2003	On	side	brzo,	te	ga,	radostan,	primi	u	goste.	
Rp2008	On	side	brzo,	te	ga,	radostan,	primi	u	goste.	
Rp2017	On	side	brzo,	te	ga,	radostan,	primi	u	goste.	
Rs2010	I	on	side	brzo	te	ga	veselo	primi.		
Vr1998	On	žurno	side	i	primi	ga	s	radošću.		
Vr2005	On	žurno	side	i	primi	ga	s	radošću.		
Vr2012	I	side	on	žurno	i	s	radošću	ga	primi.	
Vr2016	I	side	on	žurno	i	s	radošću	ga	primi.	
VB2006	I	žurno	side	i	primi	ga	radujući	se.		
VB2012	I	žurno	side	i	primi	ga	radujući	se.		
VB2015	I	žurno	side	i	primi	ga	radujući	se.		

žurno / brzo – već objašnjeno u prethodnim redcima, ista im je funkcija te se pojavljuje u istim prijevodima.

te / i – također objašnjeno u prethodnome retku, jednaka im je funkcija te se također pojavljuju kod istih autora.

veselo / s veseljem / radujući se / s radošću / radostan – *radostan*, *s radošću* te *radujući se* su slični sinonimi, no značenjski su različiti. *Radostan* znači koji je dobro raspoložen, ispunjen radošću, koji se raduje, izaziva, očituje radost. Sintagma *s radošću* izvedenica je od *radostan* te ima jednako značenje, samo je stilski obilježeno, a sintagma *radujući se* može se opisati na ovaj način – biti veseo, obuzet dragošću, osjećati radost, iskazivati radost zbog koga ili čega. Sama sintagma *s veseljem* označava bezbrižno i radosno raspoloženje, prožetost optimizmom i poletom, a prilog *veselo* znači biti dobre volje, donositi veselje, izražavati ga, živahan, pa i pripit. U većini prijevoda se koristi jedna od izvedena za riječ *radost*, dok se sintagma *s veseljem* javlja samo u jednome prijevodu, a to je Rupčićev prijevod iz 1967. godine. Prilog *veselo* upotrebljava se u Raspudićevome prijevodu te u Rupčićevome prijevodu iz 1961. godine.

3.7.2. Razlike u šestome retku

Ovdje se razlike primjećuju u sintagmama i njihovim oblicima *radovati se*, *veseliti se*. Tako Zagoda koristi prilog *radujući se*, kao i Varaždinska Biblija. Šarić i Vrtarić koriste prilog *s radošću*. Najveća razlika među prijevodima istoga autora vidi se kod Rupčića. Naime, on u prijevodnoj inačici iz 1961. godine koristi prilog *veselo*, u izdanju iz 1967. sintagmu *s veseljem*, da bi u ostalim izdanjima upotrijebio pridjev *radostan*. Raspudić, s obzirom da piše prijevode po uzoru na Rupčića, uzeo je prilog *veselo* iz Rupčićeva prijevoda iz 1961. godine. Rupčićev prijevod bi u ovome slučaju bio loš s obzirom na upotrebu sintagme *primi u goste* budući da je riječ o zalihosti. Nema potrebe da se govori i jedno i drugo.

3.8. Sedmi redak (Lk 19, 7)

U ovome retku koji je podijeljen na dva dijela i jednu rečenicu riječ je o narodu koji se okupio i ogovarao Zakeja i osuđivao dolazak Isusa u Zakejevu kuću.

3.8.1. Prvi dio sedmoga retka

Zd1925	Kad	svi		to	vidješe,	mrmljali	su	govoreći:
Zd1938	Ali	svi,	koji	to	vidješe,	mrmljali	su	govoreći:
Zd1941	Ali	svi,	koji	to	vidješe,	mrmljali	su	govoreći:
Zd1959	Ali	svi,	koji	to	vidješe,	mrmljali	su	govoreći:
Šr1942	Svi,	koji	to	vidješe,	mrmljali	su	i	govorili:
Šr1959	Svi	koji	to	vidješe	mrmljali	su	i	govorili:
Šr1966	Svi	koji	to	vidješe	mrmljali	su	i	govorili:
Šr1967	Svi	koji	to	vidješe	mrmljali	su	i	govorili:
Šr2006	Svi	koji	to	vidješe	mrmljali	su	i	govorili:
Šr2014	Svi	koji	to	vidješe	mrmljali	su	i	govorili:
Rp1961	Svi,	koji	to	vide,	počnu	mrmljati	i	govoriti:
Rp1967	Svi	koji	to	vidješe	počeše	međusobno	mrmljati	i govoriti:
Rp1983	Svi	koji	to	vidješe	mrmljali	su	i	govorili:
Rp1988	Svi	koji	to	vidješe	mrmljali	su	i	govorili:
Rp1996	Svi	koji	to	vidješe	mrmljali	su	i	govorili:
Rp2000	Svi	koji	to	vidješe	mrmljali	su	i	govorili:
Rp2003	Svi	koji	to	vidješe	mrmljali	su	i	govorili:
Rp2008	Svi	koji	to	vidješe	mrmljali	su	i	govorili:
Rp2017	Svi	koji	to	vidješe	mrmljali	su	i	govorili:
Rs2010	Svi	koji	to	vidješe,	počeše	mrmljati	i	govoriti:
Vr1998	A	svi	koji	to	vidješe	mrmljahu	govoreći:	

Vr2005	A	svi	koji	su	to	vidjeli	mrmljahu	govoreći:
Vr2012	A	svi	koji	su	to	vidjeli	mrmljahu,	rekavši:
Vr2016	A	svi	koji	su	to	vidjeli	mrmljahu,	rekavši:
VB2006	A	svi,	vidjevši	to,	mrmljahu	govoreći:		
VB2012	A	svi,	vidjevši	to,	mrmljahu	govoreći:		
VB2015	A	svi,	vidjevši	to,	mrmljahu	govoreći:		

a / ali – ovi veznici služe kao intenzifikatori koji pojačavaju ili naglašavaju pojedine rečenice ili riječ. Veznik *a* se upotrebljava u prijevodima Vrtarića i Varaždinske Biblije, dok se veznik *ali* upotrebljava u Zagodinome prijevodu iz 1959., 1941. i 1938.

vidješe / su vidjeli / vidjevši / vide – ovaj oblik glagola se opet javlja u više glagolskih oblika, sam oblik glagola *vidjeti* je objašnjen u prethodnim redcima, a ovdje vidimo da su autori koristili različite glagolske oblike kako bi izrekli događaj koji se zbivao u tome trenutku. Tako Rupčić, Zagoda, Raspudić i Šarić koriste oblik glagola *vidješe*, Vrtarić je upotrijebio oblik *su vidjeli*, Rupčić u prijevodu iz 1961. koristi oblik *vide*, a oblik *vidjevši* koristi Varaždinska Biblija.

počnu / počeše – u prijevodima koristila su se tek dva oblika glagola *početi*, u prezentu i aoristu. U prezentu ga koristi Rupčić u prijevodu iz 1961. godine, a u aoristu ga koriste Rupčić u prijevodu iz 1967., te Raspudić u prijevodu iz 2010. godine.

mrmljali / mrmljahu / mrmljati – svi oblici glagola *mrmljati* označavaju stilska obilježja, značenjski se ne razlikuju te on znači govoriti tiho, nerazumljivo, govoriti ispod glasa. Oblik *mrmljali* koriste Rupčićevi prijevodi, Zagodini te Šarićevi prijevodi, oblik *mrmljati* pojavljuje se u Rupčićevim prijevodima iz 1967. i 1961. godine te u Raspudićevom prijevodu. *Mrmljahu* se pojavljuje u Vrtarićevom prijevodu te Varaždinskoj Bibliji.

govorili / govoreći / govoriti / rekavši – različiti oblici glagola *govoriti* označuju izražavanje ili priopćavanje riječima, oslovljavanje, javno obraćanje komu, opširno opisivati te imati sposobnost

govora. Javlja se u oblicima infinitiva - *govoreći* (Zagoda 1925., Vrtarić 2005., 1998. Varaždinska Biblija). *Govoriti* je također glagol u infinitivu, a pojavljuje se u Rupčićevim prijevodima iz 1967. i 1961. i u Raspudićevom prijevodu. U perfektu se koristi u prijevodima Šarića te preostalim Rupčićevim prijevodima.

3.8.2. Drugi dio sedmoga retka

Zd1925	Svrati	se	kod	grješnoga	čovjeka.				
Zd1938	Svrati	se	kod	grješnoga	čovjeka.				
Zd1941	Svrati	se	kod	grješnoga	čovjeka.				
Zd1959	Svrati	se	kod	grješnoga	čovjeka.				
Šr1942	»Svratio	se	u	kuću	jednome	grješniku.«			
Šr1959	»Svratio	se	u	kuću	grješniku.«				
Šr1966	»Svratio	se	u	kuću	grješniku.«				
Šr1967	»Svratio	se	u	kuću	grješniku.«				
Šr2006	»Svratio	je	u	kuću	grješnika.«				
Šr2014	»Svratio	je	u	kuću	grješnika.«				
Rp1961	-Svratio	se	na	odmor	u	kuću	jednoga	grešnika!	
Rp1967	-Svratio	se	da	prenoći	u	kući	jednog	grešnika!	
Rp1983	»Svratio	se	k	jednom	grješniku!«				
Rp1988	»Svratio	se	k	jednom	grješniku!«				
Rp1996	»Svratio	se	k	jednom	grješniku!«				
Rp2000	»Svratio	se	k	jednom	grješniku!«				
Rp2003	»Svratio	se	k	jednom	grješniku!«				
Rp2008	»Svratio	se	k	jednom	grješniku!«				
Rp2017	»Svratio	se	k	jednom	grješniku!«				

Rs2010	-Svratio	se	u	kuću	jednoga	grješnika!
Vr1998	“Čovjeku	je	grješniku	svratio	u	goste!”
Vr2005	“Svratio	je	u	goste	čovjeku	grješniku!”
Vr2012	“Svratio	je	u	goste	čovjeku	grešniku!”
Vr2016	“Svratio	je	u	goste	čovjeku	grešniku!”
VB2006	»Ušao	je	i	svratio	grješnomu	čovjeku!«
VB2012	»Ušao	je	i	svratio	grješnomu	čovjeku!«
VB2015	»Ušao	je	i	svratio	grješnomu	čovjeku!«

svratio je (se) / svrati se / ušao je – glagol *svratiti* ima različito stilsko obilježje. Koriste se različita glagolska vremena koja utječu na stil pisanja. Tako glagol u aoristu *svrati se* upotrebljava Zagoda u svojim prijevodima, dok oblik glagola u perfektu *svratio* (Rupčić, Raspudić te Šarić) koristi kod nekih prijevoda s povratnom zamjenicom *sebe* koja u standardu hrvatskoga jezika ne odgovara te bi se moglo reći da je riječ o stilu. Ispravnije bi bilo, odnosno neutralnije s nenaglašenim oblikom prezenta glagola biti (je), odnosno *svratio je* (Šarić 2014., 2006.). Samo značenje *svratiti* je, ako je neprijelazan glagol, doći kamo nakratko usput, a u slučaju da je glagol prijelazan, skrenuti što da pođe drugim putem. Glagolski oblik perfekta *ušao je* (Varaždinska Biblija) dolazi iz glagola *ući*, a znači krećući se dospjeti u kakav zatvoren, ograničen prostor, što i odgovora kontekstu s obzirom na to da je ušao u kuću Zakejevu.

k / kod – prijedlog *k* označuje onoga ili ono prema komu ili čemu je upravljeno kretanje te ga koristi samo Rupčić. Prijedlog *kod* označuje da se tko ili što nalazi u blizini koga ili čega, označuje da se što zbiva u zatvorenome prostoru ili u prostoru koji pripada komu ili čemu, a upotrebljava ga samo Zagoda.

da prenoći / na odmor – ove dvije varijante govore o načinu smještaja i dolaska u Zakejevu kuću. Prema tome javlja se glagol *prenočiti* i imenica *odmor*. Uz svaku od tih riječi veže se određeni prijedlog koji označava kretanje. Prema tome prijedlozi *da, na*, u ovoj rečenici vrše

funkciju imeničkog spoja riječi. *Prenočiti* (Rupčić 1967) znači spavajući provesti gdje noć. *Odmor* (Rupčić 1961) jest prekid rada ili aktivnosti kako bi se nadoknadila utrošena energija.

grješnomu / grješnika / grešnika / grješnoga – nema značenjske razlike, već su se samo nastavci dodavali prema odnosu s drugim riječima u rečenici, a značenje riječi jest osoba koja je griješila prema strogo postavljenim propisima i uspostavljenim načelima. Grješni su ljudi oni koji krše moralne i vjerske norme, koji su skloni, podložni grijehu. Svi prevoditelji, čini se, imaju jednak stav prema Isusovom odnosu prema grješniku, odnosno prema Zakeju.

u goste / u kuću – razlika između ovih riječi objašnjena je u prethodnim redcima te je ono jednako.

jednom / jednog(a) – ovaj broj javlja se u različitim oblicima te je više do stila nego do značenjske razlike, a govori se o Zakeju kao o toj jednoj osobi o kojoj je riječ.

čovjek / čovjeka – također više stilski obilježeno, značenjske razlike nema, već se samo dodao navezak – u slučajevima kada je to trebalo poštujući norme hrvatskoga standardnoga jezika. Sam pojam *čovjek* označava najrazvijeniju osobu na Zemlji, odrastao, zreo muškarac, pripadnik kakve zajednice te ljudsko biće koje se sastoji od mišića, kostiju te ima emocije.

3.8.3. Razlike u sedmome retku

U ovome retku ponovno se javlja upravni govor. Kod Zagode se ne može primijetiti da je to upravni govor s obzirom na to da ne koristi navodnike i ne daje naznake da je to upravni govor već se čita kao tekst. Pretpostavka je da je takav tekst služio za slušanje, a ne za čitanje. Također kod Rupčića u izdanjima iz 1961. i 1967. godine te kod Raspudića nema navodnika, ali je uvučen redak te istaknut crticom na početku rečenice. Ostali autori koriste navodnike ili druge stavke kako bi ukazali na upravni govor. U ovome susretu mnoštvo negoduje što Isus odlazi u Zakejevu kuću. Negodovanje je iskazano glagolom *mrmljati* u različitim glagolskim oblicima te *govoriti*, također u različitim glagolskim oblicima, no sintagma *mrmljati i govoriti* upućuje i na zalihost jer mrmljanje uključuje i govor. Rupčić u izdanjima iz 1961. i 1967. godine, kao i Raspudić u

svojem prijevodu koriste glagol *početi*, ali i *vidjeti*, pri čemu je logičan slijed događaja dobar. Dakle, mnoštvo je prvo vidjelo, pa su počeli mrmljati. Kod drugih prijevoda mnoštvo je samo vidjelo u različitim glagolskim oblicima i samo mrmljalo, bez naznake da su počeli mrmljati ili da su počeli vršiti neku radnju.

Zanimljiv je Rupčićev prijevod iz 1961. godine u kojemu kaže da je svratio na *odmor*, što bi značilo da se neće dugo zadržati te da je došao samo da odmori i ide dalje, a u izdanju iz 1967. godine otišao je i korak naprijed. Ovdje je Rupčić naveo da je Isus svratio da *prenoći* što bi značilo da je Isus bio cijelo vrijeme kod Zakeja, što baš nema logičke povezanosti s prethodnom rečenicom i njegovom zapovijedi Zakeju da ga primi u kuću. Također je zanimljiv prijevod Varaždinske Biblije koji kaže da je Isus *ušao* u kuću, a ne *svratio* kao u svih ostalih autora. To bi značilo da se Isus zadržavao, da je ušao kod Zakeja unutra, a u ostalih prevoditelja bi značilo da je Isus bio na dvorištu kuće, došao je tek tako. Analizirajući ovaj redak, može se primijetiti da je Šarićev prijevod iz 2006. i 2014. godine najispravniji. Nema zalihosti u *jednoga grješnika*, *jednomu grešniku*, *čovjeku grješniku* (u ostalih prijevoda), rečenica je kratka i jasna, Šarić je označio Zakeja *grješnikom* te logički povezao sa prethodnom rečenicom.

3.9. Osmi redak (Lk 19, 8)

U osmome retku Zakej se obraća Gospodinu, odnosno Isusu te mu kaže da će dati polovicu svoga imanja siromasima, i ako je koga prevario, vratit će četverostruko. Ovaj redak je podijeljen u tri dijela jer se u dvije rečenice nalazi mnogo surečenica, za koje nema mjesta u jednome redu.

3.9.1. Prvi dio osmoga retka

Zd1925	A	Zakej	stade	i	reče	Gospodinu:
Zd1938		Zakej	stade	i	reče	Gospodinu:
Zd1941		Zakej	stade	i	reče	Gospodinu:
Zd1959		Zakej	stade	i	reče	Gospodinu:
Šr1942	A	Zakej	stupi	pred	Gospodina	i reče:

Šr1959	A	Zakej	stupi	pred	Gospodina	i	reče:
Šr1966	A	Zakej	stupi	pred	Gospodina	i	reče:
Šr1967	A	Zakej	stupi	pred	Gospodina	i	reče:
Šr2006	A	Zakej	stupi	pred	Gospodina	i	reče:
Šr2014	A	Zakej	stupi	pred	Gospodina	i	reče:
Rp1961		Zakej,	stojeći,	reče	Gospodinu:		
Rp1967		Zakej	stade	te	reče	Gospodinu:	
Rp1983	A	Zakej	se	obrati	Gospodinu	i	reče:
Rp1988	A	Zakej	se	obrati	Gospodinu	i	reče:
Rp1996	A	Zakej	se	obrati	Gospodinu	i	reče:
Rp2000	A	Zakej	se	obrati	Gospodinu	i	reče:
Rp2003	A	Zakej	se	obrati	Gospodinu	i	reče:
Rp2008	A	Zakej	se	obrati	Gospodinu	i	reče:
Rp2017	A	Zakej	se	obrati	Gospodinu	i	reče:
Rs2010	Zakej,	stojeći,	reče	Gospodinu:			
Vr1998	A	Zakej	ustane	i	reče	Gospodinu:	
Vr2005	A	Zakej	ustane	i	reče	Gospodinu:	
Vr2012	A	Zakej	ustade	i	reče	Gospodinu:	
Vr2016	A	Zakej	ustade	i	reče	Gospodinu:	
VB2006	Zakej	pak	usta	i	reče	Gospodinu:	
VB2012	Zakej	pak	usta	i	reče	Gospodinu:	
VB2015	Zakej	pak	usta	i	reče	Gospodinu:	

obrati se / reče – Rupčić navodi da se Zakej *obraća* u svojim prijevodima, do prijevoda iz 1961. godine u kojemu koristi drugi glagol, odnosno *reči*. Sam glagol *obratiti se* bi značilo promijeniti

se, preobratiti se, uspjeti u nastojanju da se netko promijeni, usmjeriti ili skrenuti pažnju na nešto. Svi prevoditelji upotrebljavaju glagol *reći*, pa i Rupčić koji je već upotrijebio prethodni glagol. Samo značenje riječi *reći* jest kazivati nešto, izložiti s pomoću riječi, izraziti se riječima usmeno ili pismeno.

stojeći / stade / ustade / stupi / ustane / usta – Rupčić u prijevodu iz 1967. godine te Zagoda u svojim prijevodima koriste glagol *stade* u glagolskome obliku prezenta želeći time reći da je Zakej nagazio, prestao se kretati, postavio se na koje mjesto, koraknuo i postavio nogu na koga ili što, u ovome slučaju postavio se pred Isusa. Prilog *stojeći* upotrebljava Rupčić u prijevodu iz 1961. godine te Raspudić u prijevodu iz 2010. godine. Sama riječ znači da je Zakej uspravan, ili se postavio da stoji uspravno. Prema Vrtariću i Varaždinskoj Bibliji u svim glagolskim oblicima *ustati* (prezent i aorist) znači dignuti se iz sjedećeg ili ležećeg položaja i zauzeti stojeći položaj, za što bi se reklo da je Zakej netom prije sjedio ili ležao.

3.9.2. Drugi dio osmoga retka

Zd1925	Evo	polovicu	svoga	imanja,	Gospodine,	dajem	siromasima,
Zd1938	Evo,	polovicu	svoga	imanja,	Gospodine,	dajem	siromasima,
Zd1941	Evo,	polovicu	svoga	imanja,	Gospodine,	dajem	siromasima,
Zd1959	Evo,	polovicu	svoga	imanja,	Gospodine,	dajem	siromasima;
Šr1942	»Gospodine,	pola	imanja	svojega	dajem	siromasima;	
Šr1959	»Gospodine,	pola	svog	imanja	dajem	siromasima;	
Šr1966	»Gospodine,	pola	svog	imanja	dajem	siromasima;	
Šr1967	»Gospodine,	pola	svog	imanja	dajem	siromasima;	
Šr2006	»Gospodine,	pola	svog	imanja	dajem	siromasima;	

Šr2014	»Gospodine,	pola	svog	imanja	dajem	siromasima;		
Rp1961	-Evo,	polovicu	svog	imanja,	Gospodine,	hoću	da	dam
	siromasima.							
Rp1967	-Evo,	polovicu	svog	imanja,	Gospodine,	dat	ću	siromasima.
Rp1983	»Evo,	polovicu	svog	imanja,	Gospodine,	hoću	dati	siromasima.
Rp1988	»Evo,	polovicu	svog	imanja,	Gospodine,	hoću	dati	siromasima.
Rp1996	»Evo,	polovicu	svog	imanja,	Gospodine,	hoću	dati	siromasima.
Rp2000	»Evo,	polovicu	svog	imanja,	Gospodine,	hoću	dati	siromasima.
Rp2003	»Evo,	polovicu	svog	imanja,	Gospodine,	hoću	dati	siromasima.
Rp2008	»Evo,	polovicu	svog	imanja,	Gospodine,	hoću	dati	siromasima.
Rp2017	»Evo,	polovicu	svog	imanja,	Gospodine,	hoću	dati	siromasima.
Rs2010	-Evo,	polovicu	svog	imanja,	Gospodine,	dajem	siromasima.	
Vr1998	“Evo,	Gospodine,	polovicu	svojega	imanja	dajem	siromasima;	
Vr2005	“Evo,	Gospodine,	polovicu	svojega	imanja	dajem	siromasima;	
Vr2012	“Evo,	Gospodine,	polovicu	svoga	imanja	dajem	siromasima;	
Vr2016	“Evo,	Gospodine,	polovicu	svoga	imanja	dajem	siromasima;	
VB2006	»Evo,	Gospodine,	polovicu	svojega	imanja	dajem	siromasima!	
VB2012	»Evo,	Gospodine,	polovicu	svojega	imanja	dajem	siromasima!	

polovicu / pola – svi prevoditelji osim Šarića upotrebljavaju imenicu *polovica* koja označava jedan od dvaju jednakih dijelova onoga što je prepolovljeno, odnosno pola od ukupne količine. Jedino Šarić koristi kraći oblik ove imenice, a to je *pola* za koji vrijedi isto značenje. Zaključilo bi se, ako je isto značenje, odnosno ovo su sinonimi, onda bi se reklo da se ovdje radi o stilu.

hoću dati / dajem / hoću da dam / dat ću – ovdje se vidi razlika u glagolskim vremenima, *dajem* je glagol u prezentu te prema Šariću, Raspudiću, Zagodi, Vrtariću te Varaždinskoj Bibliji, Zakej bi odmah dao svoje imanje siromasima, uručio bi ga, darovao ili dodijelio. U Rupčićevim prijevodima bi Zakej dao svoje imanje u bližoj budućnosti, a Rupčićevom prijevodu iz 1961. godine, Zakej ima želju dati, uručiti svoje imanje, ali također u bližoj budućnosti, a ne trenutno sada. Rupčić vjerojatno više koristi biblijski stil nego što mu je bitan neutralni stil.

3.9.3. Treći dio osmoga retka

Zd1925	i	ako	sam	koga	u	čemu	prevario,	vraćam	četverostruko.
Zd1938	i	ako	sam	koga	u	čemu	prevario,	vraćam	četverostruko.
Zd1941	i	ako	sam	koga	u	čemu	prevario,	vraćam	četverostruko.
Zd1959	i	ako	sam	koga	u	čemu	prevario,	vraćam	četverostruko.
Šr1942	i	ako	sam	koga	prevario,	vraćam	četverostruko.«		
Šr1959	i	ako	sam	koga	prevario,	vraćam	četverostruko.«		
Šr1966	i	ako	sam	koga	prevario,	vraćam	četverostruko.«		
Šr1967	i	ako	sam	koga	prevario,	vraćam	četverostruko.«		
Šr2006	i	ako	sam	koga	prevario,	vraćam	četverostruko.«		
Šr2014	i	ako	sam	koga	prevario,	vraćam	četverostruko.«		

Rp1961	I	ako	sam	koga	u	čemu	prevario,	hoću	da
	vratim			četverostruko.					
Rp1967	I	ako	sam	koga	u	čemu	prevario,	vratit	ću
	četverostruko.								
Rp1983	I,	ako	sam	zbilja	koga	u	čemu	prevario,	vraćam
	četverostruko.«								
Rp1988	I	ako	sam	zbilja	koga	u	čemu	prevario,	vraćam
	četverostruko.«								
Rp1996	I,	ako	sam	zbilja	koga	u	čemu	prevario,	vraćam
	četverostruko.«								
Rp2000	I,	ako	sam	zbilja	koga	u	čemu	prevario,	vraćam
	četverostruko.«								
Rp2003	I,	ako	sam	zbilja	koga	u	čemu	prevario,	vraćam
	četverostruko.«								
Rp2008	I,	ako	sam	zbilja	koga	u	čemu	prevario,	vraćam
	četverostruko.«								
Rp2017	I,	ako	sam	zbilja	koga	u	čemu	prevario,	vraćam
	četverostruko.«								
Rs2010	I	ako	sam	koga	u	čemu	prevario,	vraćam	četverostruko.
Vr1998	i	ako	sam	ikome	uzeo	nešto	na	prijevaru,	vraćam
	četverostruko.”								
Vr2005	i	ako	sam	ikome	uzeo	nešto	na	prijevaru,	vraćam
	četverostruko.”								
Vr2012	i	ako	sam	ikome	uzeo	nešto	na	prijevaru,	vraćam
	mu			četverostruko”.					

Vr2016	i	ako	sam	ikome	uzeo	nešto	na	prijevaru,	vraćam
	mu			četverostruko.”					
VB2006	I	ako	sam	koga	u	čemu	prevario,	vraćam	čeverostruko.«
VB2012	I	ako	sam	koga	u	čemu	prevario,	vraćam	čeverostruko.«
VB2015	I	ako	sam	koga	u	čemu	prevario,	vraćam	čeverostruko.«

koga / ikome – zamjenica *koga*, koja se javlja u svim prijevodima, osim u Vrtarića, ima funkciju obavijesti, pita za nepoznato u skupini od dvaju ili više članova, odnosno prema prijevodu značilo bi da Zakej misli na bilo koju osobu u skupini u kojoj se trenutno nalazi. Vrtarićev prijevod upotrebljava neodređenu zamjenicu *ikome*, pri čemu se *i* - nadovezao na zamjenicu *kome*. Prema tome, *ikome* bi značilo da je neodređeno na koga se odnosi pa se može reći da se također odnosi na *ikoga* iz skupine u kojoj se nalazi.

hoću da vratim / vraćam / vratit ću – slična situacija bila je i u prethodnome dijelu ovoga retka, ovdje je sada riječ o vraćanju, također u različitim glagolskim vremenima, čije oblike koriste isti autori koji su koristili iste ove oblike za glagol *dati*. Samo *vraćanje* znači poslati tamo odakle je što došlo, učiniti da tko pođe tamo odakle je došao, metnuti što na mjesto s kojega je uzeto. Prema ovim prijevodima, Zakej bi metnuo na mjesto s kojega je uzeto s obzirom da vraća vjerojatno neku imovinu ili novac.

prevario / na prijevaru – U Šarićevim, Zagodinim Rupčićevim i Raspudićevomu prijevodu i prijevodu Varaždinske Biblije reklo bi se da *prevariti* znači namjerno dovesti koga u zabludu, izigrati, nasamariti. Vrtarić pak navodi u svom prijevodu *na prijevaru* što znači radnja kojom se drugi namjerno dovodi u zabludu, lukavstvo.

3.9.4. Razlike u osmome retku

U ovome upravnome govoru Zakej se obraća Isusu. Zakej je svjestan optužbi te zna da ga narod nije prihvatio s obzirom na njegovo zanimanje. Zakej izražava svoj stav ovisno o

prijevodu, *stupi, ustaje, obrati se i reče*, a svaki od tih glagola izražava odlučnost u Zakejevoj nakani. Tako kada *stade* pred Gospodina, zapravo je hodao pa se zaustavio (Zagoda, Rupčić 1967.). Kada je Zakej *stupio* pred Gospodina, zapravo je to značilo da je bio negdje i da je izišao pred Isusa (Šarić), a kada Zakej, *stojeći*, reče Gospodinu, onda znači da je Zakej stajao uspravno (Rupčić 1961., Raspudić). Kod glagola *obratiti se i reče*, što je zapravo zalihosno, Zakej je htio usmjeriti pažnju Isusa na nešto (Rupčić 1983. – 2017.). U varijantama *ustati* kod Vrtarića i Varaždinske Biblije bi se reklo da je Zakej ustao iz ležećeg ili sjedećeg položaja i onda se obratio Isusu.

Nakon toga javlja se upravni govor u kojemu se Zakej obraća Isusu s *Gospodine*. Ova rečenica nudi različito razumijevanje Zakejeve namjere jer je različit poredak riječi, posebice kod oslovljavanja Isusa - *Gospodine*. Zakej oslovljava Gospodina na početku rečenice u Šarića, čime daje veliku važnost Isusu. Kako se sam naziv Gospodina miče prema kraju rečenice toliko ispada da Isus i nije tako važna osoba i da je on tek jedan od njih. Ipak, svi prijevodi ističu da je Zakej svjestan da je optužen za varanje, pri čemu Zakej želi dati polovicu svog imanja siromasima i vratiti četverostruko onima koje je prevario. Pogodbenim veznikom *ako* daje se naslutiti da Zakej ne potvrđuje da je kriv, odnosno indirektno priznaje prijevaru. Korištenjem pojačivača *zbilja* Zakej želi reći da nije nikoga svjesno prevario (Rupčić 1983. – 2017.). Varaždinska Biblija prvi dio rečenice, u kojoj Zakej govori da će dati polovicu svog imanja siromasima, završava uskličnikom. Ovdje se diže napetost radnje i iščekivanje da li će stvarno vratiti, a ujedno se iskazuje Zakejev čvrst stav i nakana da će to učiniti. A Zakejeva nakana da će to učiniti najviše se vidi u Rupčićevom prijevodu iz 1961. godine gdje kaže *...hoću da dam siromasima.*, te u prijevodima od 1983. godine do 2017. godine *hoću dati siromasima.* što je istaknuto glagolom *htjeti*, dakle izriče želju da daje siromasima.

3.10. Deveti redak (Lk 19, 9)

U devetome retku Isus se obraća svima te govori kako se Zakej spasio i kako se svojom pokorom odriješio od grijeha.

3.10.1. Prvi dio devetoga retka

Zd1925	Reče	mu	Isus:				
Zd1938	Reče	mu	Isus:				
Zd1941	Reče	mu	Isus:				
Zd1959	Reče	mu	Isus:				
Šr1942	Isus	mu	reče:				
Šr1959	Isus	mu	reče:				
Šr1966	Isus	mu	reče:				
Šr1967	Isus	mu	reče:				
Šr2006	Isus	mu	reče:				
Šr2014	Isus	mu	reče:				
Rp1961	Reče	mu	nato	Isus:			
Rp1967	Reče	mu	nato	Isus:			
Rp1983	Reče	nato	Isus	s	obzirom	na	njega:
Rp1988	Reče	nato	Isus	s	obzirom	na	njega:
Rp1996	Reče	nato	Isus	s	obzirom	na	njega:
Rp2000	Reče	nato	Isus	s	obzirom	na	njega:
Rp2003	Reče	nato	Isus	s	obzirom	na	njega:
Rp2008	Reče	nato	Isus	s	obzirom	na	njega:
Rp2017	Reče	nato	Isus	s	obzirom	na	njega:
Rs2010	Reče	mu	nato	Isus:			
Vr1998	Reče	mu	Isus:				
Vr2005	Reče	mu	Isus:				
Vr2012	I	reče	mu	Isus:			
Vr2016	I	reče	mu	Isus:			
VB2006	A	Isus	njemu	reče:			

VB2012 A Isus njemu reče:

VB2015 A Isus njemu reče:

mu / njemu – razlika između ovih dviju zamjenica jest u naglašenosti. Nenaglašeni oblik koriste svi prijevodi osim Varaždinske Biblije, koja koristi naglašeni oblik.

a / i – ova dva veznika, od kojih je jedan suprotan, a drugi sastavni povezuju se s prethodnom rečenicom te isključivo vrše samo tu funkciju. Veznik *i* koristi Vrtarić u novijim izdanjima, a veznik *a* koristi Varaždinska Biblija.

nato – ovaj prilog upotrebljava samo Rupčić, u značenju uz ono što je viđeno, rečeno, doživljeno ili spomenuto, a da najavljuje radnju ili nove podatke.

3.10.2. Drugi dio devetoga retka

Zd1959	Danas	dode	spasenje	ovoj	kući,	
Zd1941	Danas	dode	spasenje	ovoj	kući,	
Zd1938	Danas	dode	spasenje	ovoj	kući,	
Zd1925	Danas	dode	spasenje	ovoj	kući,	
Šr1942	»Danas	dode	spasenje	kući	ovoj,	
Šr1959	»Danas	je	došlo	spasenje	ovoj	kući,
Šr1966	»Danas	je	došlo	spasenje	ovoj	kući,
Šr1967	»Danas	je	došlo	spasenje	ovoj	kući,
Šr2006	»Danas	je	došlo	spasenje	ovoj	kući,
Šr2014	»Danas	je	došlo	spasenje	ovoj	kući,
Rp1961	-Danas	je	došlo	spasenje	u	ovu kuću

Rp1967	-Danas	je	došlo	spasenje	ovoj	kući
Rp1983	»Danas	je	ovoj	kući	darovano	spasenje,
Rp1988	»Danas	je	ovoj	kući	darovano	spasenje,
Rp1996	»Danas	je	ovoj	kući	darovano	spasenje,
Rp2000	»Danas	je	ovoj	kući	darovano	spasenje,
Rp2003	»Danas	je	ovoj	kući	darovano	spasenje,
Rp2008	»Danas	je	ovoj	kući	darovano	spasenje,
Rp2017	»Danas	je	ovoj	kući	darovano	spasenje,
Rs2010	-Danas	je	došlo	spasenje	ovoj	kući,
Vr1998	“Danas	je	došlo	spasenje	ovoj	kući,
Vr2005	“Danas	je	došlo	spasenje	ovoj	kući;
Vr2012	“Danas	je	došlo	spasenje	ovoj	kući,
Vr2016	“Danas	je	došlo	spasenje	ovoj	kući,
VB2006	»Danas	je	došlo	spasenje	kući	ovoj
VB2012	»Danas	je	došlo	spasenje	kući	ovoj,
VB2015	»Danas	je	došlo	spasenje	kući	ovoj,

darovano / *došlo* / *dode* – prema Rupčiću, Zakeju je *darovano* spasenje, odnosno spasenje je dobio na dar. Prema ostalim prevoditeljima koji koriste oblik glagola *doći* u glagolskom prilogu prošlomu te aoristu, značilo bi da se dovršilo kretanje dolaskom na određeno mjesto, to jest cilj je bio doći do spasenja.

3.10.3. Treći dio devetoga retka

Zd1925 **jer** **je** i on sin Abrahamov;

Zd1938	jer	je	i	on	sin	Abrahamov;	
Zd1941	jer	je	i	on	sin	Abrahamov;	
Zd1959	jer	je	i	on	sin	Abrahamov;	
Šr1942	jer	je	i	on	sin	Abrahamov.	
Šr1959	jer	je	i	on	Abrahamov	sin.	
Šr1966	jer	je	i	on	Abrahamov	sin.	
Šr1967	jer	je	i	on	Abrahamov	sin.	
Šr2006	jer	je	i	on	Abrahamov	sin.	
Šr2014	jer	je	i	on	Abrahamov	sin.	
Rp1961	poradi	toga	što	je	i	on	Abrahamov sin.
Rp1967	poradi	toga,	što	je	i	on	Abrahamov sin.
Rp1983	jer	je	i	on	sin	Abrahamov.	
Rp1988	jer	je	i	on	sin	Abrahamov.	
Rp1996	jer	je	i	on	sin	Abrahamov.	
Rp2000	jer	je	i	on	sin	Abrahamov.	
Rp2003	jer	je	i	on	sin	Abrahamov.	
Rp2008	jer	je	i	on	sin	Abrahamov.	
Rp2017	jer	je	i	on	sin	Abrahamov.	
Rs2010	jer	je	i	on	Abrahamov	sin.	
Vr1998	jer	je	i	on	sin	Abrahamov!	
Vr2005	jer	je	i	on	sin	Abrahamov.	
Vr2012	jer	je	i	on	sin	Abrahamov.	
Vr2016	jer	je	i	on	sin	Abrahamov.	
VB2006	jer	i	on	je	sin	Abrahamov!	
VB2012	jer	i	on	je	sin	Abrahamov!	

jer je / poradi toga – prijevod koji koristi sintagmu *poradi toga* (Rupčić), zapravo želi reći da je postojala namjera što je Zakej sin Abrahamov, time se iskazuje cilj te namjena. Veznikom *jer* u svim ostalim prijevodima naznačuje se uzročnost koja povezuje glavnu i zavisnu surečenicu.

3.10.4. Razlike u devetome retku

Zakej je u ovome susretu s Isusom spašen, što i govori ovaj redak. U svim prijevodima je to jasno izrečeno, iako s različitim semantičkim poljem razumijevanja. Zagoda koristi aorist kako bi opisao Isusa koji predstavlja spasenje, ušao je u Zakejevu kuću i taj čin se smatra spasenjem. Zakej prihvaća promjenu. Šarić, Raspudić, Varaždinska Biblija te Rupčić u izdanjima iz 1961. i 1967. godine koriste glagol *je došlo*, što bi značilo da se na kuću gleda kao na osobu. Spasenje je okružilo kuću u kojoj se nalazi Zakej. Rupčićevi prijevodi od 1983. godine do 2017. godine kažu da je Zakeju *darovano* spasenje, odnosno Zakej je dobio dar spasenja te je sam čin spašavanja plod obraćenja.

Nakon spašavanja, Isus kaže Zakeju da je i on *Abrahamov sin* čime zapravo želi postići da ga mnoštvo prestane prezirati i da ga prihvate kao svojega. Ovdje se mijenja i lice u kojemu se govori, odnosno sada se govori o Zakeju u trećemu licu, to jest ne obraća se direktno Zakeju, već se okrenuo narodu. Većina prevoditelja koristi obilježen poredak riječi čime se naglašava da je on Abrahamov sin i ničiji drugi, a nadodavajući i uskličnik Vrtarićevomu prijevodu iz 1998. godine te u izdanjima Varaždinske Biblije označava se ponos Isusov i radost jer je spašen i prihvaćen.

3.11. Deseti redak (Lk 19, 10)

U posljednjemu retku Isus govori da je Sin čovječji došao i tražio te spasio ono što je izgubljeno, odnosno oslobodio je Zakeja od grijeha.

3.11.1. Prvi dio desetoga retka

Zd1925	jer	je	Sin	čovječji	došao	da	potraži
Zd1938	jer	je	Sin	čovječji	došao	da	potraži
Zd1941	jer	je	Sin	čovječji	došao	da	potraži
Zd1959	jer	je	Sin	čovječji	došao	da	potraži
Šr1942	Jer	je	Sin	čovječji	došao	da	potraži
Šr1959	Sin	čovječji	došao	je	da	potraži	
Šr1966	Sin	čovječji	došao	je	da	potraži	
Šr1967	Sin	čovječji	došao	je	da	potraži	
Šr2006	Sin	čovječji	je	došao	potražiti		
Šr2014	Sin	Čovječji	je	došao	potražiti		
Rp1961	Da,	Sin	je	Čovječji	došao	da	traži
Rp1967	Da,	Sin	je	Čovječji	došao	»da	traži«
Rp1983	Sin	je	Čovječji,	naime,	došao	da	traži
Rp1988	Sin	je	Čovječji,	naime,	došao	da	traži
Rp1996	Sin	je	Čovječji,	naime,	došao	da	traži
Rp2000	Sin	je	Čovječji,	naime,	došao	da	traži
Rp2003	Sin	je	Čovječji,	naime,	došao	da	traži
Rp2008	Sin	je	Čovječji,	naime,	došao	da	traži
Rp2017	Sin	je	Čovječji,	naime,	došao	da	traži
Rs2010	Da,	Sin	je	Čovječji	došao	potražiti	
Vr1998	Ta	Sin	čovječji	došao	je	potražiti	
Vr2005	Ta	Sin	čovječji	došao	je	potražiti	
Vr2012	Jer	Sin	čovječji	je	došao	potražiti	

Vr2016	Jer	Sin	čovječji	je	došao	potražiti
VB2006	Ta	Sin	Čovječji	dode	potražiti	
VB2012	Ta	Sin	Čovječji	dode	potražiti	
VB2015	Ta	Sin	Čovječji	dode	potražiti	

Sin Čovječji / Sin čovječji – *Sin Čovječji* odnosi se na posebnog Sina posebnog Čovjeka. Velikim se početnim slovom upućuje na točno određenoga čovjeka, a *Sin čovječji* se odnosi na posebnoga Sina nekog čovjeka. Sin Čovječji upotrebljavaju Rupčić, Šarić u prijevodu iz 2014. te Varaždinska Biblija, dok Sin čovječji koriste Šarić u preostalim prijevodima, Vrtarić te Zagoda.

da potraži / potražiti / da traži – samo značenje riječi jest provesti kraće vrijeme tražeći, potruditi se naći što, te je ovaj glagol različit samo po stilu pisanja, a značenjski je isto.

3.11.2. Drugi dio desetoga retka

Zd1925	i	spase,	što	je	izgubljeno.	
Zd19238	i	spase,	što	je	izgubljeno.	
Zd1941	i	spase,	što	je	izgubljeno.	
Zd1959	i	spase,	što	je	izgubljeno.	
Šr1942	i	spasi,	što	je	bilo	izgubljeno.«
Šr1959	i	spasi,	što	je	bilo	izgubljeno.«
Šr1966	i	spasi,	što	je	bilo	izgubljeno.«
Šr1967	i	spasi,	što	je	bilo	izgubljeno.«
Šr2006	i	spasiti	što	je	bilo	izgubljeno.«
Šr2014	i	spasiti	što	je	bilo	izgubljeno.«
Rp1961	i	spasi	što	je	propalo.	

Rp1967	i	spasi	što	je	izgubljeno.«
Rp1983	i	spasi	što	je	izgubljeno.«
Rp1988	i	spasi	što	je	izgubljeno.«
Rp1996	i	spasi	što	je	izgubljeno.«
Rp2000	i	spasi	što	je	izgubljeno.«
Rp2003	i	spasi	što	je	izgubljeno.«
Rp2008	i	spasi	što	je	izgubljeno.«
Rp2017	i	spasi	što	je	izgubljeno.«
Rs2010	i	spasiti	što	je	propalo.
Vr1998	i	spasiti	ono	što	je izgubljeno!”
Vr2005	i	spasiti	ono	što	je izgubljeno!”
Vr2012	i	spasiti	ono	što	je izgubljeno.”
Vr2016	i	spasiti	ono	što	je izgubljeno.”
VB2006	i	spasiti	što	je	izgubljeno.«
VB2012	i	spasiti	što	bijaše	izgubljeno.«
VB2015	i	spasiti	što	je	izgubljeno.«

spasiti / spase / spasi – glagol *spasiti* javlja se u više glagolskih oblika, u infinitivu, aoristu (*spase*) te u prezentu (*spasi*). Samo značenje glagola *spasiti* jest sačuvati nekoga od nevolje, od pogibelji ili opasnosti, izbjegnuti opasnost, naći spas. Infinitivni oblik koriste Raspudić, Vrtarić i Varaždinska Biblija, dok oblik *spase* koriste Zagodini prijevodi. Prema tome, oblik *spasi* upotrebljavaju preostali prijevodi: Rupčić i Šarić.

(bilo) izgubljeno / propalo – *(biti) izgubljen* vrijedi za onoga koji ne zna gdje je, kojega više nema ili ne postoji, koji ne zna gdje se nalazi, koji se ne snalazi, zbunjen je, a ono što je *propalo* znači koje je fizički oslabilo, koje je materijalno upropašteno, nije ostvarilo cilj ili nije uspjelo u

svojim ambicijama. Sintagmu s pomoćnim glagolom *biti* u različitim varijantama i glagolom *izgubljeno* koriste svi prijevodi osim Raspudića i Rupčića (1961), koji koriste riječ *propalo*.

3.11.3. Razlike u desetome retku

Zakej je izgubljen, pa je Isus spasio onoga koji je izgubljen, odnosno spašava grješnike. U ovome retku tek su sitne razlike, posebice u glagolskim oblicima. No ono što je zanimljivo jest korištenje naziva za *Sina čovječjeg*. Naime, Rupčić u prijevodima iz 1938. godine pa sve do 2017. godine koristi naziv *Sin Čovječji* sa velikim slovima, kao i Varaždinska Biblija čime se ukazuje da to da se odnosi na posebnog Sina posebnog Čovjeka, velikim početnim slovom upućuje se na točno određenoga čovjeka i ni na koga drugoga, a kada se piše malim slovom kao u ostalim prijevodima, onda se odnosi na posebnoga Sina nekoga čovjeka.

Što se tiče različite uporabe vremena, u većini prijevoda koristi se perfekt, no nalazi se i uporaba prezenta i infinitiva. Tako prezent koriste svi prijevodi osim Vrtarića, Raspudića i Varaždinske Biblije, koji koriste infinitiv: *potražiti i spasiti*. Jedina razlika u glagolu *spasiti* je kod Zagode u svim nabrojenim izdanjima, on koristi oblik prezenta *spase*, što se ističe kao posebno fonološko-morfološko obilježje (Musić 2010).

4. Općenite značenjske razlike među prijevodima

U četvrtome dijelu rada, nakon raščlambe redaka, prikazat će se koji su problemi u prijevodu. Uz to, pokazat će se problemi sinonimičnosti na određenim primjerima iz biblijskih tekstova. Vidjet će se kako različiti prevoditelji, kojih ima šest, a svaki od njih četiri ili više različita izdanja (uz iznimku Raspudića), biraju različite lekseme za opis događaja koji se zbiva. Iznijet će se općenite razlike u prijevodima svakog prevoditelja. Različitost leksema pogoduje i drugim jezičnim sredstvima, poput inverzije, konektora, korištenja različitih glagolskih vremena, pravopisnih znakova, a koji utječu na značenje teksta. S obzirom da je tekst u prijevodima približno isti, u prijevodima bi trebali vidjeti sinonime, bliskoznačnice ili istoznačnice. Međutim, to ne mora uvijek biti tako, već takozvani sinonimi nude različito značenje, koje pritom utječe na različito shvaćanje teksta.

4.1. Inverzija

Inverzija (od latinskog *inversio*, okretanje, iskretanje) znači obrtanje reda riječi ili dijelova rečenice, red obrnut od onog koji je gramatički najispravniji (Solar 2005: 82). Inverzijom se ne mijenja značenje teksta, ali se utječe na odudaranje od normalnoga te su tekstovi stilski obilježeni. Kao primjer mogu se navesti Rupčićevi prijevodi, a i ostali prijevodi koji koriste ovaj način stavljanja atributa iza imenica što je i karakteristično za biblijski stil, a što se vidi u desetome retku: ... *jer je i on sin Abrahamov*. Inverzija se primjećuje i u ostalim redcima, ali kao stilsko obilježavanje, pojačavanje važnosti onoga što Isus i Zakej rade. Upravo takvo obrtanje riječi vidi se i u petome retku ili u retku u kojemu ima upravnoga govora, u primjerima *reče mu, mu reče*, a koje se zbiva gotovo u svakoj inačici prijevoda Biblije.

4.2. Točke / uskličnici / zarezi

Vrtariću u prijevodu iz 1998. godine prvi redak završava zarezom, dok je ostalim prijevodnim inačicama prvi redak prva rečenica koja završava točkom. Vrtariću rečenica završava tek u prvome dijelu drugoga retka:

a. ...*prolazio je njime, kad eto čovjeka...*

b. ...*prolazio je kroz mjesto. Tamo je bio čovjek po...*

Prvi primjer predstavlja Vrtarićev prijevod iz 1998. godine, a drugi primjer je iz Šarićeva prijevoda 2014. godine. Značenjski nema razlike, ali ovim postupkom proširenja i skraćivanja rečenica se može promijeniti stil pisanja. Neki prijevodi koriste točke za kraj rečenice, a neki uskličnike. To se može vidjeti u sedmome retku gdje su Zagoda i Šarić iskoristili točku za kraj rečenice kada je narod govorio o Zakeju i Isusovom ulasku u njegovu kuću: *Svrati se kod grješnoga čovjeka.*, čime se ne nagovještava velika važnost u tome što Isus ulazi u kuću ili u tome što je Zakej grješnik, ovo je tek puka izjava. U ostalim prijevodima upotrijebljen je uskličnik kao značajka povišenoga tona: *Ušao je i svratio grješnomu čovjeku!*, što bi značilo da su se ljudi uzбудili i negodovali što Isus ulazi u kuću osobe koja je počinila grijeh. Narodu je to

vjerojatno neprihvatljivo. Upravo ta razlika u tonu vidi se i u osmome retku kod Varaždinske Biblije koja koristi uskličnik u svome prijevodu dajući do znanja da Zakej ima svoj stav i odlučnost: *Evo, Gospodine, polovicu svojega imanja dajem siromasima!*. Zagoda, Vrtarić i Šarić iskoristili su točku sa zarezom kao znak jačeg odvajanja od onog koje označuje zarez, a slabije od onoga koje označuje točka¹: *Gospodine, pola svog imanja dajem siromasima*;.. Ostali prevoditelji na kraj rečenice stavljaju točku vjerojatno kao pokazatelj da je Zakejev ton miran i tih: *Evo, polovicu svog imanja, Gospodine, hoću dati siromasima*. (Rupčić). U devetome i desetom retku, u Vrtarićevom prijevodu (1998) te prijevodu Varaždinske Biblije, može se primijetiti Isusov ponos kada se koristi uskličnik na kraju rečenice. Odaje se dojam visoke glasnoće i vikanja sa emocijama ponosa: *Danas je došlo spasenje ovoj kući, jer je i on sin Abrahamov!* U prijevodima Raspudića, Rupčića i Zagode nalazi se točka na kraju rečenice te se time daje dojam mirnoće, svakodnevnosti. Želi se time reći da svaki dan Isus ima obvezu spasiti nekoga i da mu je to svakodnevnica: *Da, Sin je Čovječji došao potražiti i spasiti što je propalo*.

4.3. Navodnici

Različiti navodnici pojavljuju se u priloženim tekstovima. Tako Zagoda ne koristi nijedan oblik navodnika već se upravni govor referira kao obična rečenica. Rupčić u novijim izdanjima koristi navodnike (»...«), a, u starijim prijevodima iz 1967. i 1971. koristi navod uveden crticom: - *Svratio se na odmor u kuću jednoga grešnika!* Ovaj navodnik koriste još i Šarić i Varaždinska Biblija. Raspudić također koristi navod uveden crticom, a navod uveden navodnicima („...”) koristi Vrtarić u svojim izdanjima: *“Zakeju, žurno siđi, jer se danas trebam zadržati u tvojoj kući.”*

4.4. Navesci

¹ Preuzeto od: <http://pravopis.hr/pravilo/tocka-sa-zarezom/62/> (pristupljeno 21. lipnja 2022.)

Navezak najčešće dolazi u riječima koji završavaju suglasnikom radi lakšeg izgovora ili melodičnosti. Može imati gramatičku funkciju no u ovim inačicama prijevoda Biblije to nije slučaj, već je ono odlika prevoditeljeva stila: *ka / kroza / maloga / malena* i slično.

4.5. Vezna sredstva

Od veznih sredstava spominju se konjunktori, subkonjunktori i konektori. U konjunktore idu riječi koji služe za povezivanje sastavnih (i, pa, te), suprotnih (a, ali, nego) i rastavnih rečenica (ili) (Silić, Pranjković 2007: 251). Od konjunktora u ovim prijevodnim inačicama koriste se najviše sastavni veznici. U subkonjunktore idu riječi koji služe za povezivanje predikatnih, subjektivnih i atributivnih rečenica (ibid: 251). Prijevodi većinom koriste predikatne i subjektivne rečenice, odnosno koriste veznike *tko* ili *što*. Konektori su vezna sredstva na razini teksta. Njime se jednostavne rečenice povezuju u cjelinu koju čini tekst (ibid: 252). Koristili su se većinom vremenski prilozi *tada*, *odjednom*, *zatim* i slično u svrhu spajanja rečenice sa prethodnom rečenicom, ali u stilskome smislu. Konektori u prijevodima nisu previše utjecale na promjenu značenja, već su se ponašale kao odlika prevoditeljeva stila.

4.6. Perfekt / aorist / imperfekt

Sva ova glagolska vremena se pojavljuju u gotovo svakome retku. Tako se perfekt javlja u drugome i trećemu retku: *bio je*, *nastojao je*, *je želio*, *nije mogao* i slično. Za aorist izvučeni su primjeri *bijaše* u drugome retku, *dode* u petome retku, *svrati* u sedmome te *ustade* u osmome retku. To su tek neki od primjera koji označavaju svršenost radnje. Imperfekta kao glagolskog oblika ima najviše te se javlja u gotovo svakome retku, a neki od primjera jesu *mogaše*, *potrča*, *pope*. U današnje vrijeme aorist i imperfekt se ne koriste tako često kao u ovim inačicama prijevoda te je danas perfekt zamijenio imperfekt. Iz toga razloga što se rijetko koriste, može se reći da su ovo arhaični oblici tipični za biblijski stil pisanja.

5. Razlike među izdanjima

Osim po broju izdanja, čiji je raspon od tri do devet, odabrani se prijevodi razlikuju i po promjenama u njima, i to prilično.

5.1. Sitnije promjene u izdanjima

Zagodini su prijevodi vrlo slični, uglavnom se u novim izdanjima popravljaju neke pojedinosti iz prvoga izdanja, npr. *Jerikon* u *Jerihon*, zamjena *tražio* iz prvoga izdanja u *želio*, zamjena veznika *i* veznikom *ali* ili *zato* ili njegovo izostavljanje, izostavljanje nepotrebne osobne zamjenice *on*, zamjena glagolskoga priloga aoristom ili svršenim prezentom. Stoga su nova izdanja načelna poboljšanja.

Varaždinski prijevodi imaju samo dvije razlike: *divlja smokva* iz Novoga zavjeta zamijenjena je *smokvikom* u izdanju cijele Biblije, a u izdanju 2012. umjesto perfekta u izdanjima 2006. i 2015. godine naveden je imperfekt *bijaše izgubljeno* umjesto *je izgubljeno*, što ima i malu značenjsku razliku.

Dakle, ti prevoditelji u novijim izdanjima očito popravljaju tek ponešto.

5.2. Razlike u Vrtarićevim prijevodima

Cjeloviti Vrtarićevi biblijski prijevodi iz 2012. i 2016. godine često su posve jednaki, osim dviju sitnica: zamjene *mogaše* i *kada* iz 2012. opet s *mogao* i *kad* 2016, što će se objasniti niže. Pri tomu su mnoga od rješenja u prijevodu tih dvaju izdanja dijelom jednaka dvama izdanjima Novoga zavjeta. Međutim, prva su dva Vrtarićeva prijevoda (Vrtarić 1998, 2005) različita, što su uočili i autori dosadašnjih radova o prijevodnim inačicama. Josipa Kovačević (2011: 37) utvrdila je da inačice pokazuju da je prevoditelj želio poboljšati prvotni prijevod, da su oba prijevoda jezično korektna i u okviru norme hrvatskoga standardnoga jezika te da u promijenjenom izdanju iz 2005. prevoditelj mijenja tekst prijevoda po uzoru na prijevodne inačice Duda-Fučak. Katarina Markić (2016) utvrdila je pak da su oba prijevoda vrlo slična, no uočila je i da se Vrtarić iz 1998. koristi pluskvamperfektom i imperfektom, dok prvi prijevod upotrebljavaju perfekt.

Nada Babić najopsežnije je raščlanila različita izdanja Vrtarića (2017: 184 – 190). Autorica općenito o njegovim izdanjima kaže da je Vrtarićev prijevod umnogome poseban među hrvatskim novozavjetnim prijevodima upravo po stalnim izmjenama, popravljaju i prepravljaju, u svakom novom izdanju. Smatra da su Vrtarićeve promjene nesustavne, odnosno prihvati li se načelan stav da bi unesene promjene u svako novo izdanje trebali biti ili ispravljanje propusta ili poboljšanje prijevoda, da se teško može pronaći sustavnost u unesenim promjenama u retku Mt 9, 2. (Babić 2017: 185). Kao općenite razlike Babić navodi da Vrtarić mijenja konektore u istome retku proširivanjem, ispuštanjem, skraćivanjem, čestice su u službi intenzifikatora značenja, naglašenog i nenaglašenog oblika zamjenica ili obavijesno i stilski nepotrebno umetanje zamjenica uz predikat. Tu su i rečenice s neizrečenim subjektom, razdvajanje višestruko složene rečenice u jednu složenu mijenjajući interpunkciju, katkad i u nesuglasju s pravopisnom normom. Smatra da je temeljni razlog promjenama “bilo kakva promjena retka u novome izdanju”. (Babić 2017: 187).

Vrtarić u svojim izdanjima koristi različita glagolska vremena, kao što se već vidjelo i kao što se utvrdilo u prijašnjim izdanjima. Tako se u izdanju 1998. godine, u ovome diplomskome radu, primjećuje da koristi glagolski prilog prošli, dok u izdanju iz 2005. godine perfekt te u novijim izdanjima iz 2012. te 2016. godine aorist. U izdanjima iz 1998. godine i 2005. godine koristi se jednak prezentativ *gle*, a u izdanjima iz 2012. i 2016. godine prezentativ *eto*. Uz to se u prijevodima iz 2012. godine te 2016. godine javlja glagol *biti* u aoristu što se poklapa s prijašnjom teorijom da Vrtarić u novijim izdanjima koristi aorist.

Različita je i uporaba glagola *željeti*, odnosno *htjeti*, pa se tako u izdanju iz 1998. godine javlja glagol *željeti*, a u izdanju iz 2005. godine glagol u obliku *htio je*, a u novijim izdanjima glagol *htjede*, dakle u posljednja tri izdanja različita je uporaba glagolskih vremena, dok se u izdanju iz 1998. godine upotrijebio drugi glagol za izražavanje želje. Pojavljuju se i razlike u korištenju glagola *moći* pa se tako Vrtarić u izdanjima iz 1998., 2005. te 2016. godine koristi istim glagolskim vremenom, odnosno perfektom, dok se u izdanju iz 2012. koristio drugim glagolskim vremenom, odnosno imperfektom.

Jednaka je uporaba pridjeva *nizak* u sintagmi *nizak rastom* u izdanjima iz 1998. i 2005. godine, kao i sintagma *niska rasta*, odnosno korištenje pridjeva *niska* u izdanjima iz 2012. i 2016. godine. Izdanja iz 1998. i 2005. godine započinju rečenicu glagolom *potrčati*, a izdanja iz 2012. i

2016. godine rečenicu započinju veznikom *i*; prva dva izdanja upotrebljavaju glagol *popeti se* u prezentu, a druga dva izdanja glagol *uzverati se* u prezentu.

Sitne su razlike inverzije među izdanjima koje ključno ne mijenjaju kontekst među različitim izdanjima. No dodavanje zamjenica u izdanjima iz 2012. i 2016. godine, a kojih nema u prvim dvama izdanjima te korištenje različitih priložnih oznaka za iskazivanje Isusovoga pogleda *gore* (1998.) te *uvis* (2005. – 2016.) može utjecati na različito značenje u tekstu. Uz to izdanja iz 1998. i 2016. godine rabe jednak oblik vremenskoga priloga, odnosno skraćeni oblik, bez naveska - *kad*, a izdanja iz 2005. i 2012. godine rabe oblik *kada*. Različita uporaba glagolskih vremena vidi se i u glagolu *vidjeti* - u izdanjima iz 1998. godine te 2005. godine pojavljuje se imperfekt, a u novijim izdanjima perfekt. Uz to razlika je i u uporabi glagola *reći*, odnosno *govoriti* pa tako prva dva izdanja upotrebljavaju glagol *govoriti* u infinitivu, a druga dva izdanja upotrebljavaju glagol *reći* u glagolskome prilogu prošlome, kao što je i glagol *ustati* u prva dva izdanja u jednomu obliku, a u druga dva u drugomu obliku. Najveća se razlika u inverziji vidi kada se narod pobunio te rekao da je Isus svratio grješniku, pritom se izdanje iz 1998. godine uvelike razlikuje što se tiče inverzije od ostalih izdanja koje imaju neobilježen red riječi. Izdanja iz 2012. i 2016. godine dodaju zamjenice, kao što je već rečeno, pa su samim time rečenice duže i zvučnije. Uz to, novija izdanja dodaju veznike na početak rečenice, a što se kod starijih ne događa. Različita je i uporaba veznika *jer* u novijim izdanjima te riječi *ta* u starijim izdanjima. Može se primijetiti da su izdanja iz 2012. i 2016. godine sličnija, gotovo i jednaka, za razliku od izdanja iz 1998. i 2005. godine, koja su slična, a razlikuju se tek po uporabi glagolskih vremena i redoslijedu riječi.

5.3. Razlike među Rupčićevim prijevodima i problem autorstva

Ovo poglavlje izdvojeno je za posebnu analizu sličnosti i razlika Rupčićeva prijevoda iz 1961. godine te Raspudićeva prijevoda iz 2010. godine. Uz to navest će se problematika autorstva i prevođenja Biblije pomoću članka Zrinke Jelaske (2018): *Hrvatski biblijski prijevodi i inačice – od autora do izdanja*.

Unatoč tome što je razlika u godinama velika, čini se da je Rupčić uvelike utjecao na Raspudića, ili obrnuto. S obzirom na problematiku rukopisa i prijevoda Jelaska kaže da se prijevod Gracijana Raspudića odnosi na postojanje i položaj rukopisa. On je prijevod Novoga Zavjeta dovršio najkasnije 1959., a radio je na njemu gotovo tri godine. Rukopis je po

provincijalovu nahođenju promijenio Ljudevit Rupčić, čiji je prijevod i izdan 1961. godine. Na njemu Raspudićevom voljom nema ni njegova imena te je Rupčić nevoljko pristao da se stavi i njegovo ime (Jelaska, 2018). Problem je, dakle, autorstva to što je Raspudić smatrao da to nije njegov prijevod, a Rupčić se nije smatrao jedinim autorom. Ovaj slučaj pokazuje da promjene nekoga teksta mogu potrti autorstvo izvornoga prevoditelja (tako je Raspudić doživljavao promjene u svojem tekstu, može se razumjeti da je odbio da pod njegovim imenom iziđe nešto s čime se on nije slagao), pa se može se reći da Rupčić nije izdao svoj prijevod 1961. godine, nego obradbu Raspudićeva rukopisa prijevoda (Jelaska, 2018).

Rupčićev prijevod iz 1961. godine i Raspudićev iz 2010. godine uvelike su slični, no ima i nekih razlika kao što je uporaba glagolskih vremena ili pravopisnih znakova. S obzirom da su slični, postavlja se pitanje zašto je Rupčić toliko mijenjao tekst u novijim izdanjima i pronalazi odgovor u okolnostima izlaska prvoga izdanja na kojemu je Rupčić sam naveden kao autor jer Raspudić svojedobno nije htio prihvatiti (su)autorstvo. Novim se prijevodom može smatrati i tekst u kojemu su promijenjeni redoslijed riječi u rečenici, glagoli zamijenjeni općenitijim glagolima i imenicama (Jelaska, 2018) pa se u tomu smislu Rupčić može smatrati autorom, posebno drugoga izdanja. Iznijet će se razlike koje će možda pokazati zašto je bilo potrebe za novim, drugačijim prijevodom.

Prva razlika vidi se u naslovu ove prispodobе, a riječ je o tome što se Rupčićev naslov nalazi u sklopu teksta, odnosno nije izdvojen, zatamnjen je te završava točkom. U Raspudićevu prijevodu naslov je jasno izdvojen iz teksta te nema točke na kraju rečenice, to jest naslova. Prvi je redak ovoga teksta u potpunosti isti, a sljedeća se razlika primjećuje u drugome retku: govori se o iznenadnoj pojavi Zakeja. Ti su prijevodi imenovali Zakeja na različite načine, to jest Rupčić ga je nazvao *cariničkim starješinom*, a Raspudić *nadcarinikom*. Rupčić je u tako detaljniji u opisu lika.

Sljedeći redak govori o Zakejevoj visini. U njemu Rupčić opisuje Zakeja kao *maloga*, dok Raspudić za njega kaže da je *niska stasa*, pri čemu je Raspudićev prijevod terminološki jasniji s obzirom na razliku između pridjeva *maloga* i *niskoga*. U četvrtome retku navodi se razlika u priložima *tuda* i *onuda* te u glagolima *morati* i *imati*. Rupčić upotrebljava sintagmu *tuda morao* što označava blizinu mjesta i obvezu da Isus prođe, a Raspudić upotrebljava sintagmu *onuda imao* što znači udaljenije mjesto, no glagol *imati* jest posjedovati nešto, a u ovome slučaju Isus

nema što posjedovati. Tako da je Raspudićev prilog bolje iskorišten, no glagoli u obojice autora ne odgovaraju kontekstu. Zatim se počinje primjećivati strogoća u Rupčića, to jest Isus je stroži u njegovim upravnim govorima nego u Raspudićevima, jer se u Raspudića odaje dojam da Zakej ima mogućnost izbora, dopustiti Isusu da ga posjeti ili ne. Prvi popravljen prijevod koji se primjećuje vidi se u šestome retku kada Raspudić miče zalihost koju je Rupčić upotrijebio: *primiti u goste*. U sedmome retku različita je uporaba glagolskih vremena, što je i razumljivo s obzirom na godine izdanja. Ipak, iznenađuje to što Rupčić u svojem izdanju koristi prezent, a Raspudić aorist u slučaju glagola *vidjeti* i *početi*. Također se različito gleda na svraćanje u kuću. U Rupčićevome prijevodu Isus je došao *odmoriti* se kod Zakeja, a u Raspudića Isus je samo došao, no ušao je i u kuću, ali ne na odmor. U osmome retku Rupčić se koristi biblijskim stilom te pojačivačima kojima dokazuje Zakejev stav i energiju: *hoću dati*, a kod Raspudića je rečenica kratka i jasna, bez izraženih emocija. Nakon toga retka počinje se sve više primjećivati i razlika u sastavljanju rečenica, odnosno izražavanja stila pisanja. Raspudić krati i pojednostavljuje rečenice bježeći od biblijskoga stila i subjektivnosti. Koristi se jednostavnim riječima i služi se hrvatskim standardnim jezikom u skladu s godinama i tadašnjim pravilima. Rupčić je suprotnost – koristi riječi koje se danas rijetko čuju, poput *poradi toga*. U zadnjemu retku još se primjećuje razlika u uporabi prezenta i infinitiva, tako Rupčić koristi prezent: *traži i spasi*, a Raspudić *potražiti i spasiti*.

Cjelokupni je dojam da je Raspudićev prijevod kraći, sažetiji, da je objektivniji i da se koristi jednostavnim rečenicama. Obilježava ga jasnoća i razumljivost te logičnost i dosljedna gramatika u skladu s 2010. godinom. Rupčića obilježava bogat biblijski stil, uporaba riječi koje se danas ne očekuju i ne čuju se svakodnevno, zalihost te različita glagolska vremena. Ujedno je i logičniji i razumljiv jer se služi, u većini redaka, pravim riječima kako bi opisao radnju. Zaključujem da je Raspudićev prijevod bolji, i time što je noviji i time što se vodi gramatikom i pravopisom hrvatskoga jezika.

6. Zaključak

U ovome tekstu Lukina evanđelja (Lk, 19, 1-10) gotovo svaki prevoditelj biblijskoga teksta ima različit prijevod istoga odlomka. Kao i prema dosadašnjim istraživanjima, u ovome se diplomskome radu može zaključiti da su neke inačice tek malo različite, a druge više, no ne u bitnomu smislu koje bi se odnosilo na značenje, dok neke dovode do značenjskih promjena. Neke su razlike prepoznatljive po biblijskome stilu pojedinih prevoditelja, pritom koristeći različita glagolske oblike, a to su aorist, imperfekt, glagolski prilog prošli, pa i perfekt. Prisutna je i inverzija atributa i imenice, ili drugih vrsta riječi s ciljem naglašavanja i podizanja zvučnosti i melodičnosti. Zagodini prijevodi ne koriste navodnike koji upućuju na upravni govor te se time odaje dojam kao da se čita prepričani tekst te je vjerojatno njegov prijevod bio omogućen samo za slušatelje, ne i za čitatelje.

U prijevodima većinom glagoli upućuju na razlike u značenjima te oni daju tekstu novu dimenziju ili im mijenjaju kontekst. Neki su prevoditelji na određenim mjestima donosili različite riječi koje daju različito značenje, na primjer: *obradi se* i *reče*, *izgubljeno* i *propalo*, *grad* i *mjesto*. U drugim situacijama različite riječi nisu imale vrlo različito značenje kao na primjer: *malog* i *malena*, *pope* i *uspe*. Pojavljuju se i velike razlike u značenjima riječi koje bitno mijenjaju kontekst ili rečenice nemaju logički slijed događaja kao što je to bilo kod Rupčićevoga prijevoda iz 1967. godine: *da prenoći*. Čini se da se novija izdanja drže pravila gramatike i pravopisa, dok se starija izdanja više drže stila pisanja, a to je biblijski stil. Vrtarić (2012., 2015.) ponavlja veznike *a*, *i* i slično na početku rečenice, koji povezuju rečenice, a u slušanju daju dojam melodičnosti i lakšeg prolaska kroz tekst.

Novija izdanja koriste više mjesnih priloga, rečenice počinju novim riječima, odnosno ne ponavljaju se (osim kod Vrtarića) te su jasnija i razumljivija te objektivna. Dakle, i ovi popisani hrvatski prijevodi pokazuju razlike na gotovo svim razinama, od fonološko-morfološke, sintaktičke, leksičke do semantičke razine. I u ovomu se radu može potvrditi da Vrtarić više teži različitim načinima nego inačici koja bi bila najbolja s obzirom na godinu, to jest vrijeme izdavanja prijevoda. Može se zaključiti da Vrtarić nije filološki obrazovan i da ne drži do pravopisne norme hrvatskoga jezika, a u novijim inačicama preslaguje oblike promjenjivih riječi ili bliskoznačnice i istoznačnice nepromjenjivih riječi (priloga, prijedloga i veznika).

Pojedina su se nova izdanja dijelova tekstova ili nekih tekstova znatno mijenjala, a druga su ostavljala nepromijenjenima ili su ih tek ponešto mijenjala. Iznimka je Ljudevit Rupčić kojemu u novijim izdanjima, posthumno izdanima, gotovo da i nema promjena, no u usporedbi sa starijim izdanjima, posebice onima iz 1961. te 1967. godine vide se promjene i u stilu pisanja i u promjenama u prijevodu, te je on vrlo jedinstven i njega bi se moglo proučavati i u drugim kontekstima. Uspoređujući Raspudićev prijevod iz 2010. godine u odnosu na Rupčićev iz 1961. godine može se zaključiti da se Raspudić oslanjao na Rupčića, ali je i prilagođavao svoj prijevod prema prijevodima izišlima u međuvremenu.

Osim navedenih općenitih razlika, od inverzija, glagolskih vremena i pravopisnih znakova, ostaju sve vrste riječi koje su raznolike u svakome od prijevoda. Tako se može vidjeti kako se uporaba glagolskih vremena mijenjala godinama. U Rupčićevim, Šarićevim i Zagodinim prijevodima koriste se aorist i imperfekt u starijim izdanjima, dok se u novijim izdanjima glagolsko vrijeme premjestilo na perfekt i smanjila se uporaba glagolskih vremena poput aorista i imperfekta. Također se da primijetiti korištenje pravopisnih znakova, posebice zareza koji se ili dodaju ili ukidaju, ovisno o godini izdanja, na primjer Rupčićevi prijevodi iz 1961. godine i 1967. godine.

I ovo istraživanje pokazalo je koliko je bitno upotrijebiti pravu riječ na pravome mjestu te pripaziti na kontekst u kojemu se govori kako bi se što vjernije prikazala poruka koji prenosi tekst i kako bi ju slušatelj, odnosno čitatelj razumio onako kako je pošiljatelj htio da ju razumije. Pokazalo je i raznolikost riječi te korištenje istih u različitim kontekstima, što pokazuje da postoje i istoznačnice koje se mogu međusobno mijenjati neovisno o kontekstu, ali i bliskoznačnice koje ne daju ipak jednako značenje te je važno u kojemu kontekstu će se koja riječ upotrijebiti. Novija izdanja daju više mogućnosti i više riječi te poboljšavaju vokabular pokazujući nam da je znati čitati i razumjeti bogatstvo. I to se ne tiče samo prijevoda Biblije, već i ostalih prevođenih djela.

7. Literatura

- Babić, Nada. 2017. *Jezična obilježja hrvatskih novozavjetnih prijevoda od početka 20. st.*, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. (doktorski rad).
- Barić, Eugenija – Mijo Lončarić – Dragica Malić – Slavko Pavešić – Mirko Peti – Vesna Zečević – Marija Znika. 2005. *Hrvatska gramatika*. Četvrto izdanje. Zagreb: Školska knjiga.

- Jelaska, Zrinka. 2007. *Načela određivanja sinonima*. Sveučilište u Zagrebu. Zagreb. [pregled 20. 6. 2022]
- Jelaska, Zrinka. 2007. *Ljubiš li me? Ti znaš da te volim: Kontekstualnim pristupom do raznoznačja sinonima*. U: Babićev zbornik – Mirković, Slavko (ur.). 2008. Slavonski Brod. Ogranak Matice hrvatske Slavonski Brod, 125 – 170.
- Jelaska, Zrinka. 2017. *Hrvatski biblijski prijevodi i inačice – od autora do izdanja*.
- Jojić et al. 2015. *Veliki rječnik hrvatskoga standardnoga jezika*. Zagreb: Školska knjiga.
- Kovačević, Josipa. 2011. *Jezična analiza inačica biblijskoga teksta Isus pred Pilatom (Mt 27, 11-26)*. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. (diplomski rad).
- Markić, Katarina. 2016. *“Riječ Boža u riječi hrvatskoj” mijene biblijske riječi u Hrvata od srednjovjekovlja do danas*. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. (diplomski rad).
- Mihić, Tina. 2012a. *Značenjske razlike u prijevodnim inačicama Biblije na primjeru Petrova zatajenja Isusa (Lk 22, 54 – 62)*. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. (diplomski rad).
- Musić, Frano. 2010. *Seminarski rad na kolegiju Prijevodne inačice Biblije*. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.
- Roca, Marija. 2018. *Usporedbe hrvatskih i ruskih prijevodnih inačica Biblije (Lk 12, 22-35)*. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. (diplomski rad).
- Silić, Josip – Pranjković, Ivo. 2007. *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*. Drugo izdanje. Zagreb: Školska knjiga.
- Solar, M. 2005. *Teorija književnosti*. Deseto izdanje. Zagreb: Školska knjiga.
- Škrlebek, Biljana Valentina. 2013. *Sadržajne i komunikacijske razlike u prijevodima istoga teksta*. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. (diplomski rad).

7.1. Internetski i elektronički izvori

- Pravopis.hr = <http://pravopis.hr/pravilo/tocka-sa-zarezom/62/> [pregled 21. 6. 2022].
- Mihić, Tina. 2012b. *Sinonimi i razlike u hrvatskim prijevodima na primjeru Lk 22, 54-62*. U: LAHOR – 13. Članci i rasprave. Zadar. 138-174. [pregled 10. 6. 2022].

7.2. Građa

Biblija, Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta, Varaždinska biblija, drugo izdanje, Hrvatski biblijski nakladnik, Varaždin, 2015.

Biblija, Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta, Varaždinska biblija, prvo izdanje, Hrvatski biblijski nakladnik, Varaždin, 2012.

Novi zavjet i Psalmi, Varaždin, 2006., Hrvoje – Emil Šredl, ur.

Raspudić, Gracijan, *Franjevačka Biblija*, prvo izdanje, Zagreb: Kršćanska sadašnjost; Sarajevo: Teološka biblioteka; Mostar: Provincijalat hercegovačkih franjevaca, 2010.

Rupčić, Ljudevit, *Novi zavjet*, Hrvatsko biblijsko društvo Zagreb, Naša ognjišta i Tomislavgrad, 2017.

Rupčić, Ljudevit, *Sveto Pismo, Novi zavjet i psalmi*, Zagreb: Hrvatsko biblijsko društvo, Tomislavgrad: Naša ognjišta, 2008.

Rupčić, Ljudevit, *Novi zavjet i psalmi*, Sedmo izdanje Novog zavjeta i drugo izdanje Psalama, Hrvatsko biblijsko društvo, Zagreb, Ziral, Mostar – Zagreb, 2003.

Rupčić, Ljudevit, *Novi zavjet i psalmi*, šesto izdanje Novoga zavjeta i prvo izdanje Psalama, Mostar: Ziral, 2000.

Rupčić, Ljudevit, *Novi zavjet*, peto izdanje, Naša ognjišta, Tomislavgrad, Hrvatsko ekumensko biblijsko društvo, Zagreb, 1996.

Rupčić, Ljudevit, *Novi zavjet*, četvrto izdanje, Kršćanska sadašnjost, Zagreb; Pastoralna biblioteka, Sarajevo; Sveta baština – Duvno, 1988.

Rupčić, Ljudevit, *Novi zavjet*, treće, doručeno izdanje, Kršćanska sadašnjost, Zagreb; Pastoralna biblioteka, Sarajevo; Provincijalat hercegovačkih franjevaca, Mostar, 1983.

Rupčić, Ljudevit, *Sveto Pismo, Novi Zavjet*, drugo izdanje, Sarajevo, 1967.

Rupčić, Ljudevit, *Sveto Pismo, Novi Zavjet*, Sarajevo: Pastoralna biblioteka, 1961.

- Šarić, Ivan Ev.**, *Novi Zavjet*, Hrvatsko biblijsko društvo, Zagreb; Vrhbosanska nadbiskupija, Sarajevo; Verbum, Split, 2014.
- Šarić, Ivan**, *Biblija, Sveto pismo Staroga i Novoga Zavjeta*, Zagreb: Hrvatsko biblijsko društvo, Sarajevo: Vrhbosanska nadbiskupija, Zagreb: Glas koncila, 2006.
- Šarić, Ivan Ev.**, *Sveto pismo Novoga zavjeta*, peto izdanje, Oberndorf, 1967.
- Šarić, Ivan Ev.**, *Sveto pismo Novoga zavjeta*, četvrto izdanje, Salzburg, 1966.
- Šarić, Ivan Ev.**, *Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta*, treće popravljeno izdanje, Osvit, Madrid, 1959.
- Vrtarić, Ivan**, *Biblija, Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta*, drugo izdanje, Dillenburg: GBV, Rijeka: Živa riječ, 2016.
- Vrtarić, Ivan**, *Biblija, Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta*, prvo izdanje, Dillenburg: GBV, Rijeka: Živa riječ, 2012.
- Vrtarić, Ivan**, *Novi Zavjet po Prihvaćenom tekstu*, Krasica: Živa riječ, Rijeka: Udruga kršćana, 2005.
- Vrtarić, Ivan**, *Novi Zavjet po Prihvaćenom tekstu*, Pušćine: Riječi iskrene, 1998.
- Zagoda, Franjo**, *Sveto Pismo Novoga zavjeta, Prvi dio: Evandjelja i Djela apostolska*, četvrto, nepromijenjeno izdanje, Salzburg, 1959.
- Zagoda, Franjo**, *Sveto Pismo Novoga Zavjeta, Prvi dio: Evandjelja i Djela apostolska*, drugo izdanje, Hrvatsko književno društvo svetog Jeronima, Zagreb, 1941.
- Zagoda, Franjo**, *Sveto pismo Novoga zavjeta, Prvi dio: Evandjelja i Djela apostolska*, Hrvatsko književno društvo svetog Jeronima, Zagreb, 1938.
- Zagoda, Franjo**, *Sveto Pismo Novoga zavjeta*, Naklada dr. Stjepana Markulina, Zagreb, 1925.

Summary

This dissertation analyses the differences between 27 different translations of the same text, the part of the Gospel of Luke that describes the relationship between Jesus and Zacchaeus. The introduction discusses the terms related to the branches of linguistics, especially semantics and its subtypes, which are associated with translation problems in the fields of language and literature. The second part of the paper presents complete translations and general differences between translations according to previously published research, including translations in the biblical or any other writing style. In its third part, the paper deals with semantic differences in order to compare semantic features and semantic differences that cause different understandings of the text. Differences are broken down line by line to gain insight into the full text and determine semantic differences between different editions. It is shown how different translations, due to the choice of different lexical and grammatical solutions, create different meanings, so different views on the same event are shown, but they also give the impression that these are several different events based on the mentioned one. The fourth section discusses six different translations by six authors, each with at least four or more different editions. The translations of the same author are compared, including the translation by Gracijan Raspudić for the purpose of comparison with the translations of Ljudevit Rupčić in the 1961 edition. By comparing them with all other translations, conclusions are drawn as to whether different editions of an author's translation are really a version of one, first or previous translation, or a new translation.

Keywords: Luke's gospel, synonyms, translations, translation versions